

Utvecklingen inom jordbruket 1999

Svenskt jordbruk i
diagram och tabeller

Utvecklingen inom jordbruket 1999

Svenskt jordbruk i diagram och
tabeller

Statistikenheten
2000-06-07

Referenser:

Tomas Eriksson, 036-15 56 98
Anders Grönvall, 036-15 56 97
Marianne Johansson, 036-15 59 57
Ulf Svensson, 036-15 50 74
Gunilla Thorsell, 036-15 59 49

Innehåll

Sammanfattning	1
1 Inledning	5
2 Jordbruksföretagens struktur	7
2.1 Antal företag	8
2.2 Driftsinriktning	10
2.3 Arbetsbehov	13
2.4 Åkerareal.....	15
3 Växtodling	17
4 Husdjur	23
4.1 Nötkreatur	24
4.2 Mjölkkor	28
4.3 Svin	32
4.4 Får och lamm	36
4.5 Fjäderfä	40
5 Produktion	45
6 Marknad	49
6.1 Vegetabilier.....	52
6.2 Animalier.....	55
7 Prisutveckling	61
8 Jordbruksstöd	67
9 Sektorns intäkter, kostnader och nettoinkomst	71
10 Lönsamhetsutveckling för vissa produktionsgrenar	77
10.1 Vegetabilier.....	78
10.2 Mjölk.....	82
10.3 Nötkött.....	84
10.4 Griskött.....	88
11 Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå	91
Tabellbilaga	95

Sammanfattning

Struktur, produktion och marknad

Antalet jordbruksföretag i Sverige har sedan lång tid tillbaka minskat. Jämfört med 1980-talet var minskningstakten relativt låg i början av 1990-talet men tilltog i samband med EU-inträdet. År 1999 var antalet jordbruksföretag 80 500, vilket är en minskning med närmare 6% jämfört med 1998. Utvecklingen inom stödområdena har varit likartad den i övriga landet. Minskningstakten av antalet företag i norra Sverige (stödområde 1-3) har dock efter EU-inträdet varit något snabbare än i resten av landet.

Samtidigt som antalet företag minskat har företagen blivit större. Den genomsnittliga åkerarealen har successivt ökat från 29 ha per företag år 1990 till 34 hektar år 1999. Även djurbesättningarnas medelstorlek har ökat. T.ex. har under 1990-talet antalet mjölkkor per gård ökat från 22 till 32 och antalet svin från 158 till 352.

Åkermarken är till stor del koncentrerad till slättbygderna i Syd- och Mellansverige. Den totala åkerarealen har varierat obetydligt under senare år och uppgick 1999 till 2,7 milj. hektar. Däremot har åkerarealens användning förändrats sedan EU-inträdet.

Spannmålsarealen var 1999 ungefär densamma som 1994, 1,2 milj. hektar. Spannmålsarealen minskade mellan 1994 och 1999 i skogsbygderna i Småland (stödområde 5:a) men ökade (procentuellt) i norra Sverige där, förutom arealstöd, även kompensationsbidrag lämnas till spannmålsodlingen. Arealen sockerbetor har sedan 1994 ökat med 12% medan arealen oljeväxter har minskat med drygt 40%. Arealen baljväxter, som var liten före EU-inträdet, har ökat med drygt 20%. Förändringar i pris- och stödsystemen i samband med EU-inträdet har starkt bidragit till denna utveckling. T.ex. beror den kraftiga minskningen av oljeväxtarealen under senare år huvudsakligen på sänkt stödnivå och mindre gynnsam prisrelation i förhållande till spannmål.

Totala antalet nötkreatur har varit relativt stabilt under 1990-talet. Inom denna grupp har antalet mjölkkor stadigt minskat, främst till följd av högre avkastning per ko, medan antalet dikor ökat. Ungefär två tredjedelar av antalet mjölkkor och övriga nötkreatur finns inom stödområdena. Antalet svin minskade 1999 efter att ha varit i stort sett oförändrat sedan 1994. Även antalet får och lamm har minskat. Besättningarna av svin, liksom av fjäderfä, är kraftigt koncentrerade till slättbygderna medan fårbesättningarna är mer geografiskt spridda.

De variationer i *jordbrukets produktionsvolym* som konstaterats kan till stor del förklaras av skördevariationer, medan svängningarna i animalieproduktionen normalt är mer begränsade. Under de två senaste åren har produktionen minskat något. Detta beror dels på skördeutfallet, dels på minskad produktion av griskött. Produktionen av nötkött har i stort sett varit oförändrad under de senaste åren medan konsumtionen fortsatt öka. Produktionen av fjäderfäkött har visat en uppåtgående trend sedan 1987. Efter en minskning 1995, till följd av osäkerheten i samband med att kvotsystemet infördes, har mjölkproduktionen ökat marginellt under 1996 och 1997 och därefter varit oförändrad.

Stöd till jordbruket

Stödet till jordbruket kan delas upp i marknadsprisstöd, direktstöd och övriga stöd. I denna rapport redovisas endast direktstöden. Med *direktstöd* avses exempelvis pristillägg eller stöd

till produktionsfaktorer (arealersättning, djurbidrag). Direktstödet skiljer sig åt mellan olika stödområden beroende på dels olika stödnivåer, dels produktionsammansättningen.

Direktstödet ökade kraftigt vid EU-inträdet och har sedan fortsatt öka i takt med att framför allt miljöstödet utökats med nya stödformer. År 1999 uppgick dessa stöd till 7,0 miljarder kronor, en minskning med 3,5 miljarder kronor sedan 1994. De största stöden är arealstöd och miljöstöd, vilka uppgick till 3,4 resp 2,0 miljarder kronor år 1999. Arealstöden finansieras till 100% av EU och miljöstöden till 50%.

Priser och ekonomiska förhållanden

De genomsnittliga producentpriserna på jordbruksprodukter har minskat varje år under 1990-talet, utom 1994. År 1999 var de ca 0,5% lägre än 1998 och 10% lägre än 1994, året före EU-inträdet.

Utvecklingen av *avräkningspriserna* har blivit en allt sämre mätare av intäktsutvecklingen inom jordbruket, eftersom en allt större andel av intäkterna erhålls i form av direktbidrag. Därför har ett s.k. justerat avräkningsprisindex konstruerats, vilket utöver rena prisförändringar även inbegriper förändringar av de direktstöd som avses kompensera för uteblivna prishöjningar. Detta index steg kraftigt 1995 i samband med EU-inträdet och har därefter varit i stort sett oförändrat.

Priserna på produktionsmedel steg åren före EU-medlemskapet mycket måttligt. Som en följd av skattehöjningen på diesel och höjda avgifter för handelsgödsel och bekämpningsmedel blev ökningstakten i produktionsmedelsprisindex betydligt högre 1995 och 1996.

Räntekostnaden för lånat kapital har sjunkit sedan 1994, och bidrar i hög grad till att PM-index har sjunkit under de senaste tre åren. Till sänkningen 1998 bidrog också sänkta priser på energi och fodermedel, medan sänkningen 1999 även berodde på sänkta priser på växtskydds-, ogräs- och fodermedel.

Arrendepriserna har stigit kontinuerligt under senare år och var 1998 ca 17% högre än 1994. Denna ökning är sannolikt en följd av EU-medlemskapet med dess högre arealstöd. Markpriserna har under senare år stigit kraftigt i Götalands södra slättbygder.

Den ekonomiska utvecklingen inom jordbrukssektorn som helhet har sedan länge följts i de sektorskalkyler som Jordbruksverket beräknat. I och med Sveriges medlemskap i EU uppstod krav på ytterligare en kalkyl över sektorn. Den benämns Economic Accounts for Agriculture (EAA) och är EU:s motsvarighet till sektorskalkylen. Ett av de resultatmått som finns i EAA är *Företagarinkomst netto*. Det visar jordbrukssektorns inkomst från jordbruksproduktionen efter avdrag för insatsförbrukning, kapitalförslitning, löner, arrendekostnader samt nettoräntekostnad. Företagarinkomst netto kan sägas mäta jordbrukarnas ersättning för eget arbete och eget kapital.

Under den senaste tioårsperioden har företagarinkomsten netto varierat mellan 2,5 och 5,8 mdr kr. Den låg i genomsnitt på en lägre nivå åren före EU-inträdet än därefter. Den var som högst 1995 i samband med EU-inträdet och uppgick under 1999 till 4,2 miljarder kronor vilket är oförändrat jämfört med 1998.

Lönsamhetsutvecklingen under senare år har varierat mellan olika produktionsgrenar. I såväl spannmåls- som sockerbetsproduktionen steg lönsamheten 1995 i samband med prishöjningar samt höjda arealbidrag för spannmål. Lönsamhetsförbättringen för spannmål var störst i

stödområde 1-3 där - förutom arealstöd - även kompensationsbidrag lämnas. Därefter har lönsamheten för spannmål sjunkit i samband med fallande priser. För sockerbetor sjönk lönsamheten något 1996 och har därefter varit i stort sett oförändrad.

När det gäller animalier har lönsamhetsutvecklingen varit mindre entydig och, framför allt för nötköttproduktion, varierat mellan olika områden. Samtidigt som stödet i de flesta områden ökade 1995 sjönk priserna, vilket medförde att lönsamheten förändrades endast marginellt i de områden där stödökningen var liten. Fortsatta prissänkningar medförde att lönsamheten i hela landet sjönk 1996. Därefter förbättrades lönsamheten men sjönk igen 1999 i samband med låga priser

Lönsamheten i mjölkproduktionen sjönk 1995 när direktbidragen minskade i samband med EU-inträdet och har därefter varit i stort sett oförändrad. Kalkylerna visar inte på några större skillnader i utveckling mellan norra Sverige och resten av landet. Tar man hänsyn till att stödet till mjölkproduktionen i norra Sverige sedan 1995 till en del lämnas i form av stöd till fodersädsproduktionen och även till att avkastning och besättningsstorlek successivt har ökat torde lönsamheten snarast ha förbättrats något i norra Sverige. Räknat per arbetstimma är dock lönsamheten lägst längst i norr och på sydsvenska höglandet.

Lönsamheten i grisköttproduktion har varierat kraftigt under 1990-talet. Lönsamheten steg fram till 1993, men har därefter sjunkit kraftigt, främst till följd av sjunkande priser på griskött. Priserna i Sverige låg före medlemskapet betydligt högre än i de närmaste EU-länderna. Redan under loppet av 1994 började de svenska priserna sjunka. Producentpriserna på griskött har sedan 1994 sjunkit med 30%.

1 Inledning

I föreliggande rapport är avsikten att översiktligt beskriva olika aspekter av utvecklingen i jordbruket med hjälp av främst tabeller, kartor och diagram. De aspekter inom jordbruket som beskrivs är struktur- och produktionsutveckling, marknadsutveckling och ekonomisk utveckling. Redovisningen inriktas till stor del på att belysa utvecklingen under 1990-talet dels före (1990 - 1994) och dels efter (1995 - 1999) EU-inträdet samt att belysa utvecklingen regionalt.

Redovisningen i avsnitten 2 - 4, 11 samt delar av avsnitt 5 baseras på Statistiska centralbyråns lantbruksregister och statistiska meddelanden. Innehållet i övriga avsnitt är i första hand sammandrag av rapporter och meddelanden som utarbetats inom Jordbruksverket.

I rapportens huvuddel sker redovisningen i de flesta avsnitt enbart med kartor och diagram. De siffror som ligger till grund för dessa redovisas i en tabellbilaga. Eftersom en stor del av innehållet i lantbruksregistret under åren 1996 - 1998 baseras på urvalsundersökningar måste vissa av resultaten under dessa år, särskilt den regionala redovisningen av djurhållning, tolkas med försiktighet. I tabellbilagan anges de statistiska medelfelen för vissa av de regionala uppgifter som redovisas.

Den regionala utvecklingen inom jordbruket beskrivs genom uppdelning av landet dels i län, dels i stödområden. Före EU-medlemskapet fanns fem stödområden i Sverige (1, 2a, 2b, 3 och 4). I dessa områden lämnades s.k. Norrlandsstöd, som under 1980-talet var avsett att kompensera jordbrukarna för de merkostnader som det geografiska läget och sämre produktionsbetingelser gav upphov till. Stödområde 4 var ett avtrappningsområde mot området utan regionalstöd. I 1990 års jordbrukspolitiska beslut undantogs dessa stödområden i princip från den produktionsanpassning som var avsikten med reformen genom att lönsamheten där inte skulle tillåtas sjunka nämnvärt som en följd av avregleringen. Ett av resultaten av Sveriges EU-förhandlingar var att stödnivån i norra Sverige skulle behållas.

Vid EU-inträdet klassificerades de tidigare stödområdena som s.k. mindre gynnade områden tillsammans med delar av södra Sveriges skogs- och mellanbygder, bl.a. sydsvenska höglandet. Benämningarna på de tidigare stödområdena behölls och tillkommande stödområden benämndes 5:a, 5:b och 5:c (se karta 1). Mindre gynnade områden är bergsområden eller områden med jordbruksmark med låg avkastningsförmåga där jordbrukarnas inkomster är låga och där det finns risk för att befolkningen minskar. Kompensationsbidrag lämnas för närvarande i alla stödområden utom 5:c.

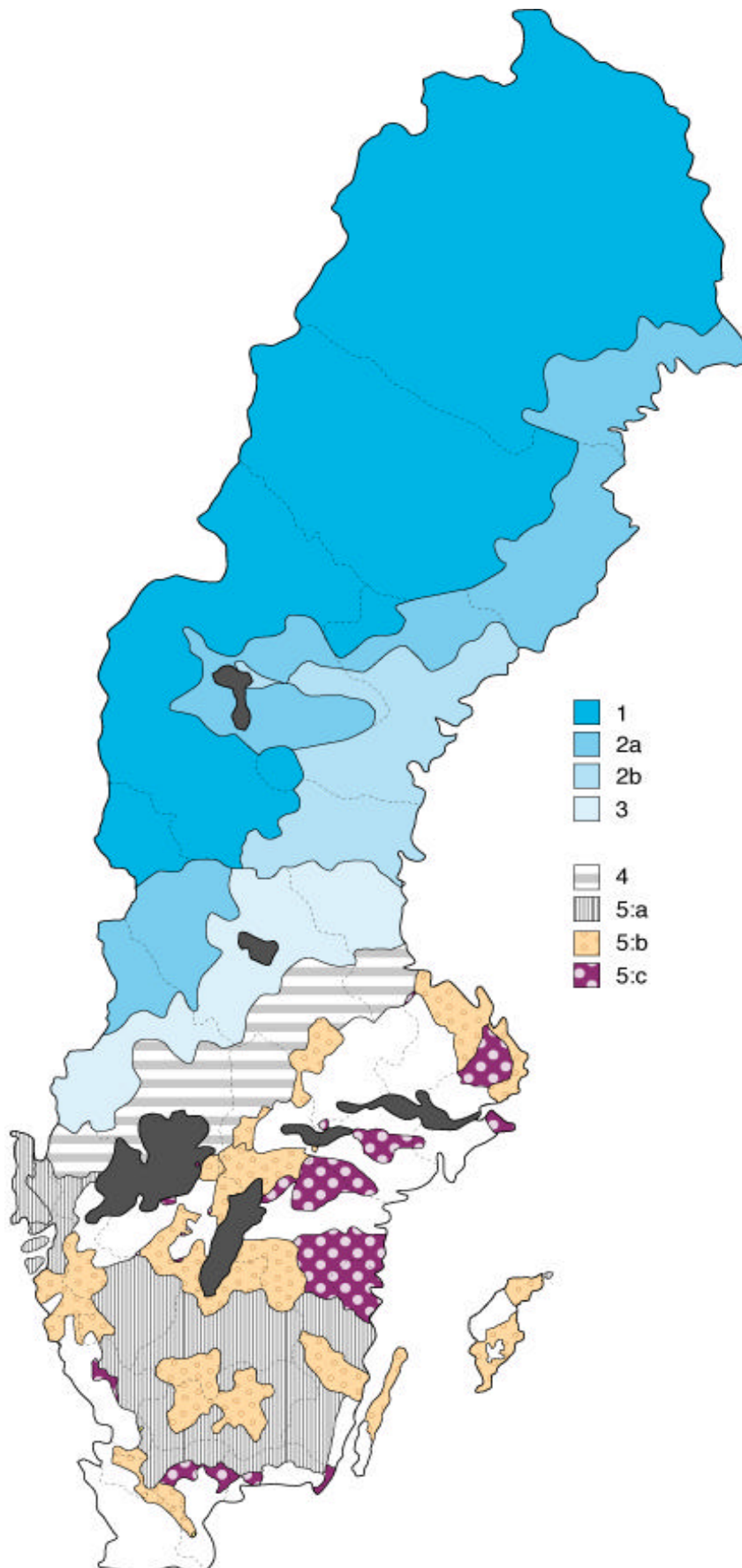
Miljöstöd för öppet odlingslandskap lämnas i samtliga stödområden och de delar av Öland och Gotland samt öar utan broförbindelse med fastlandet som inte ingår i något stödområde. I det följande benämns det senare området ”MI”.

Stödområde 1 - 3 utgör norra Sverige med gynnsammare regler för kompensationsbidrag och miljöstöd. I norra Sverige lämnas även nationellt stöd till vissa produktionsgrenar.

Området utan några regionalt begränsade stöd har i tabeller och diagram benämningen ”9”. Området delas ibland i en sydlig del och en del i Mellansverige med beteckningarna ”9s” och ”9m”.

Karta 1

Stödområden i Sverige 1995

2 Jordbruksföretagens struktur

De kartor och diagram som redovisas i detta avsnitt bygger samtliga på uppgifter från SCB:s lantbruksregister. Redovisningen avser företag som har mer än 2 hektar åkermark eller är stora djurhållare. Detta register innehöll för 1996-1998 strukturuppgifter för endast ett urval av företag, varför en viss försiktighet bör iaktas vid tolkning av resultaten dessa år.

Sedan lång tid tillbaka har antalet jordbruksföretag minskat i Sverige. I slutet av 1980-talet var minskningen ungefär 2,5 % per år, varefter minskningstakten avtog i början av 1990-talet när omställningsprogrammet infördes. I samband med EU-inträdet tilltog minskningstakten. Under perioden 1995-1999 har antalet jordbruksföretag minskat med i genomsnitt 3,5 % per år. Minskningen har efter EU-inträdet varit betydligt större i de norra delarna av landet än i de södra och har i samtliga län och stödområden varit kraftigare efter 1994 än vad den var i början av 1990-talet.

Indelning av jordbruksföretagen efter driftsinriktning visar att det största antalet företag finns i gruppen småbruk, varmed avses företag med högst 400 standardtimmar (antalet standardtimmar avses ange arbetsbehovet vid genomsnittliga produktionsförhållanden). Andra stora grupper är företag med driftsinriktning jordbruksväxter, mjölkkor och övriga nötkreatur. Antalet mjölkföretag har minskat under hela 1990-talet, medan antalet övriga nötkreaturföretag ökat och då framförallt mellan 1990 och 1994. Svinföretag och företag med inriktning mot blandad husdjursskötsel har minskat kraftigt efter 1994. Antalet jordbruksväxtföretag minskade mellan 1990 och 1994 för att under senare delen av 1990-talet öka. Växtodlingsföretag förekommer i högre utsträckning utanför stödområden, medan företag med inriktning mot husdjursskötsel och framförallt småbruk är vanligast i stödområde 1-4.

Räknat i standardtimmar finns det flest företag i gruppen under 400 arbetstimmar per år. Under 1990-talet har antalet företag minskat i samtliga grupper upp till 5 600 standardtimmar, minskningen har varit kraftigast bland företag med mellan 1 600 och 4 000 standardtimmar. Antalet storföretag med mer än 5 600 standardtimmar i produktionen har ökat med i genomsnitt mer än 4 % per år under hela 1990-talet.

Antalet företag med mellan 2,1 och 50,0 hektar åkermark har minskat under hela 1990-talet men framförallt efter EU-inträdet. Däremot har antalet företag med mer än 100 ha åkermark ökat under hela 1990-talet, medan antalet företag med mellan 50 och 100 ha åkermark har varit relativt oförändrat.

2.1 Antal företag

Karta 2.1 Jordbruksföretagens geografiska fördelning 1999

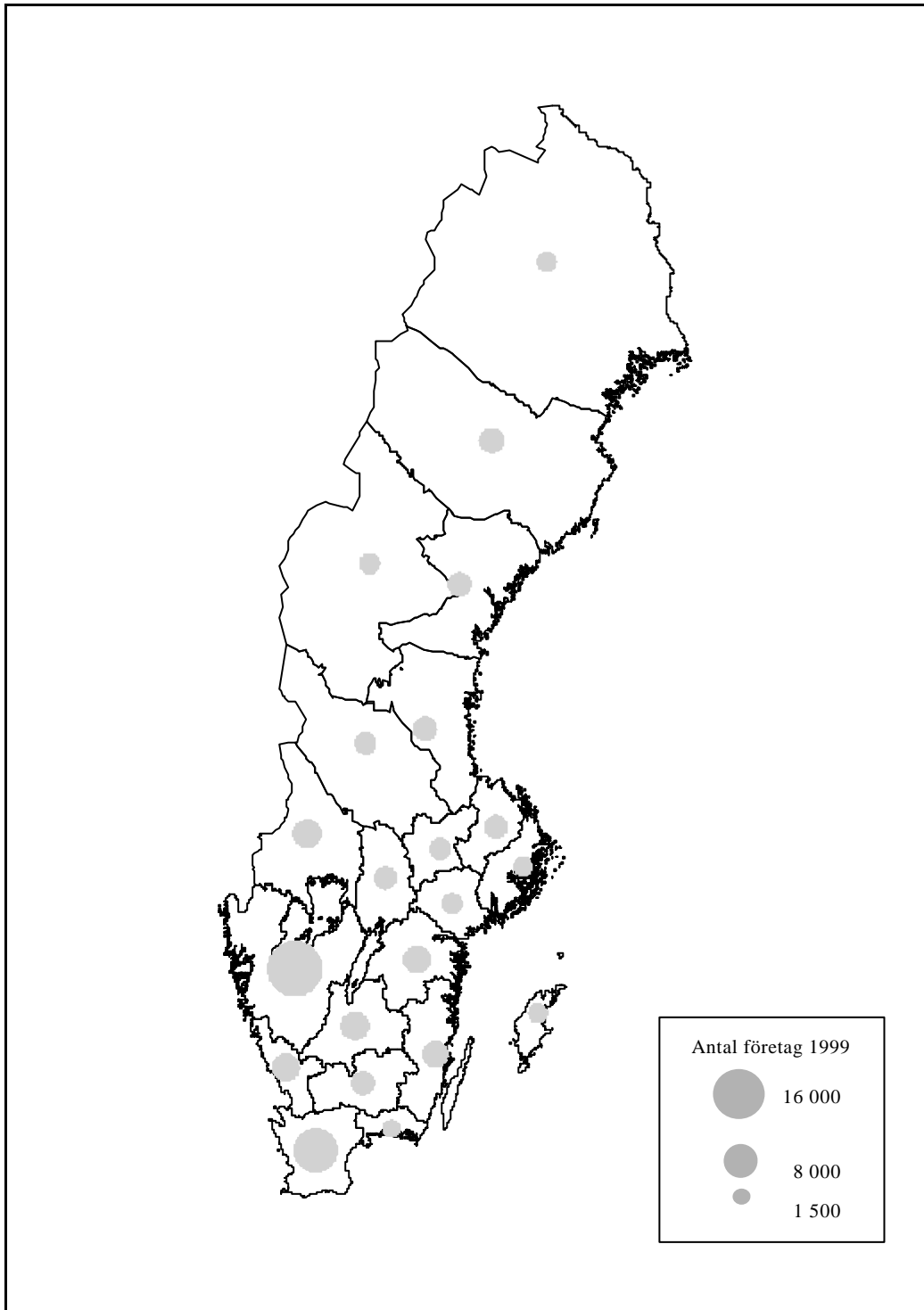

Diagram 2.2 Årvis förändring av antal jordbruksföretag i landet 1986-1999

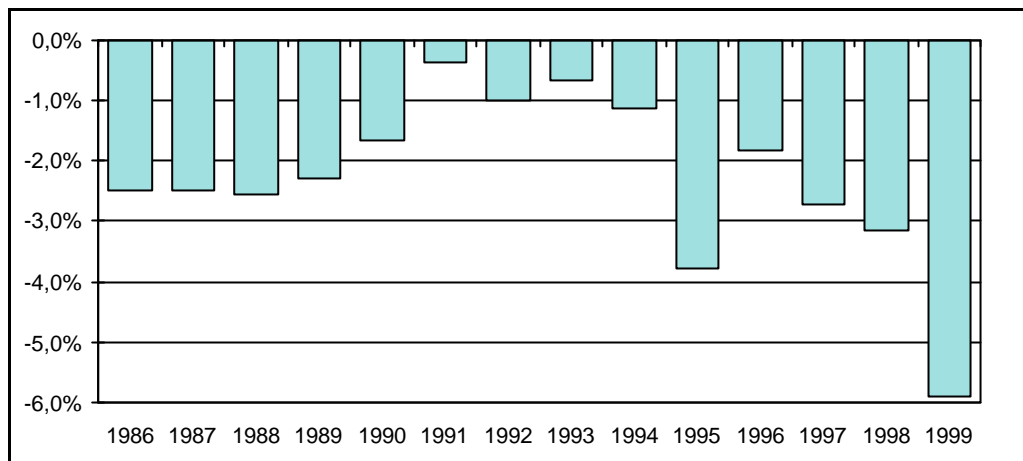

Diagram 2.3 Antal jordbruksföretag 1999 per stödområde

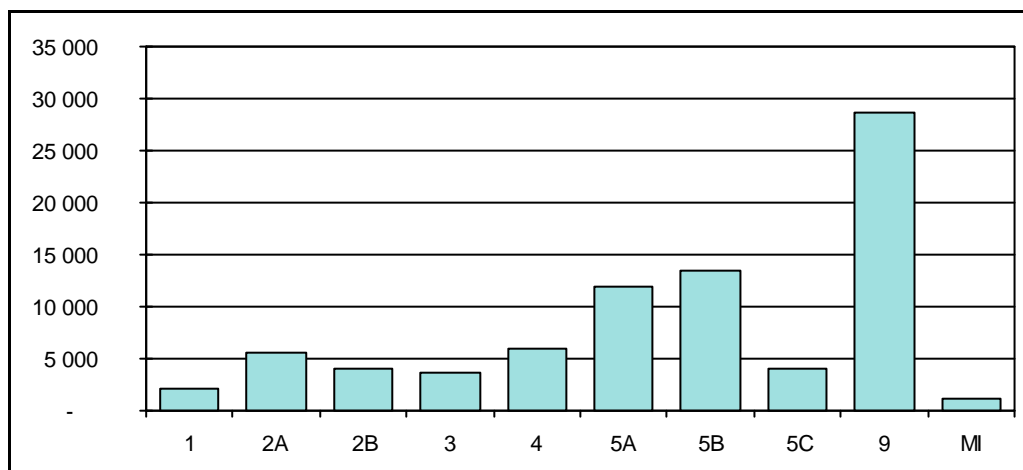
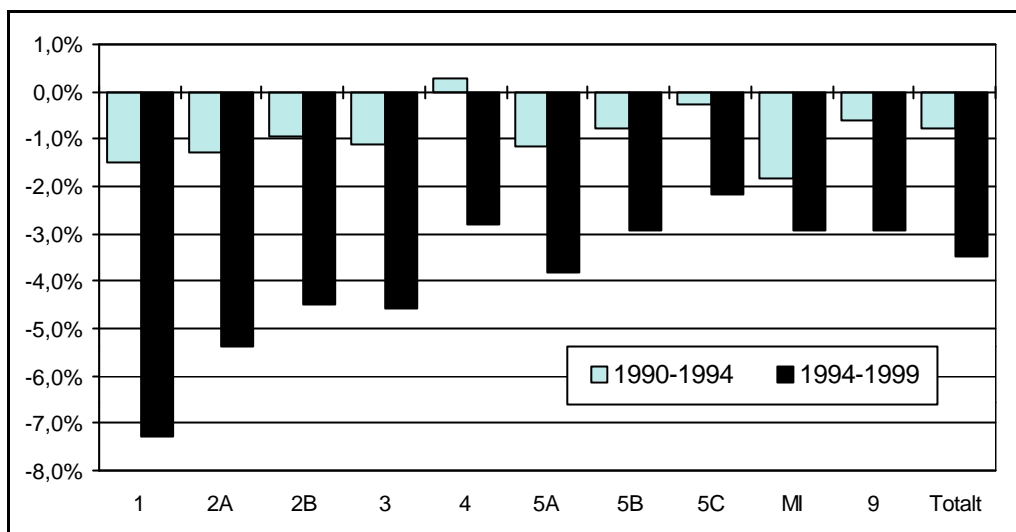

Diagram 2.4 Genomsnittlig årlig förändring av antal jordbruksföretag per stödområde 1990-1994 och 1994-1999

2.2 Driftsinriktning

Diagram 2.5 Antal jordbruksföretag i landet 1999 efter driftsinriktning

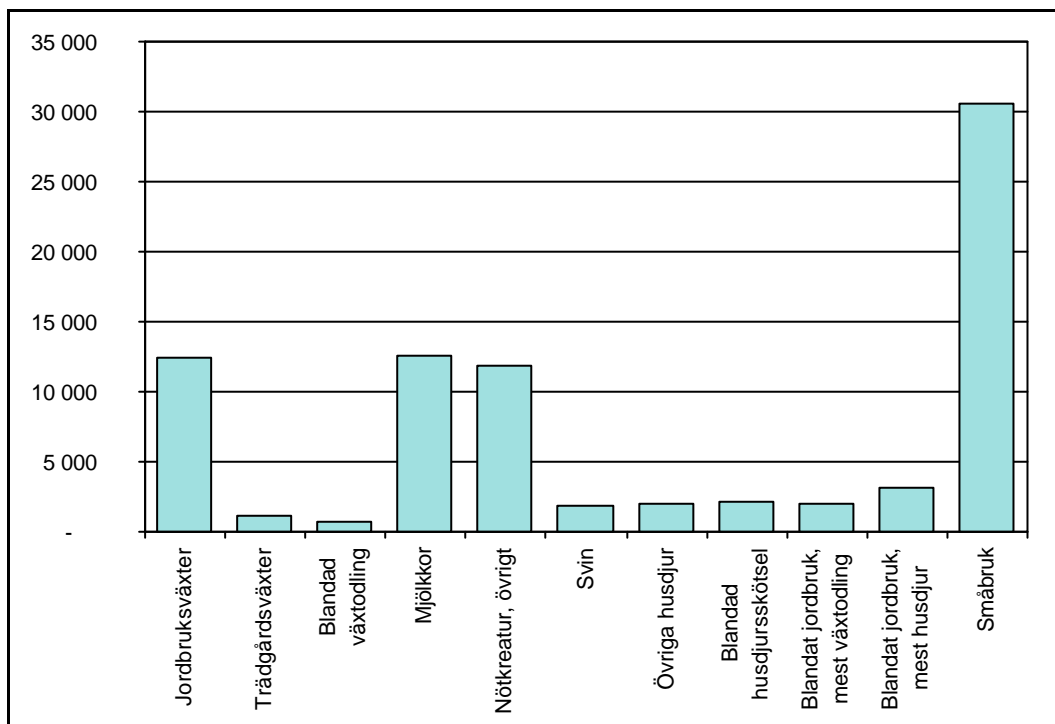

Diagram 2.6 Genomsnittlig årlig förändring av antal jordbruksföretag per driftsinriktning 1990-1994 och 1994-1999

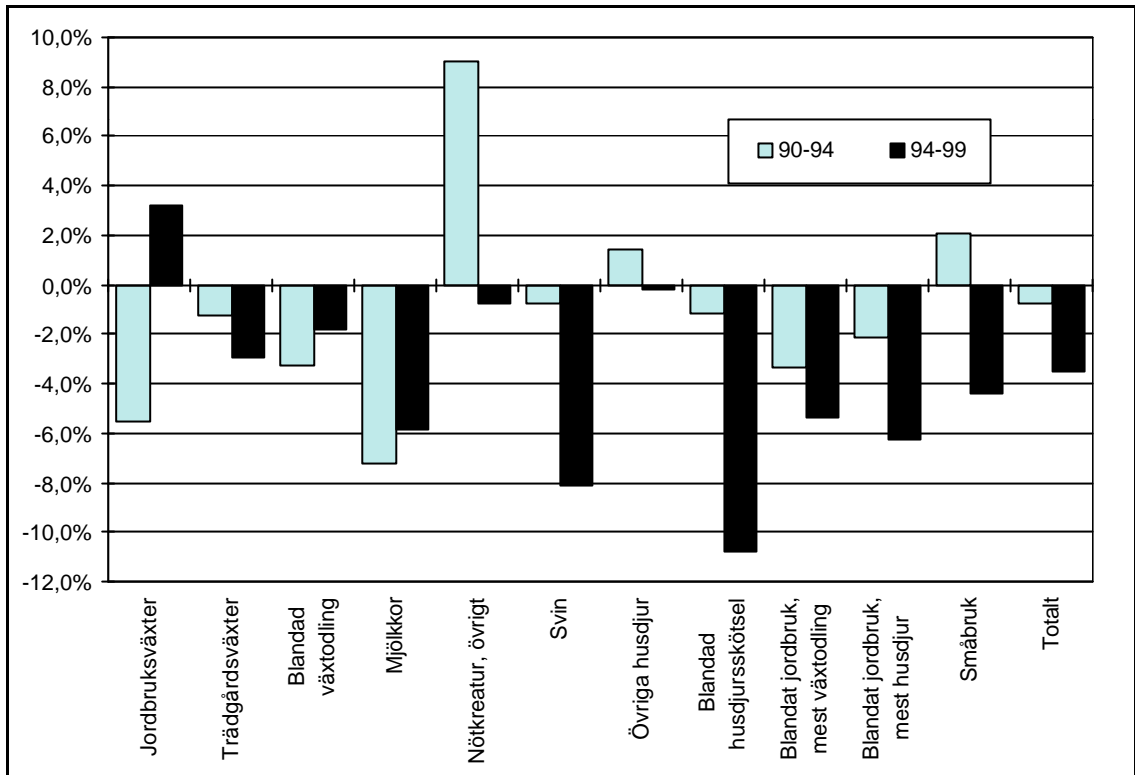
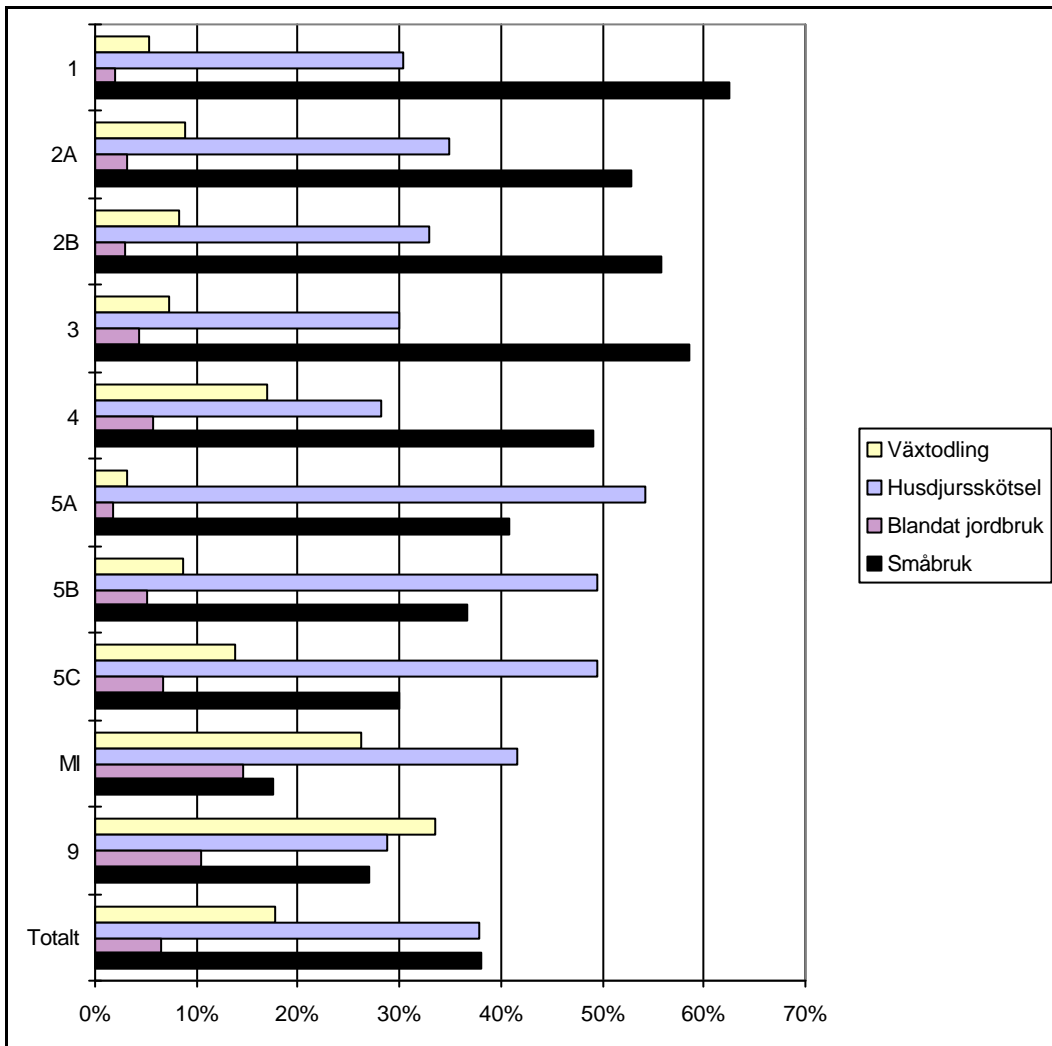

Diagram 2.7 Andel jordbruksföretag 1999 per stödområde efter driftsinriktning

2.3 Arbetsbehov

Diagram 2.8 Antal jordbruksföretag i landet 1999 efter arbetsbehov, uttryckt i standardtimmar

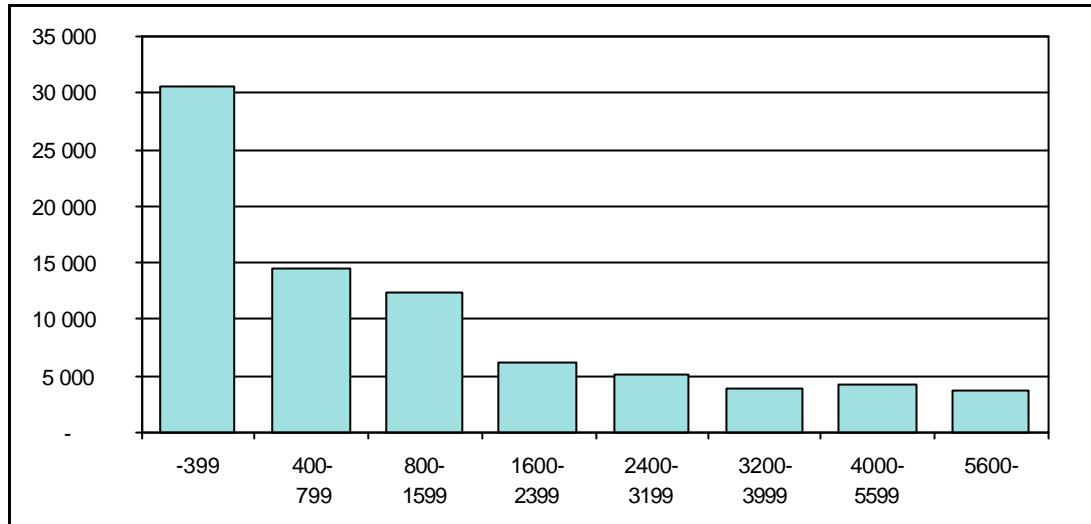

Diagram 2.9 Genomsnittlig årlig förändring av antal jordbruksföretag 1990-1994 och 1994-1999 grupperade efter arbetsbehov, uttryckt i standardtimmar

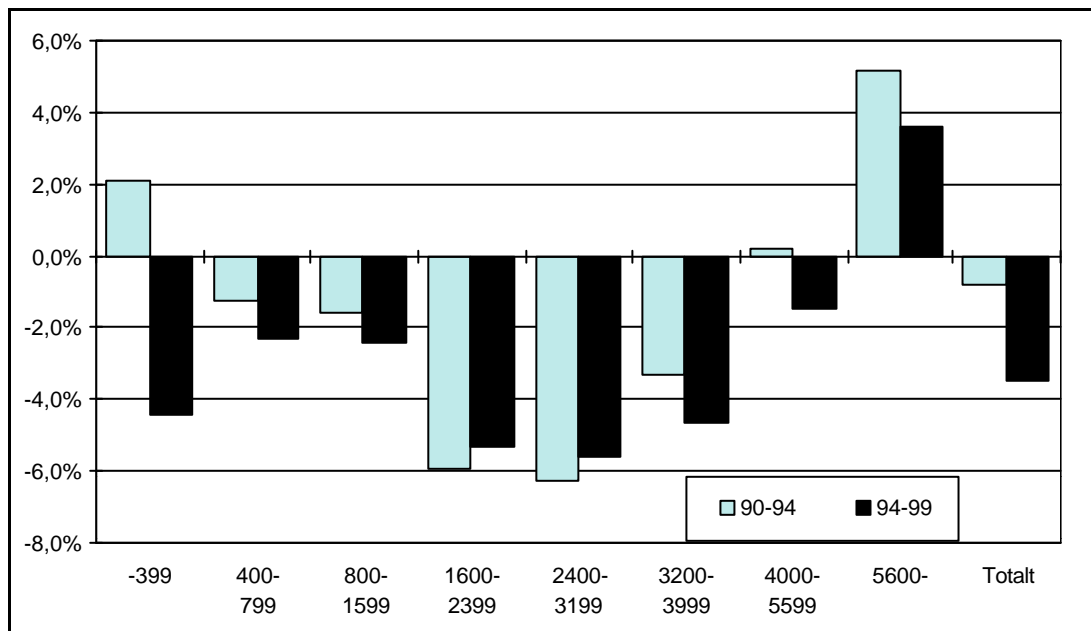
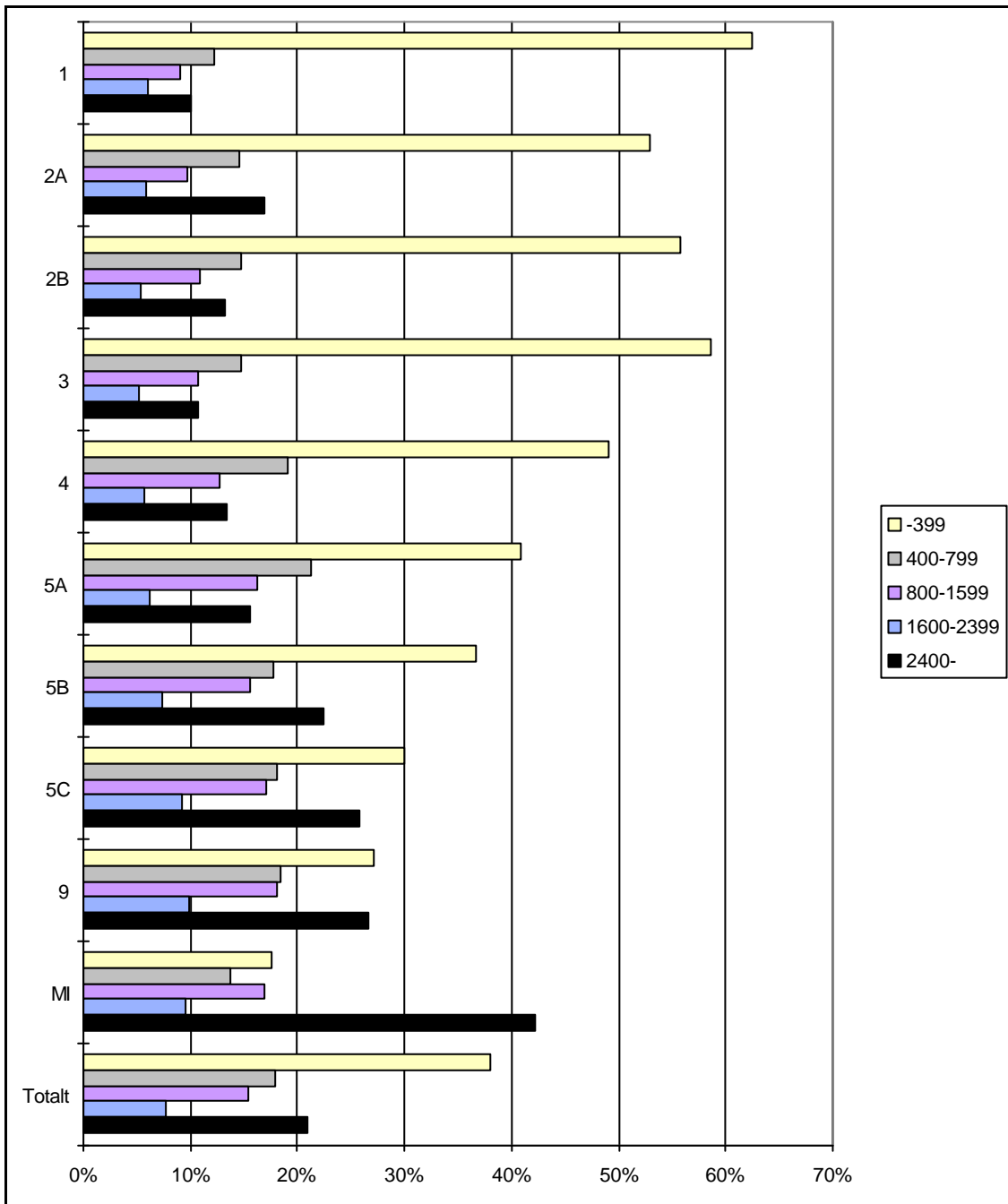

Diagram 2.10 Andel jordbruksföretag 1999 efter arbetsbehov per stödområde

2.4 Åkerareal

Diagram 2.11 Antal jordbruksföretag i landet 1999 efter åkerareal

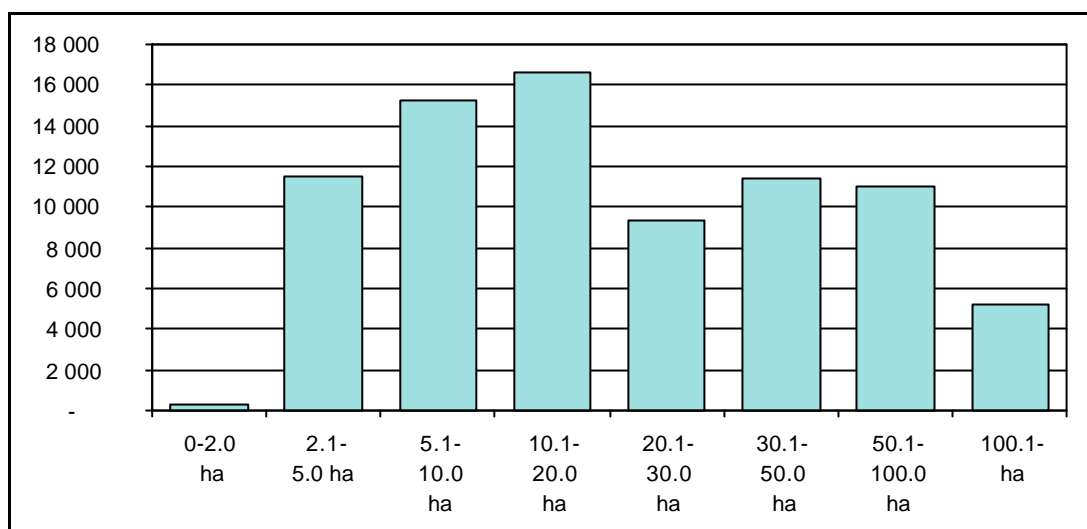

Diagram 2.12 Genomsnittlig årlig förändring av antal jordbruksföretag 1990-1994 och 1994-1999 grupperade efter åkerareal

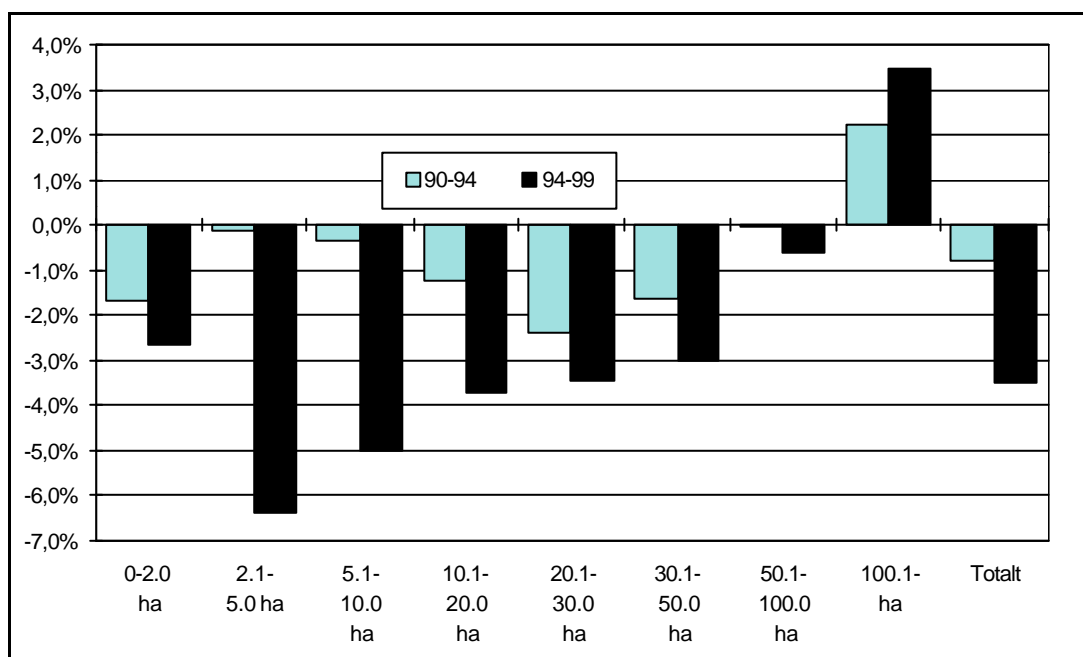

Diagram 2.13 Total åkerareal 1999 efter storleksgrupp av jordbruksföretag

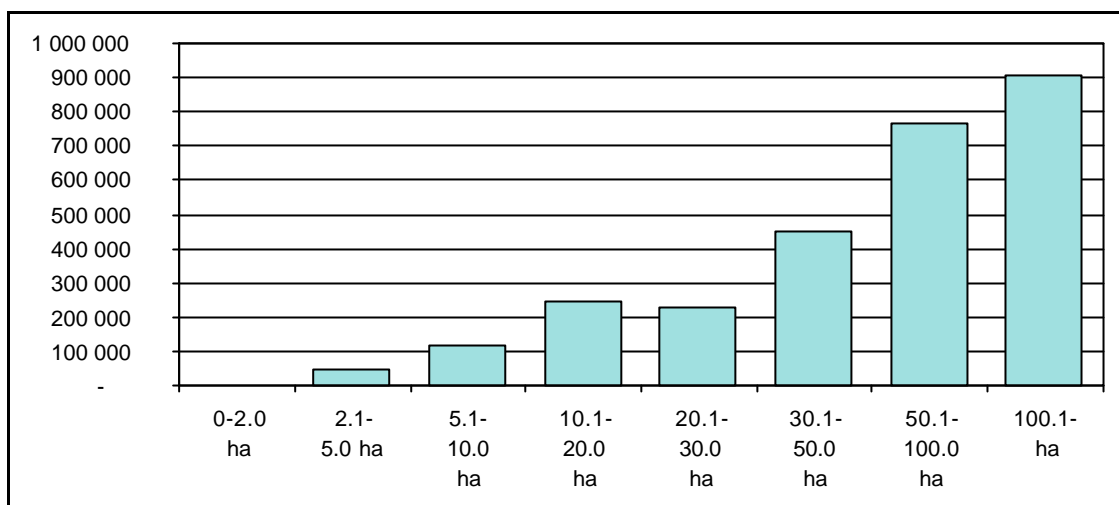
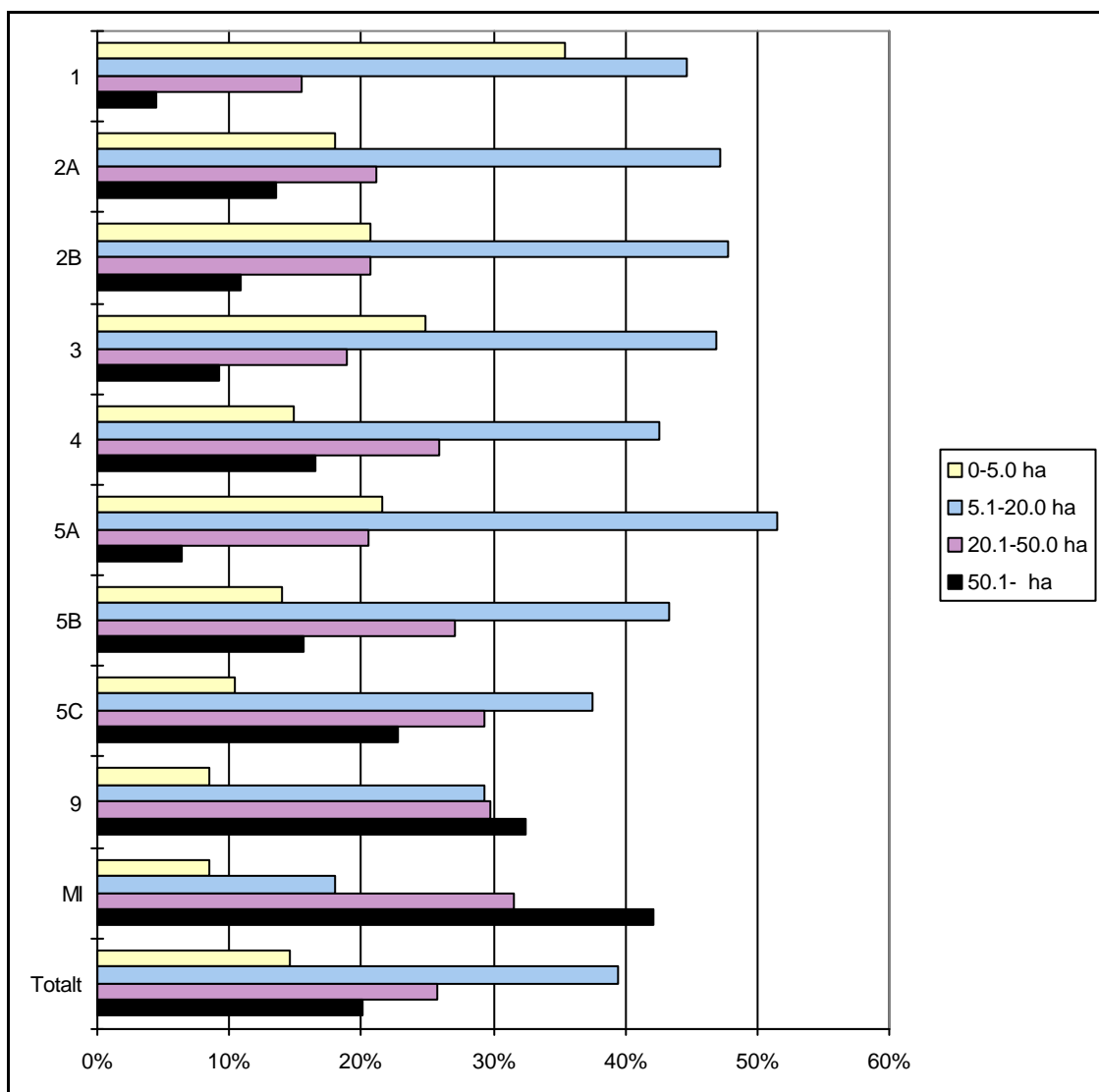

Diagram 2.14 Fördelning av antal jordbruksföretag 1999 efter åkerareal på stödområde

3 Växtodling

De kartor och diagram som redovisas i detta avsnitt bygger samtliga på uppgifter från SCB:s lantbruksregister. Redovisningen avser företag som har mer än 2 hektar åkermark eller är stora djurhållare. Detta register innehåller mellan 1996 och 1998 strukturuppgifter för endast ett urval av företag, varför viss försiktighet bör iaktas vid tolkning av resultaten under dessa år.

Sverige blev vid EU-inträdet tilldelad en basareal på ungefär 1,7 milj. hektar. Med basareal menas den areal som berättigar till areal- eller trädesbidrag. De grödor som är berättigade till ersättning är spannmål, baljväxter, oljeväxter och oljelin. Dessutom ingår trädesarealen i basarealen. Den svenska åkermarken är till stor del koncentrerad till slättbygderna i södra Sverige, främst till länen Skåne, Västra Götaland och Östergötland.

Spannmål odlades under 1999 på drygt 40 % av åkermarken. Arealen *spannmål*, framför allt fodersäd, har minskat under perioden från 1985. Ett trädesprogram infördes 1987 vilket gjorde att spannmålsarealen minskade under slutet av 1980-talet. Omställningsprogrammen startade 1990 och som ett resultat av det minskade spannmålsarealen i början av 1990-talet. Med EU-medlemskapet 1995 förändrades stödsystemet och fram till 1998 ökade spannmålsarealen återigen för att till 1999 gå tillbaka till 1996 års nivå. Liksom för den totala åkerarealen gäller att spannmålsarealen till stor del är koncentrerad till södra Sverige, framför allt slättbygdslänen.

Under perioden mellan 1990 och 1994 minskade spannmålsarealen i samtliga stödområden liksom i området utan stöd med mellan 1 och 2,5 % i genomsnitt per år. Mellan 1994 och 1999 har spannmålsarealen, enligt lantbruksregistret, ökat i stödområde 1-3, där förutom arealersättning även kompensationsbidrag lämnas till spannmålsodlingen, och minskat i stödområde 5:a som framförallt utgörs av skogsbygderna i Småland. I övriga stödområden har spannmålsarealen varit relativt konstant.

Under åren 1985-1994 ökade *vallarealen* nästan lika mycket som den totala spannmålsarealen minskade men fr.o.m. 1995 har vallarealen åter minskat. Trädes- och omställningsprogrammen bidrog till att öka vallodlingen medan minskningen efter 1995 delvis kan förklaras av en ökad spannmålsodling.

Arealen *oljeväxter* påverkades precis som spannmålsarealen av trädes- och omställningsprogrammen. Från 1995 har oljeväxtarealen minskat betydligt vilket sammanhänger med att prisrelationen mellan oljeväxter och spannmål varit mindre gynnsam inom EU än vad den var i Sverige före 1995. *Potatisarealen* har varit ungefär konstant under perioden medan *sockerbetsarealen* har haft en ökande trend från början av 90-talet. Arealen *baljväxter*, där kokärter, foderärter, vicker och åkerbönor samt fr.o.m. 1993 konservärter och bruna bönor ingår, har ökat sedan 1994. Ökningen sedan 1994 utgörs främst av foderärter och är en följd av EU-stöden.

Karta 3.1

Åkerarealens fördelning per län 1999, hektar

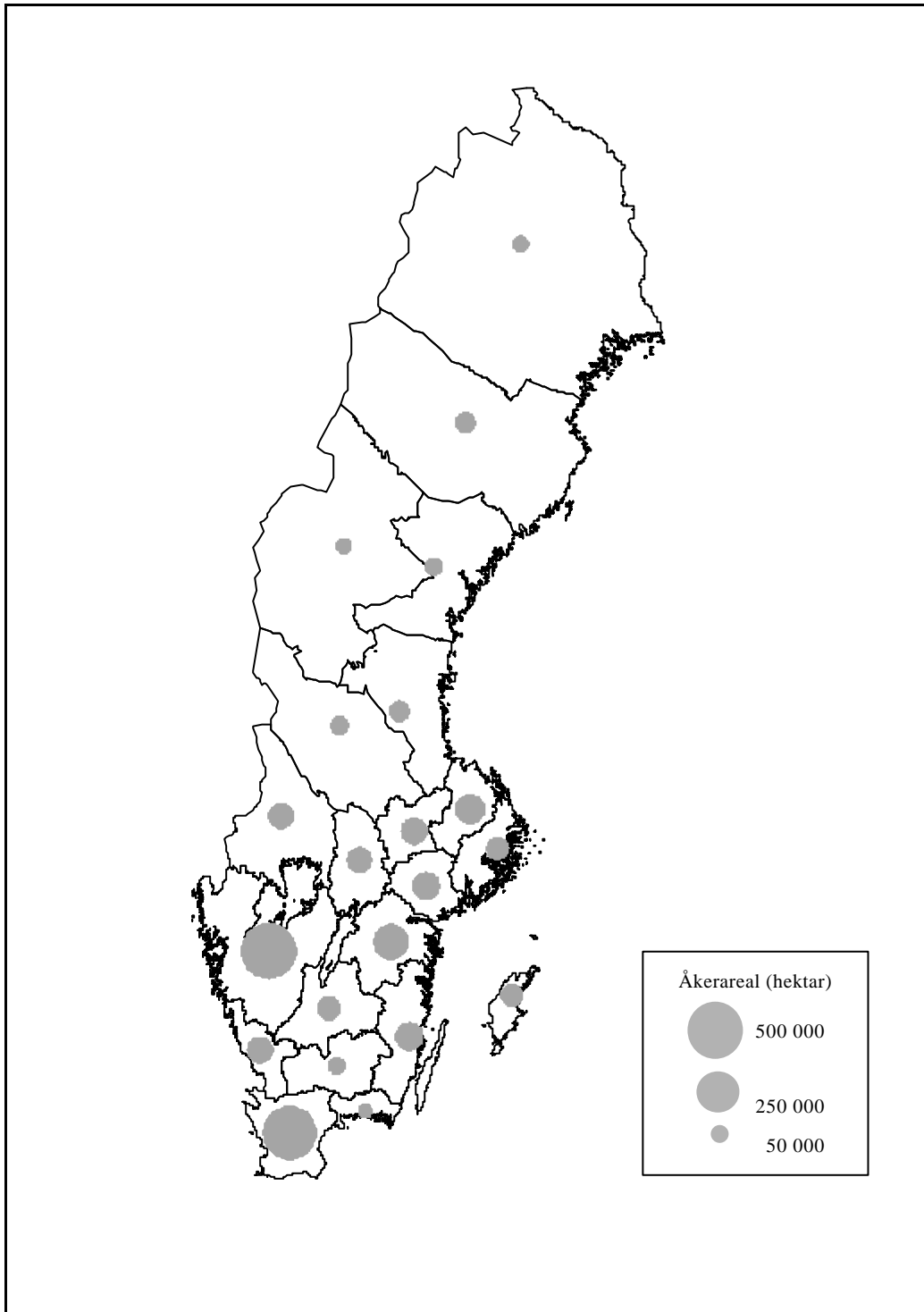

Diagram 3.2 Åkerarealens användning 1985-1999 brödsäd, fodersäd och vall, hektar

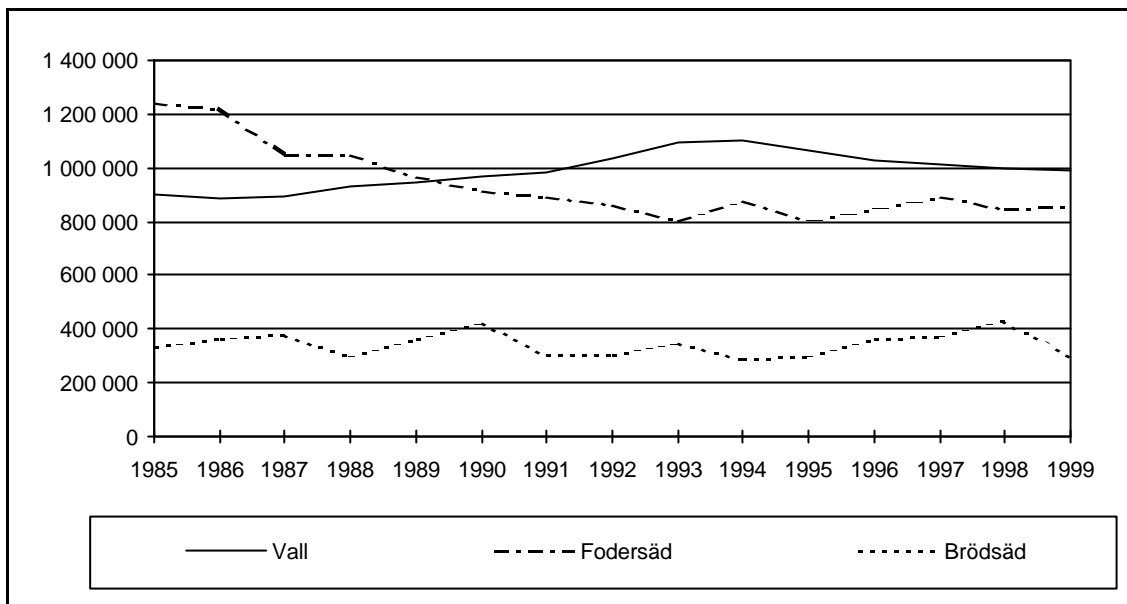

Diagram 3.3 Åkerarealens användning 1985-1999 oljeväxter, potatis, sockerbetor och baljväxter, hektar

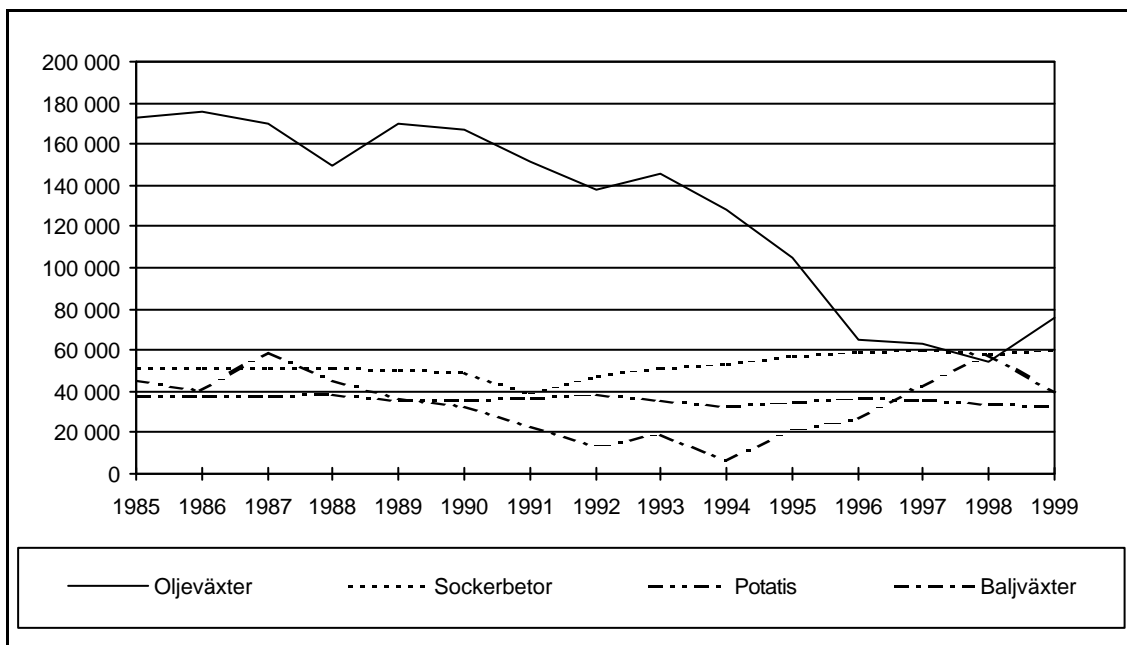

Diagram 3.4 **Antal företag i landet med odling av vissa grödor 1999**

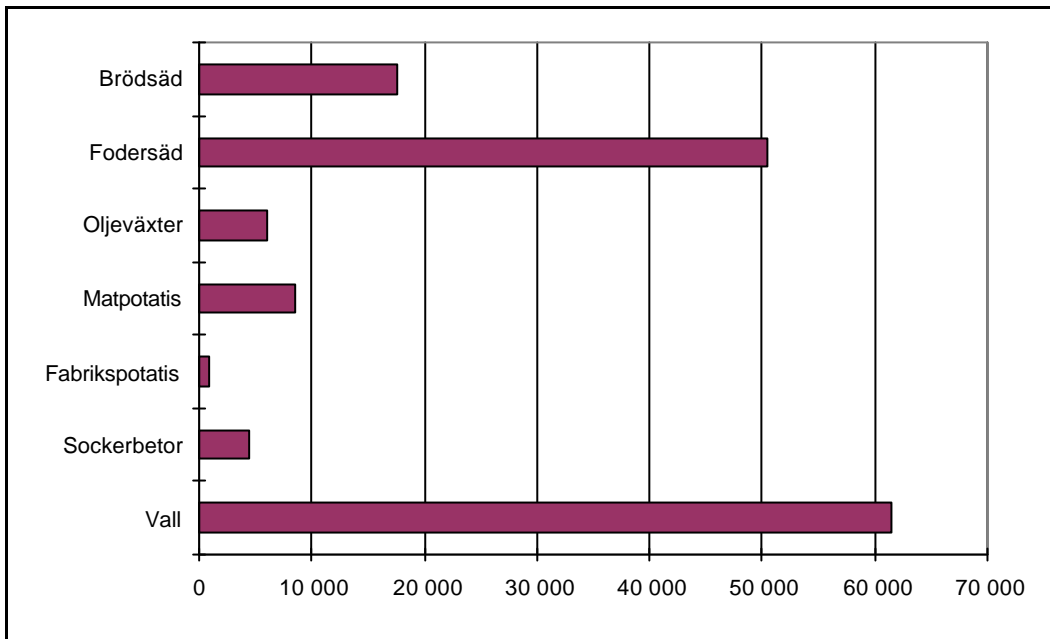

Diagram 3.5 Spannmålsareal per stödområde 1999, hektar

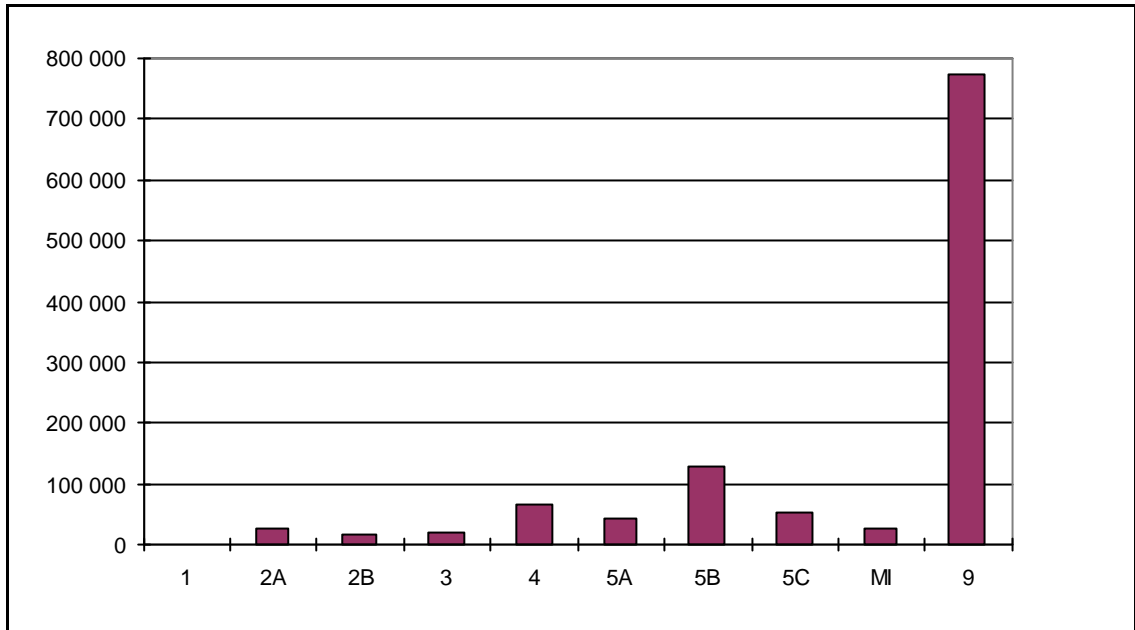
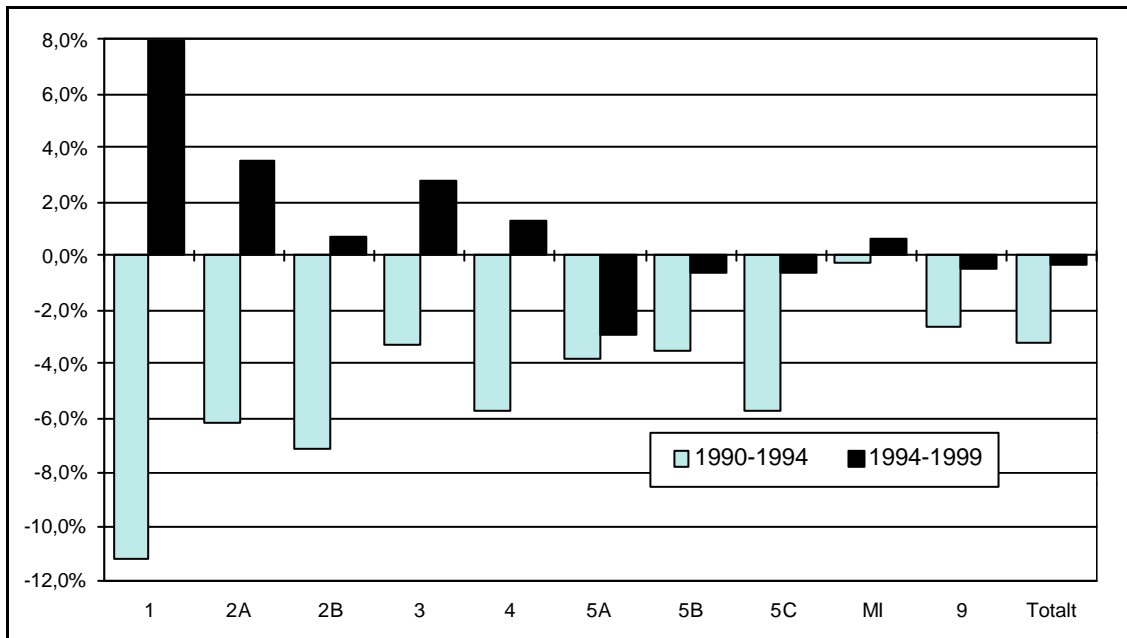

Diagram 3.6 Genomsnittlig årlig förändring 1990-1994 och 1994-1999 per stödområde av spannmålsareal

4 Husdjur

De kartor och diagram som redovisas i detta avsnitt bygger samtliga på uppgifter från SCB:s lantbruksregister. Redovisningen avser företag som har mer än 2 hektar åkermark eller är stora djurhållare. För åren fram t.o.m. 1995 samt år 1999 innehåller detta register strukturuppgifter för samtliga företag medan uppgifterna för åren 1996, 1997 och 1998 baseras på ett urval av företag. Detta innebär att viss försiktighet får iakttas vid tolkning av resultaten för åren 1996-1998 i denna rapport.

Det totala antalet *nötkreatur* ökade något från slutet av 1980-talet fram till 1994, varefter det minskat något. Antalet *mjölkcor* har minskat under lång tid i takt med en allt effektivare mjölkproduktion. Under perioden 1985-1999 har den genomsnittliga årliga minskningen legat på ca 2,6%. Detta motsvaras i stort sett av den årliga ökningen i avkastning. Antalet *ungdjur* och *dikor* har inte haft en liknande trendmässig minskning. För dessa djurslag har antalet djur istället i hög grad haft samband med olika politiska beslut. Antalet ungdjur sjönk kraftigt åren 1985-1987 till följd av en omfattande utslaktning varefter antalet steg fram till 1994. Under de tre senaste åren har antalet ungdjur åter minskat. Stöd till extensivt bete i samband med avregleringen under de första åren på 1990-talet medförde en ökning av antalet dikor. Antalet har sedan stabiliserats.

Antalet företag med nötkreatur och mjölkcor har minskat snabbt. Under perioden 1985-1999 mer än halverades antalet företag med mjölkcor och den genomsnittliga besättningsstorleken ökade från 18 till 32 djur. För nötkreatur totalt sett skedde en liknande utveckling om än inte lika markerad.

Ungefär två tredjedelar av antalet mjölkcor finns inom stödområdena. Före EU-inträdet var minskningstakten i stödområdena något högre än i området utan stöd medan situationen efter EU-inträdet varit den omvända. När det gäller det totala antalet nötkreatur så var ökningstakten före EU-inträdet högre i områden utan stöd jämfört med områden med stöd medan minskningstakten i områden utan stöd var högre efter EU-inträdet. Följden har blivit att andelen djur inom stödområdena ligger på ungefär samma nivå år 1999 som år 1990.

Svinproduktionen är starkt koncentrerad till slättbygden. Antalet företag med svin har minskat betydligt. Utvecklingen mot allt större besättningar har varit än mer utpräglad för svin än vad fallet varit för mjölkcor. Den genomsnittliga besättningsstorleken har ökat från 130 svin år 1985 till 352 svin år 1999.

Gruppen *får och lamm* skiljer sig från övriga djurgrupper både vad gäller geografisk spridning och utveckling av antal företag och besättningsstorlek. Antalet får och lamm har en betydligt mer utspridd geografisk fördelning än övriga husdjur. Övriga husdjurs kraftiga utveckling mot större besättningar och färre företag har inte varit lika utpräglad inom fårnäringen.

Fjäderfäproduktionen är liksom svinproduktionen kraftigt koncentrerad till slättbygden. Dessa näringsgrenar har också uppvisat den största strukturella förändringen. Det totala antalet värphöns har minskat långsamt medan antalet slaktkycklingar mer än fördubblats under den senaste 10-års perioden. Fjäderfäproduktionen präglas också av en mycket stark koncentration, med ett litet antal mycket stora företag.

4.1 Nötkreatur

Karta 4.1 Nötkreaturens geografiska fördelning 1999

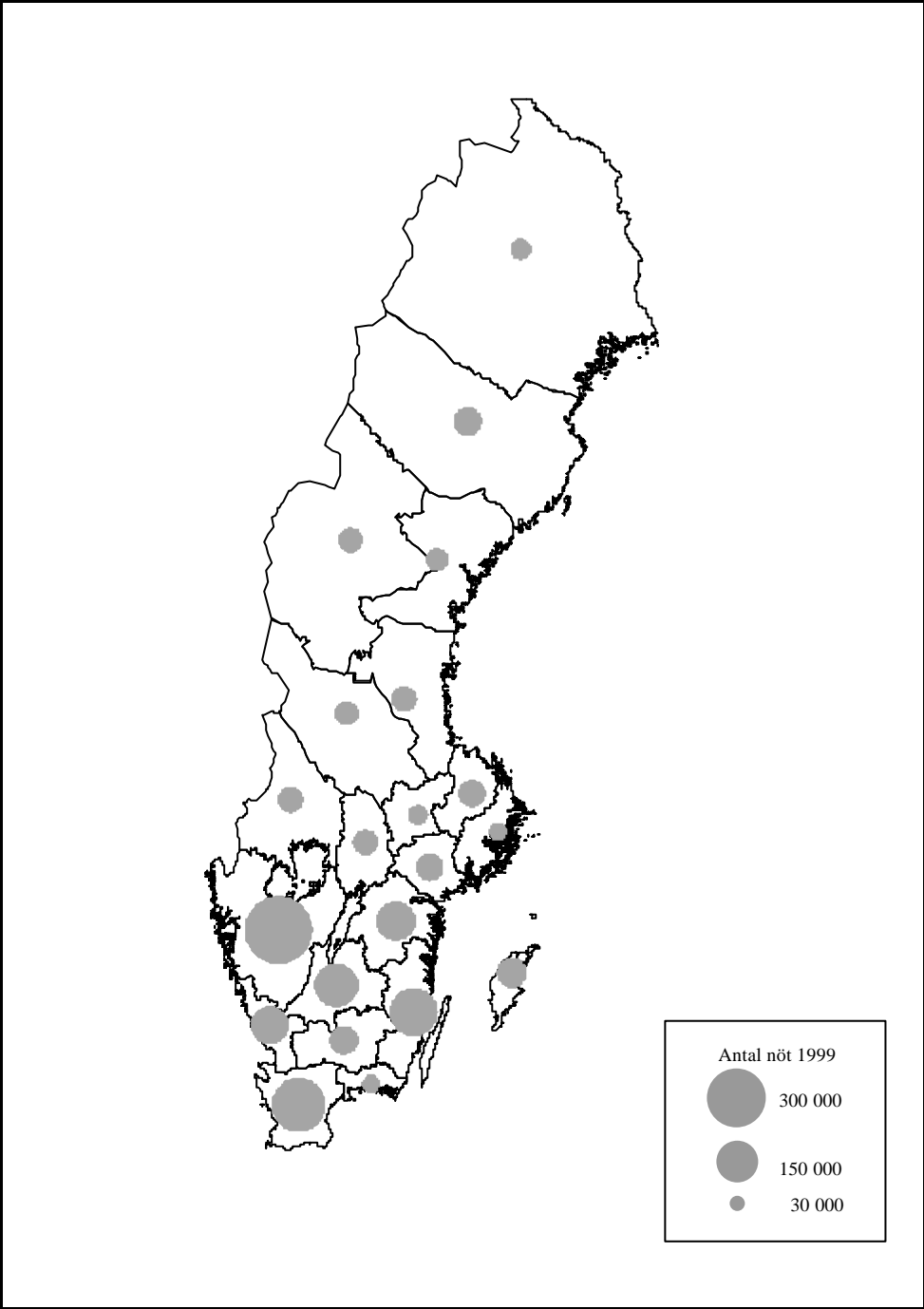

Diagram 4.2 Utvecklingen 1985-1999 av antal nötkreatur, antal företag med nötkreatur samt antal nötkreatur per företag. index 1994=100

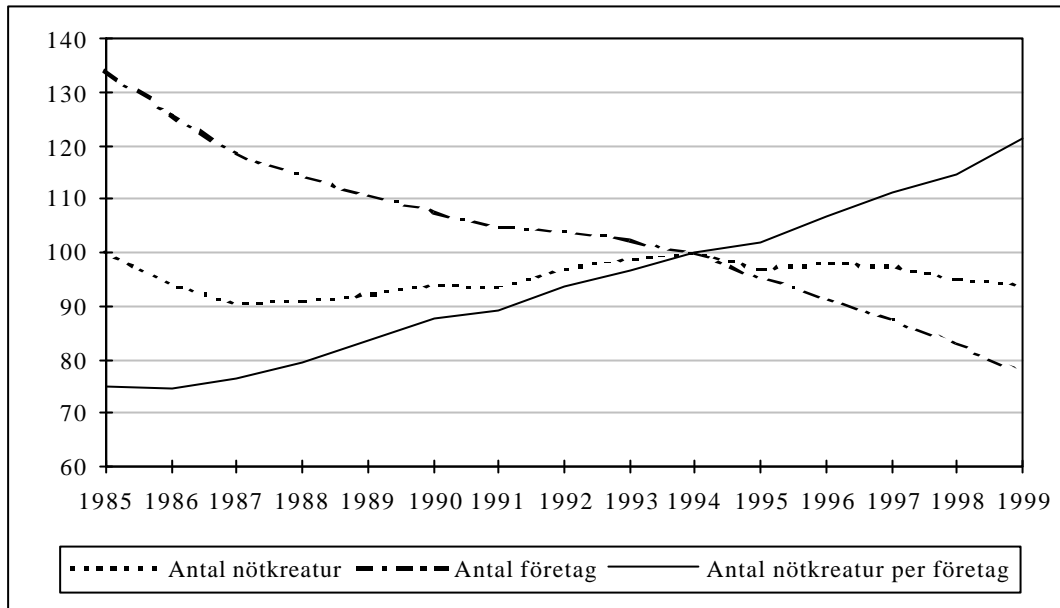

Diagram 4.3 Antal mjölkkor, dikor samt ungdjur 1985-1998

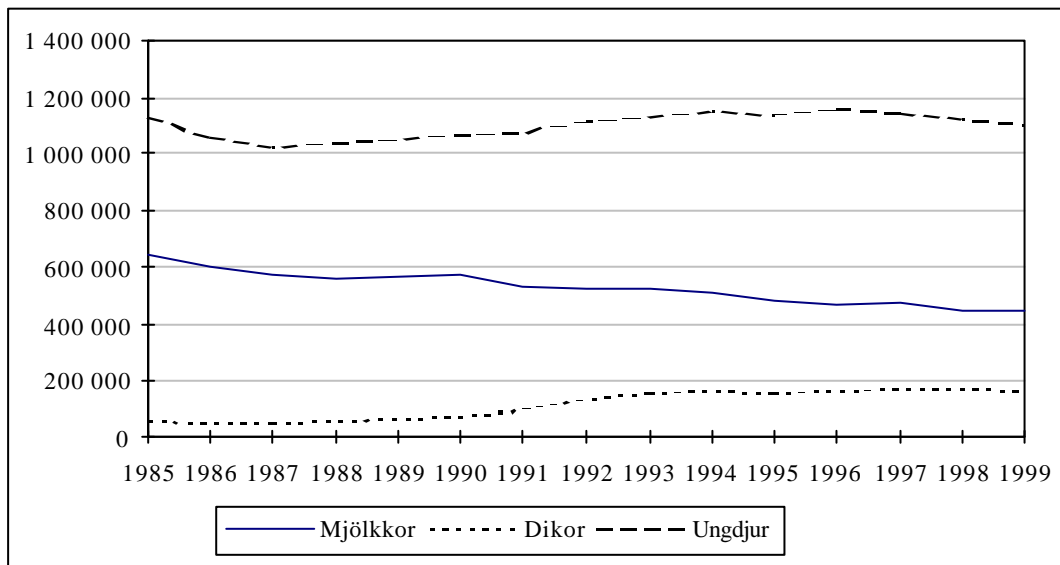

Diagram 4.4 Antal nötkreatur 1999 efter besättningsstorlek

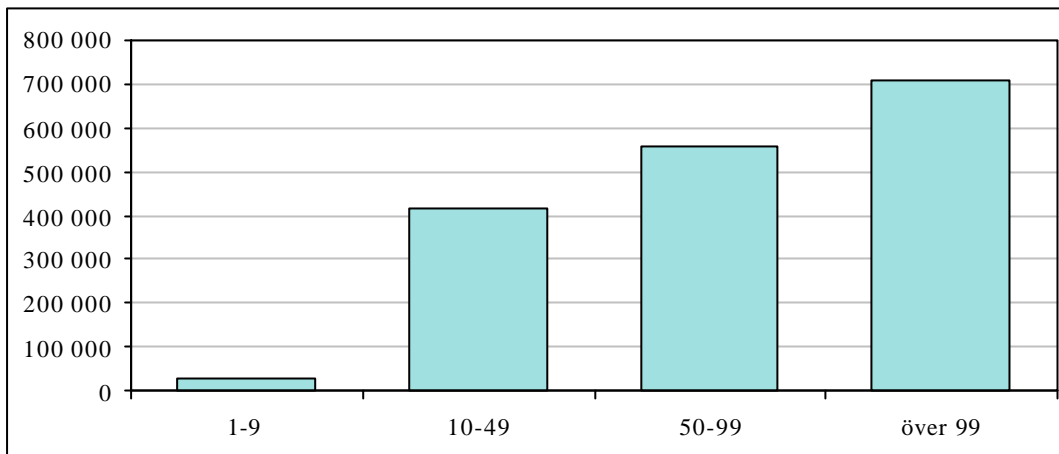

Diagram 4.5 Antal företag i landet med nötkreatur 1999 efter besättningsstorlek

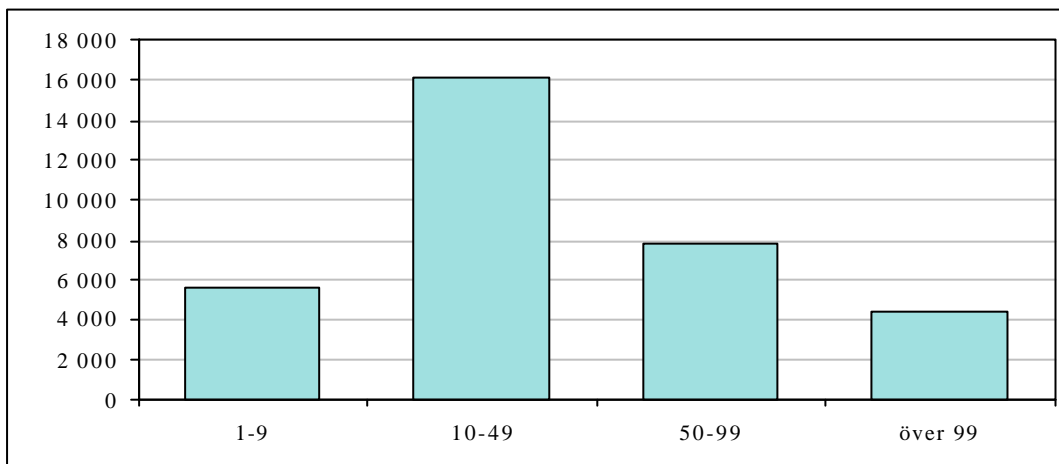
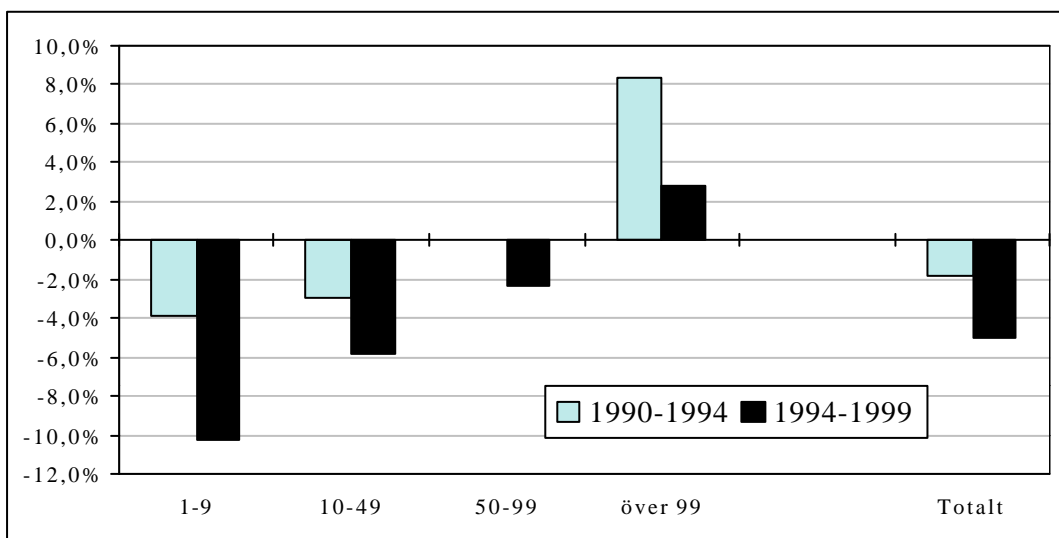

Diagram 4.6 Genomsnittlig årlig förändring av antal företag med nötkreatur 1990-1994 och 1994-1999 efter besättningsstorlek

4.2 Mjölkkor

Karta 4.10 Mjölkkornas geografiska fördelning 1999

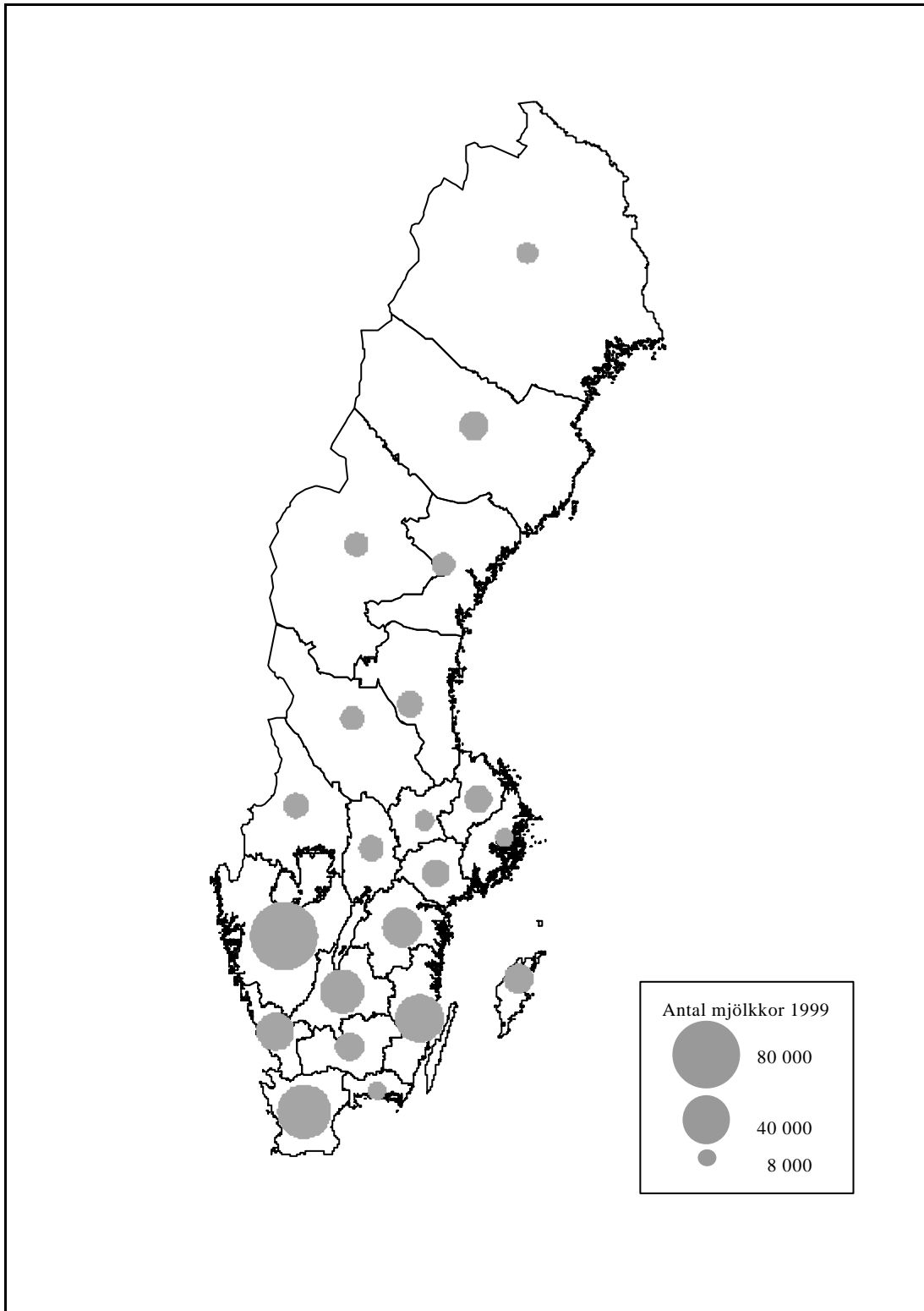

Diagram 4.11 Utvecklingen 1985-1999 av antal mjölkkor, antal företag med mjölkkor samt antal mjölkkor per företag, index 1994=100

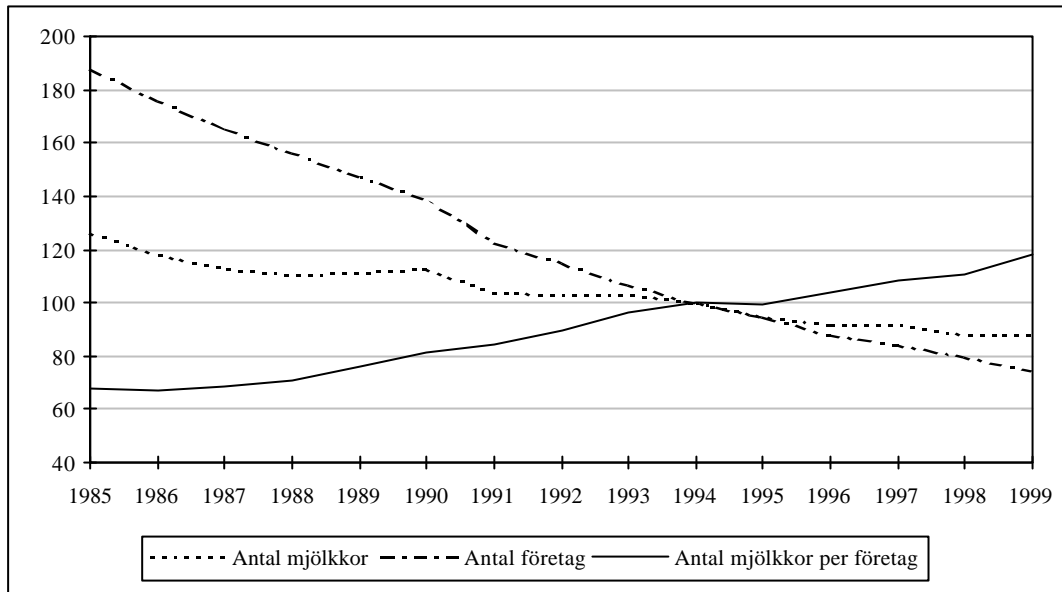

Diagram 4.12 Antal mjölkcor 1999 efter besättningsstorlek

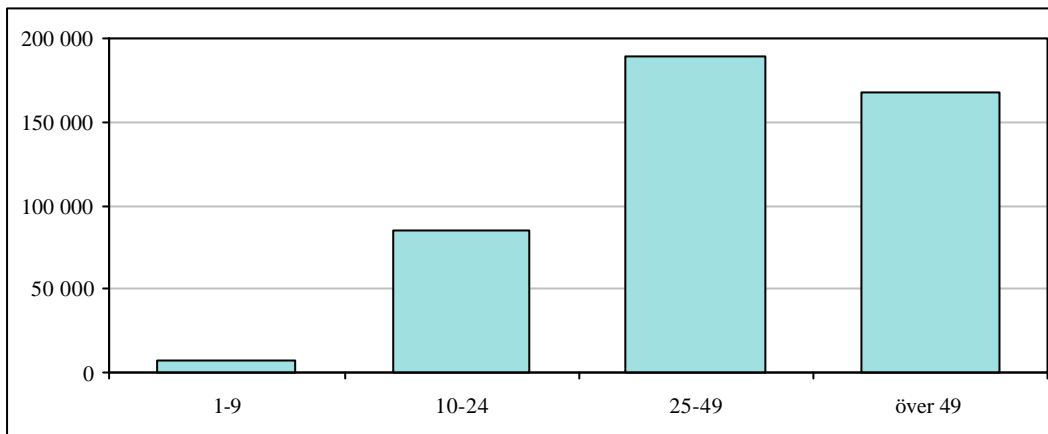

Diagram 4.13 Antal företag med mjölkcor 1999 efter besättningsstorlek

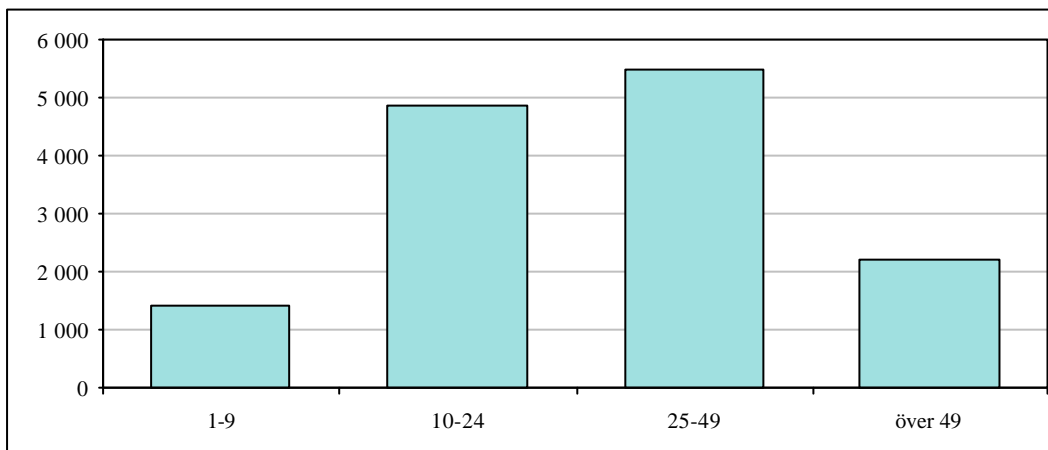

Diagram 4.14 Genomsnittlig årlig förändring av antal företag med mjölkcor 1990-1994 och 1994-1999 efter besättningsstorlek

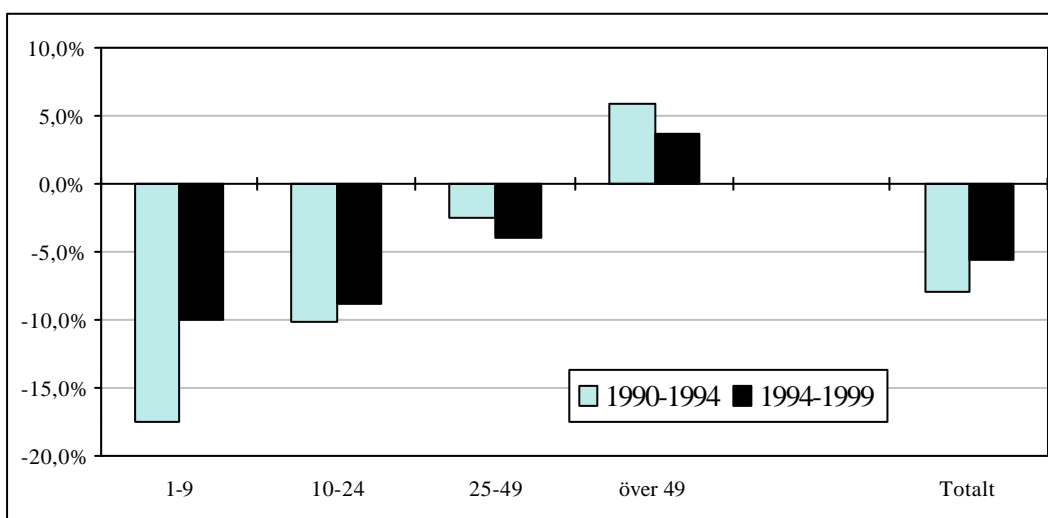

Diagram 4.15 Antal mjölkcor per stödområde 1999

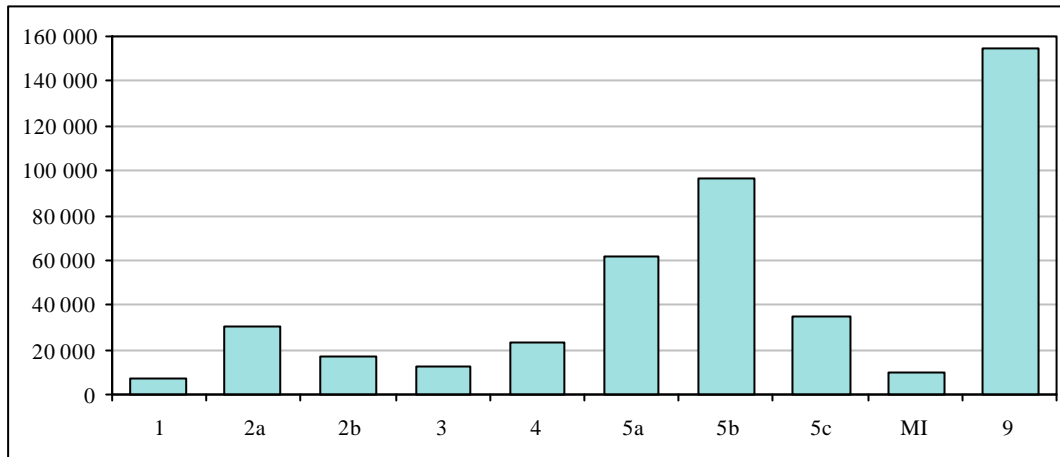

Diagram 4.16 Antal företag med mjölkcor 1999 per stödområde

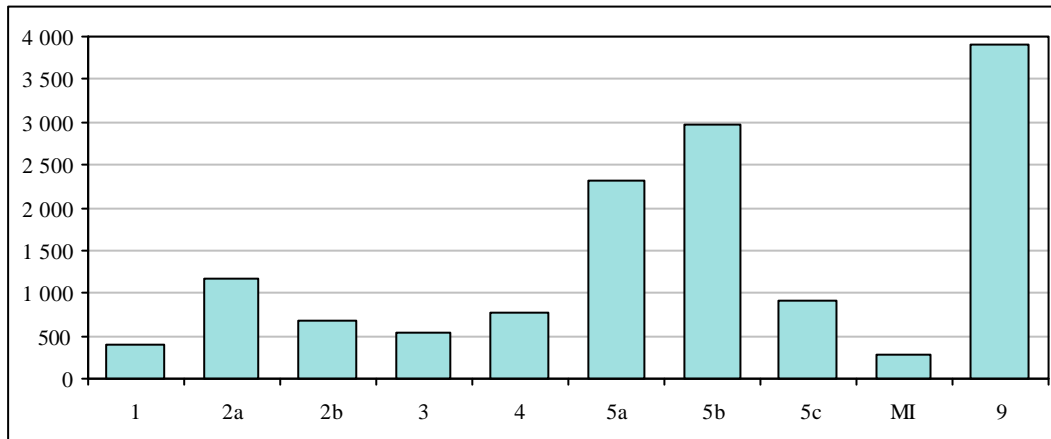
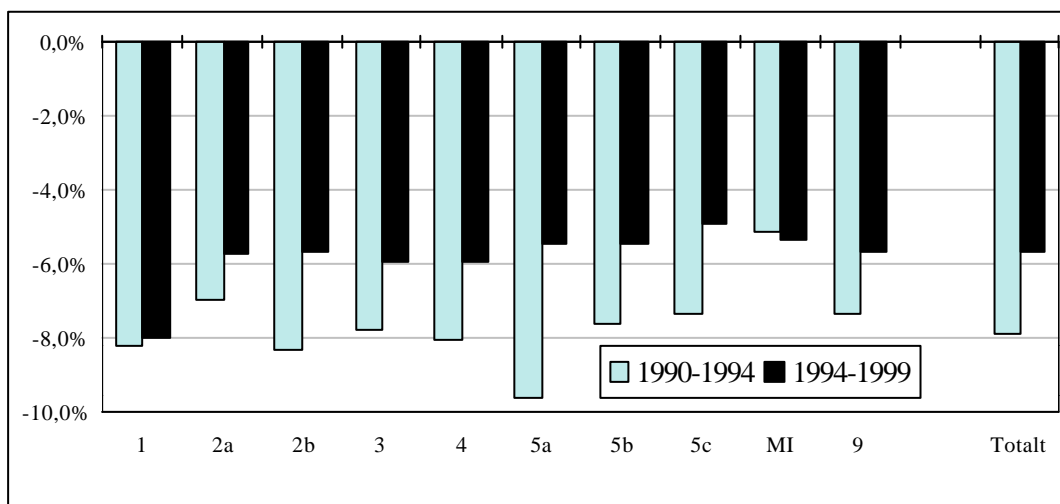

Diagram 4.17 Genomsnittlig årlig förändring av antal företag med mjölkcor per stödområde 1990-1994 och 1994-1999

4.3 Svin

Karta 4.18 Svinens geografiska fördelning 1999

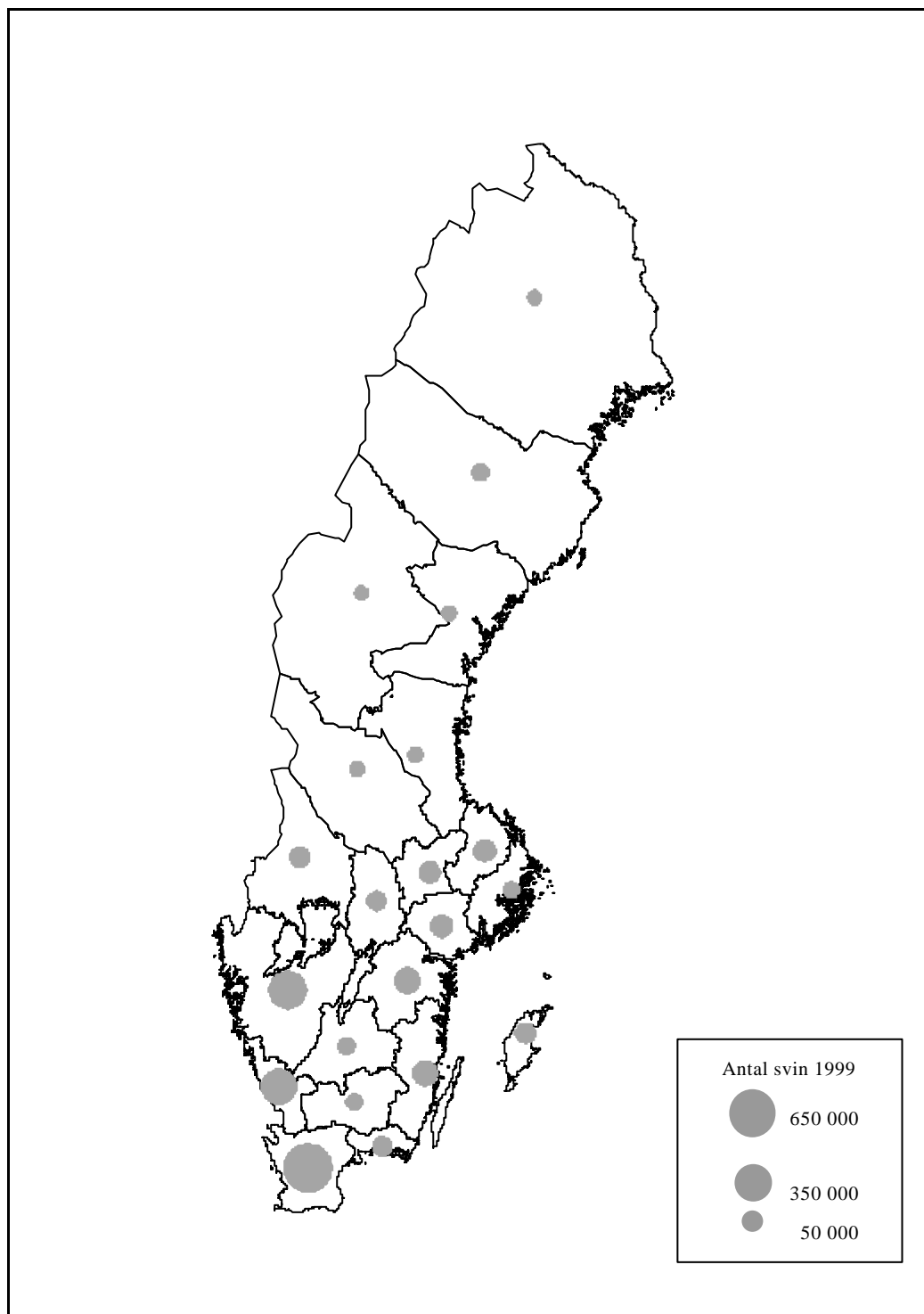

Diagram 4.19 Utvecklingen 1985-1999 av antal svin, antal företag med svin samt antal svin per företag, index 1994=100

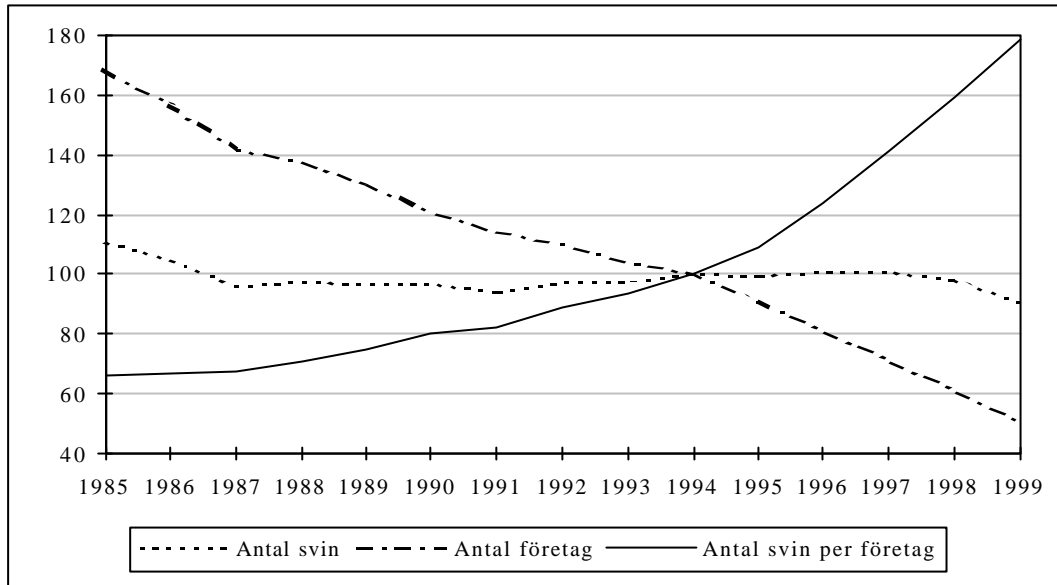

Diagram 4.20 Antal slaktsvin, smågrisar samt suggor och galtar 1985-1999

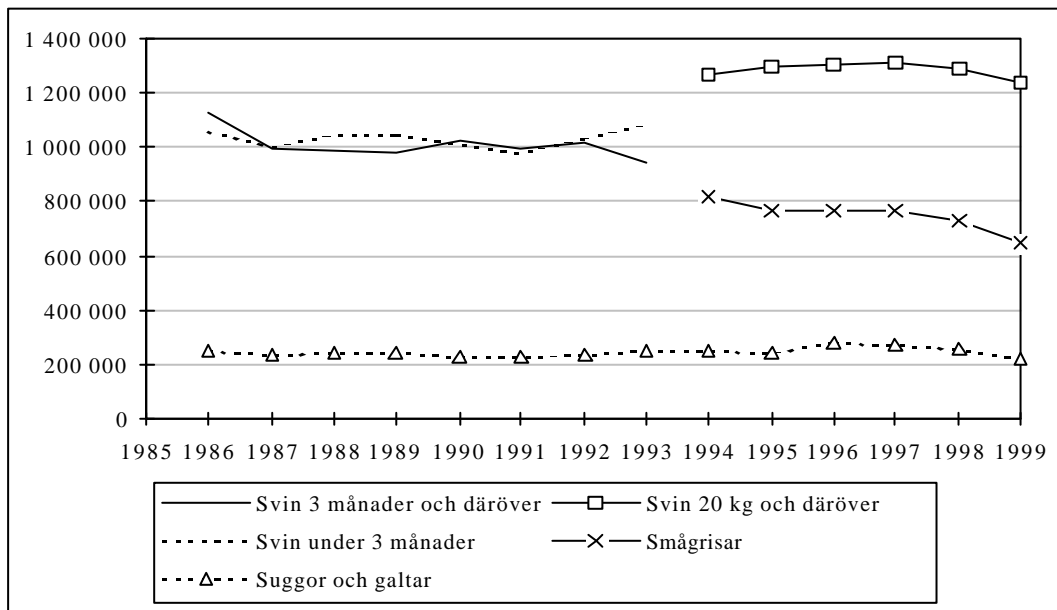

Diagram 4.21 Antal svin 1999 efter besättningsstorlek

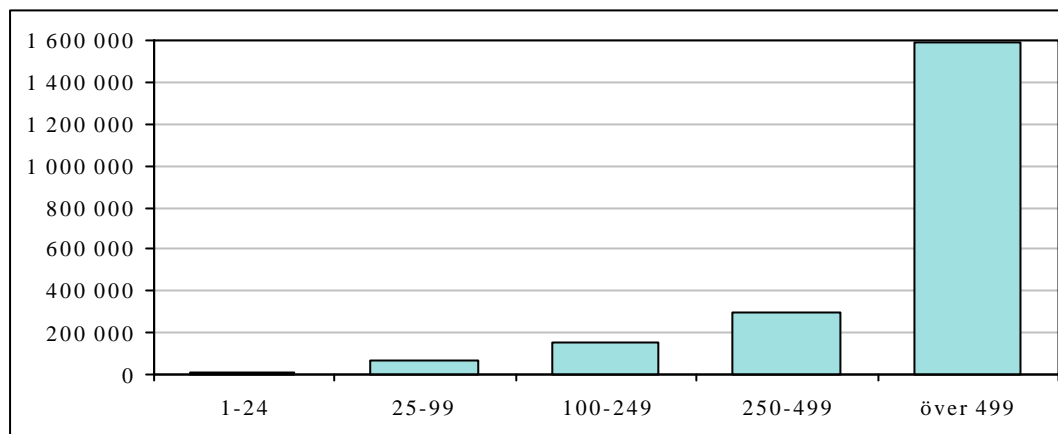

Diagram 4.22 Antal företag med svin 1999 efter besättningsstorlek

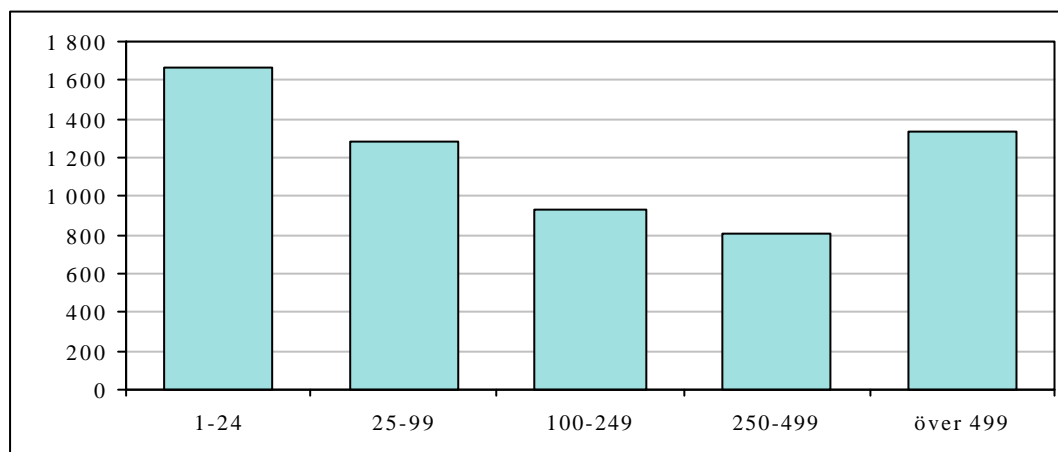

Diagram 4.23 Genomsnittlig årlig förändring av antal företag med svin 1990-1994 och 1994-1999 efter besättningsstorlek

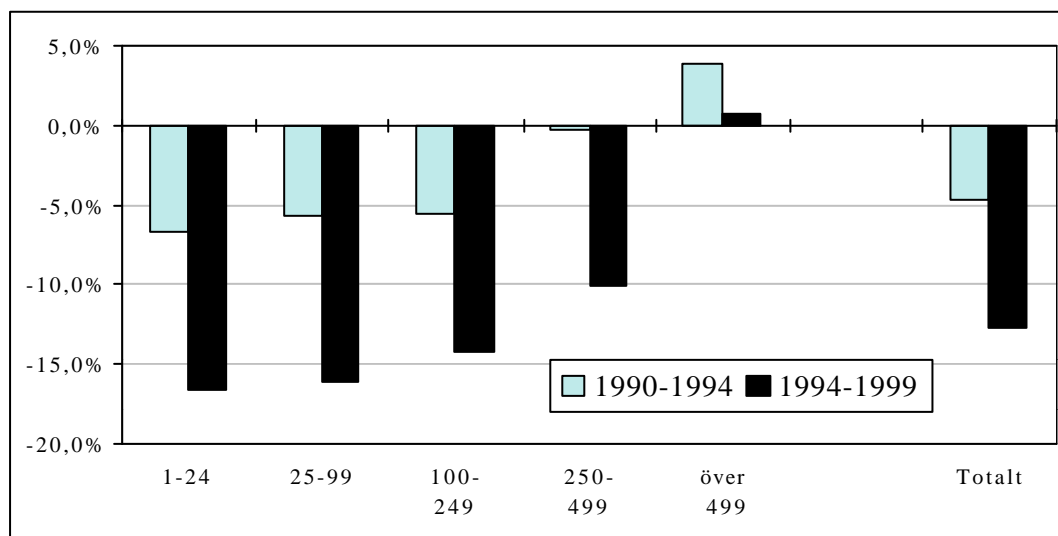

Diagram 4.24 Antal svin per stödområde 1999

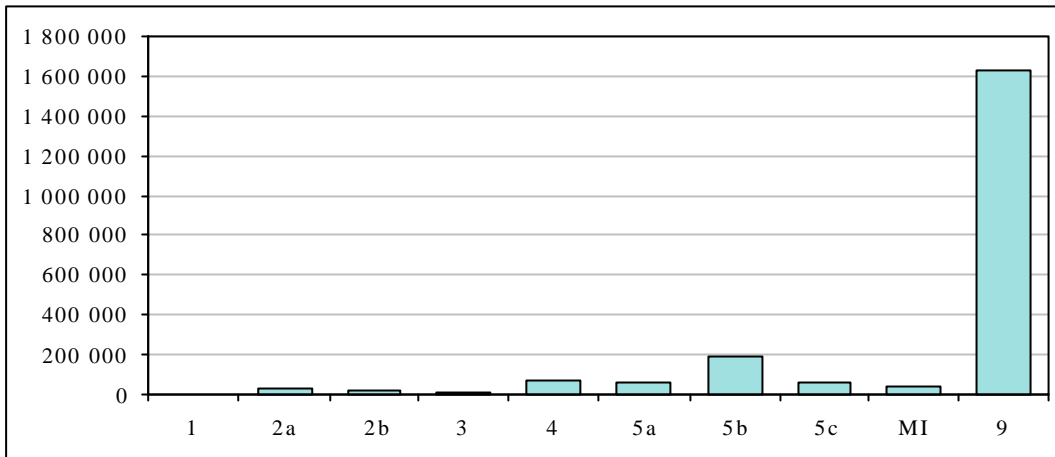

Diagram 4.25 Antal företag med svin per stödområde 1999

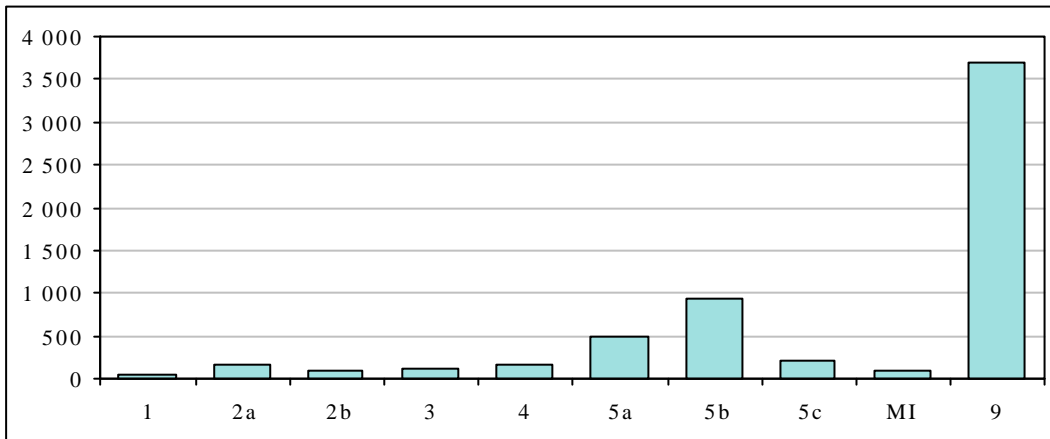
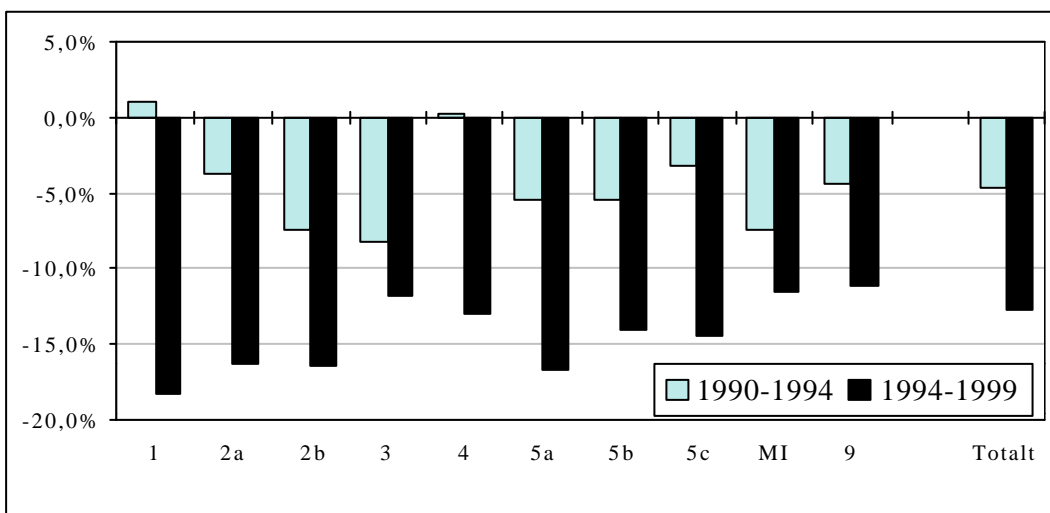

Diagram 4.26 Genomsnittlig årlig förändring av antal företag med svin per stödområde 1990-1994 och 1994-1999

4.4 Får och lamm

Karta 4.27 Den geografiska fördelningen av får och lamm 1999

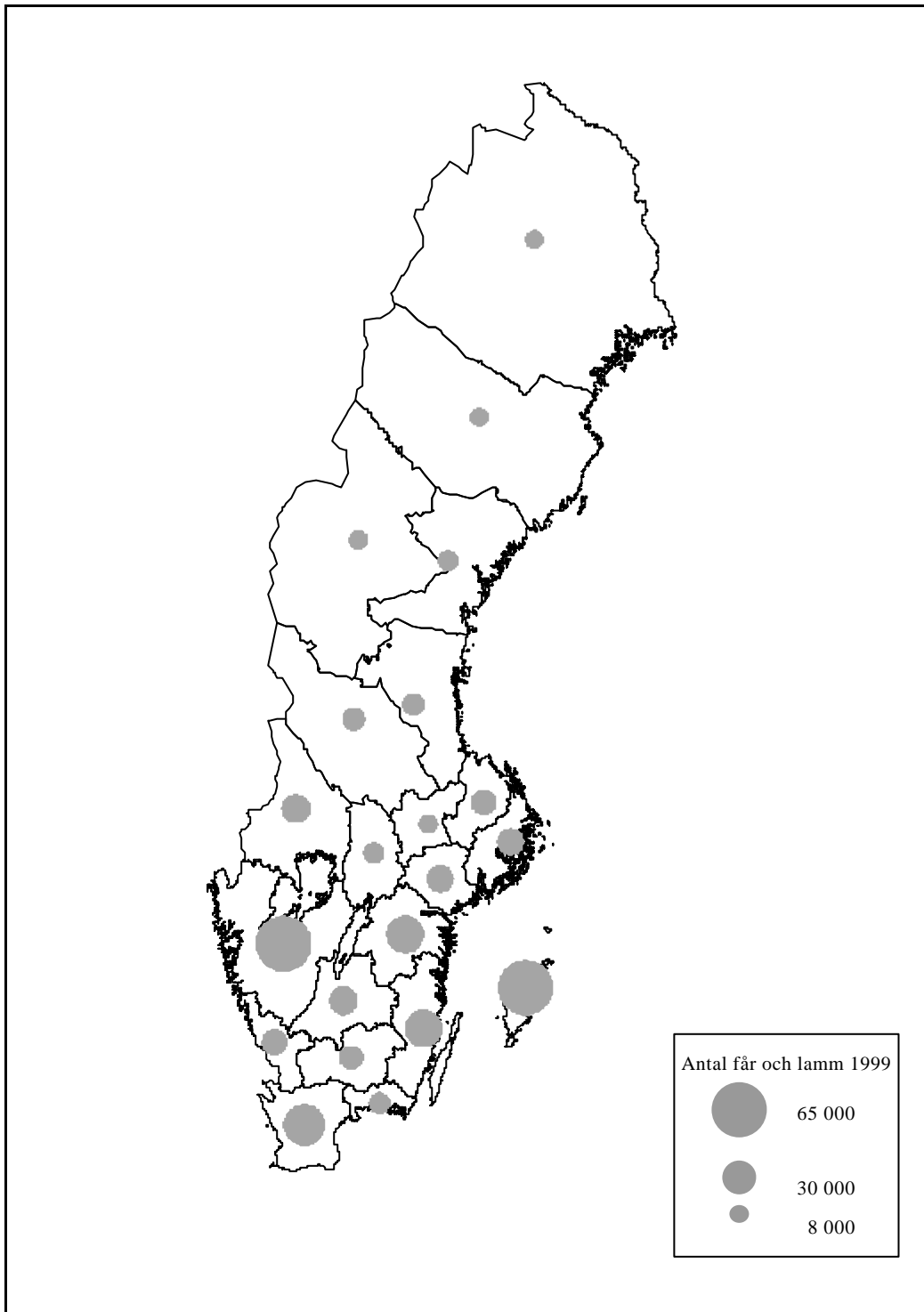

Diagram 4.28 Utvecklingen 1985-1999 av antal får och lamm, antal företag med får och lamm samt antal får och lamm per företag, index 1994=100

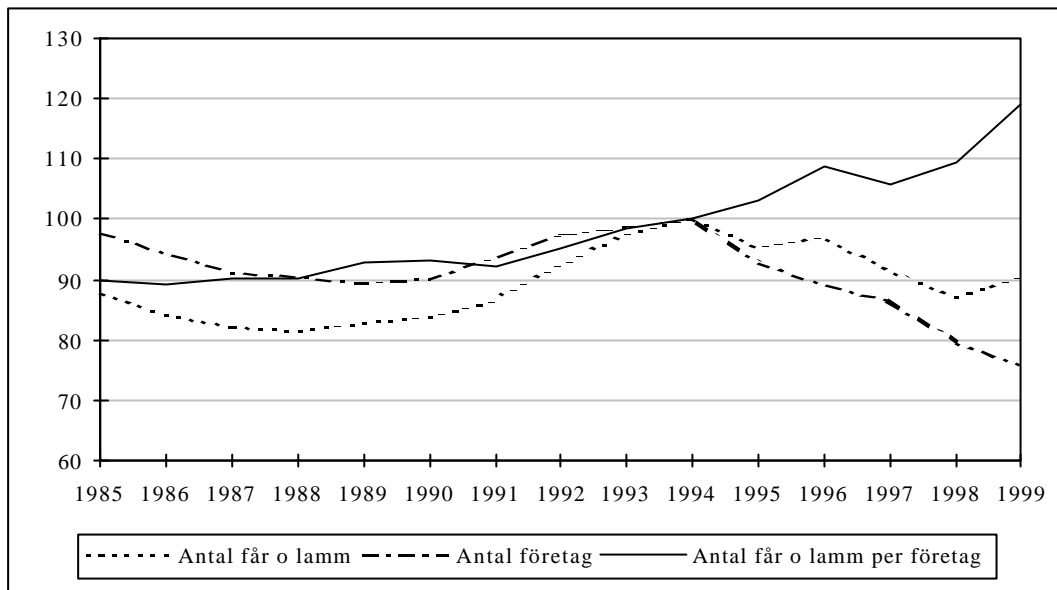

Diagram 4.29 Antal får resp. lamm 1985-1999

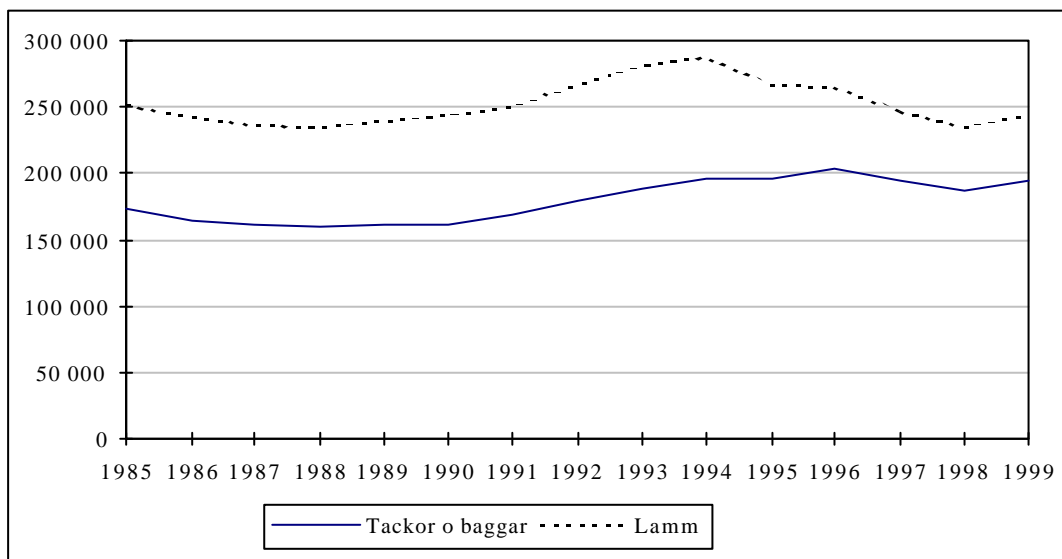

Diagram 4.30 Antal får och lamm 1999 efter besättningsstorlek

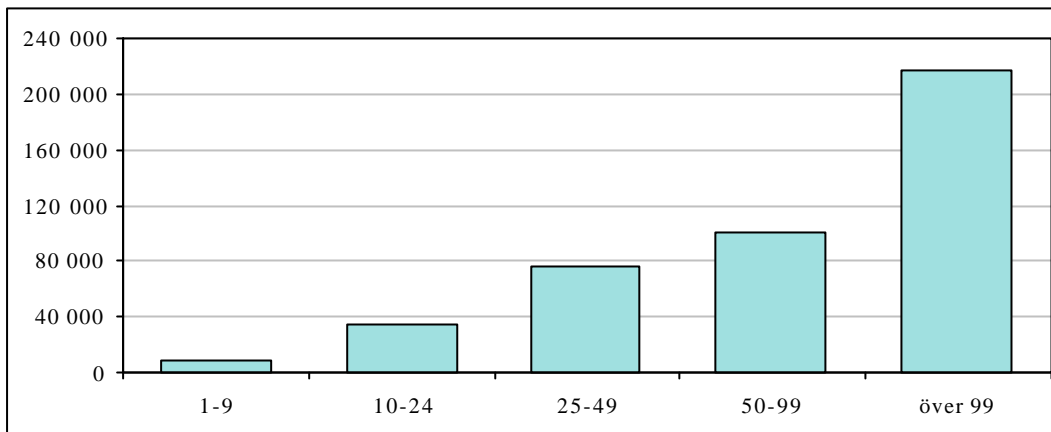

Diagram 4.31 Antal företag med får och lamm 1999 efter besättningsstorlek

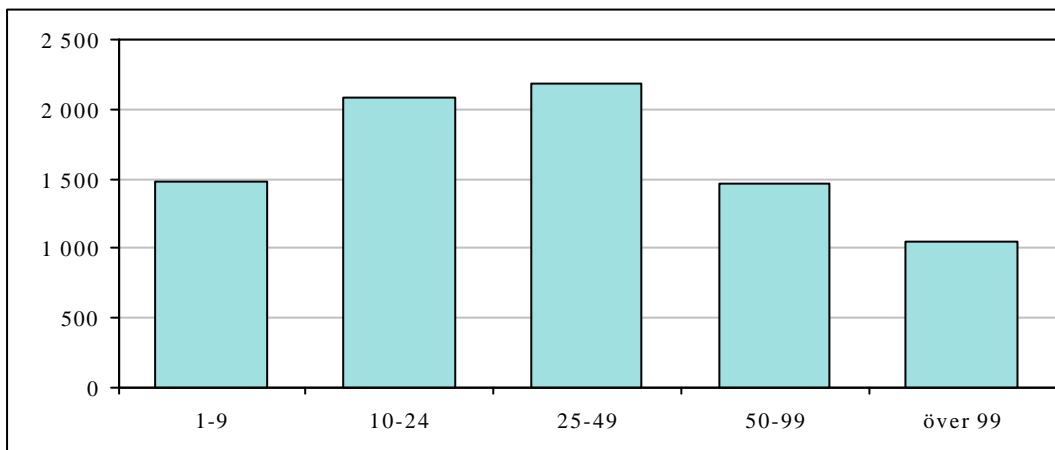

Diagram 4.32 Genomsnittlig årlig förändring av antal företag med får och lamm 1990-1994 och 1994-1999 efter besättningsstorlek

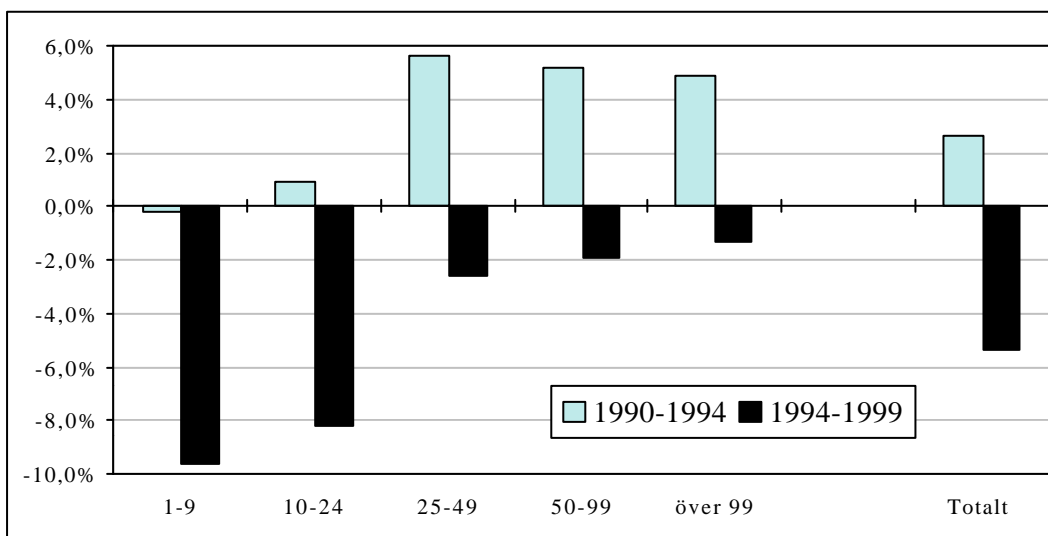

Diagram 4.33 Antal får och lamm per stödområde 1999

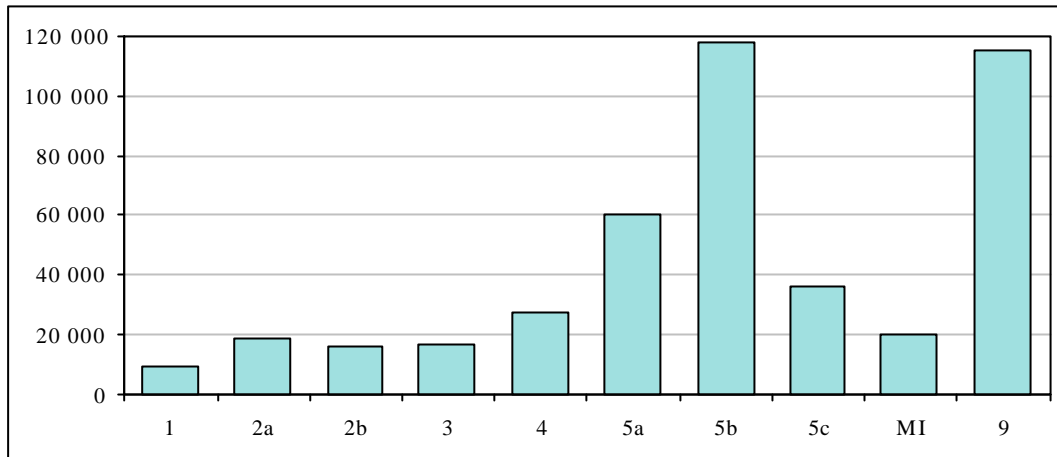

Diagram 4.34 Antal företag med får och lamm per stödområde 1999

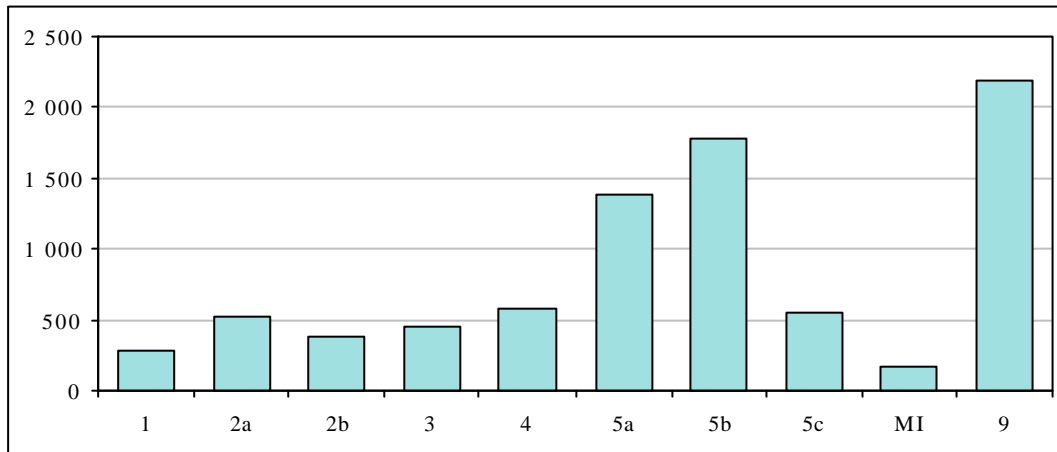
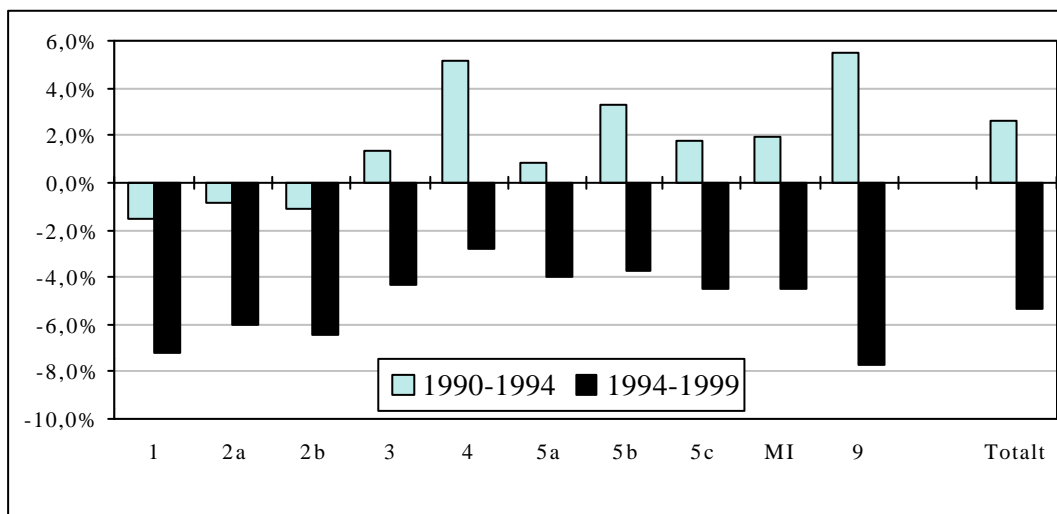

Diagram 4.35 Genomsnittlig årlig förändring av antal företag med får och lamm per stödområde 1990-1994 och 1994-1999

4.5 Fjäderfä

Karta 4.36 Den geografiska fördelningen av fjäderfä 1999

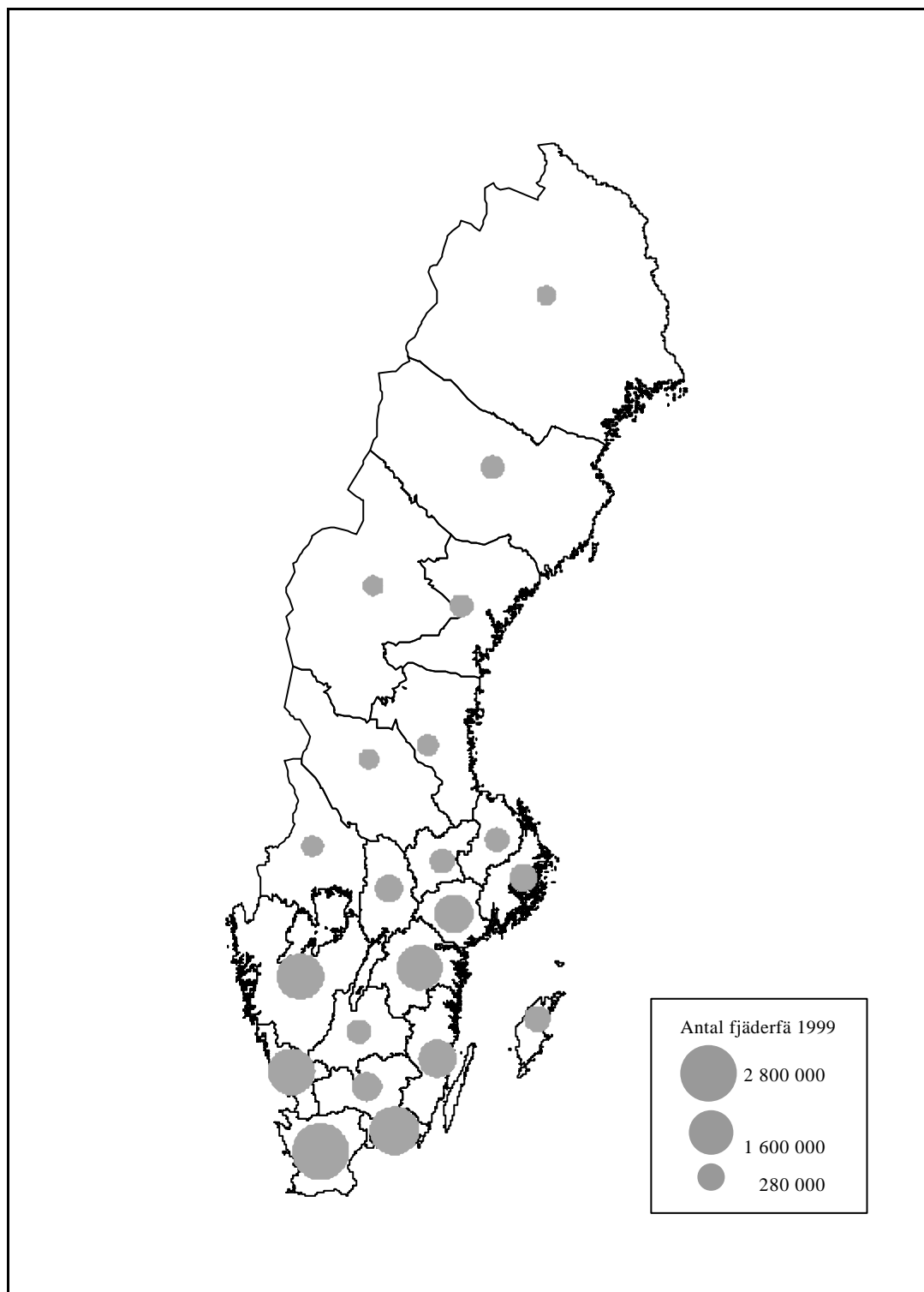

Diagram 4.37 Utvecklingen 1985-1999 av antal fjäderfä, antal företag med fjäderfä samt antal fjäderfä per företag, index 1994=100

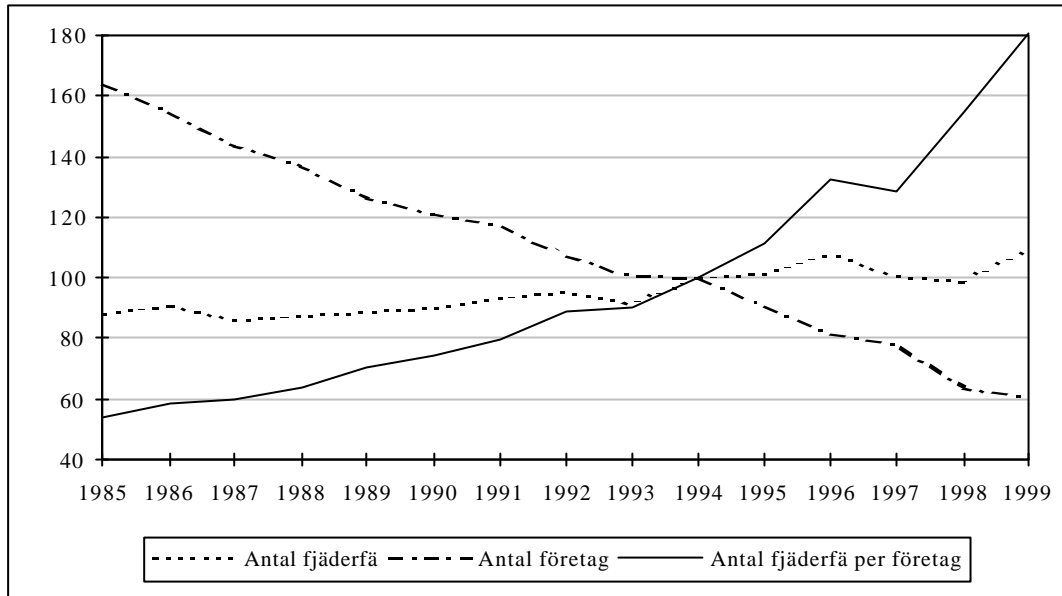

Diagram 4.38 Antal höns och slaktkycklingar 1985-1999

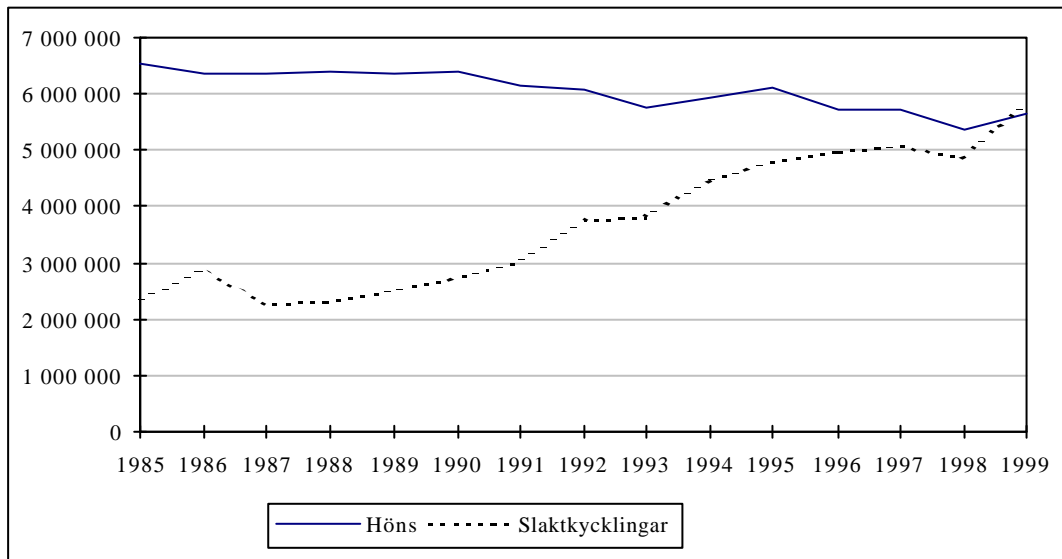

Diagram 4.39 Antal fjäderfä 1999 efter besättningsstorlek

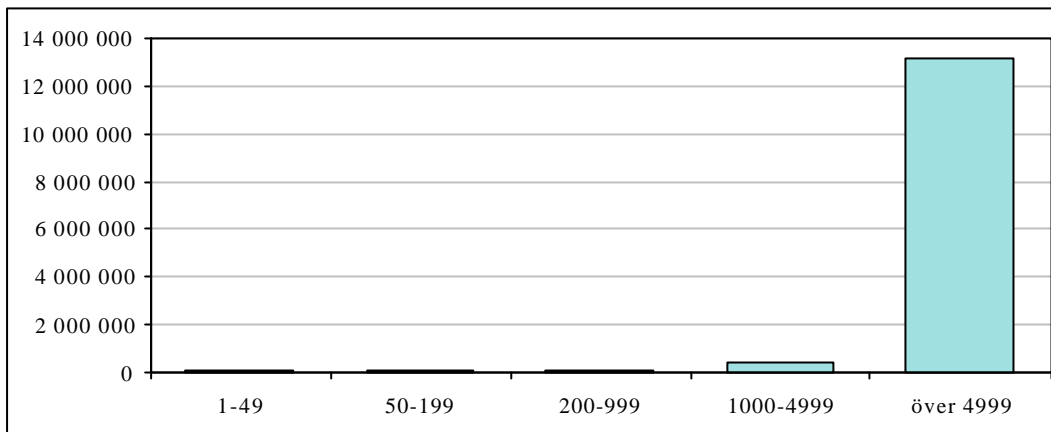

Diagram 4.40 Antal företag 1999 med fjäderfä efter besättningsstorlek

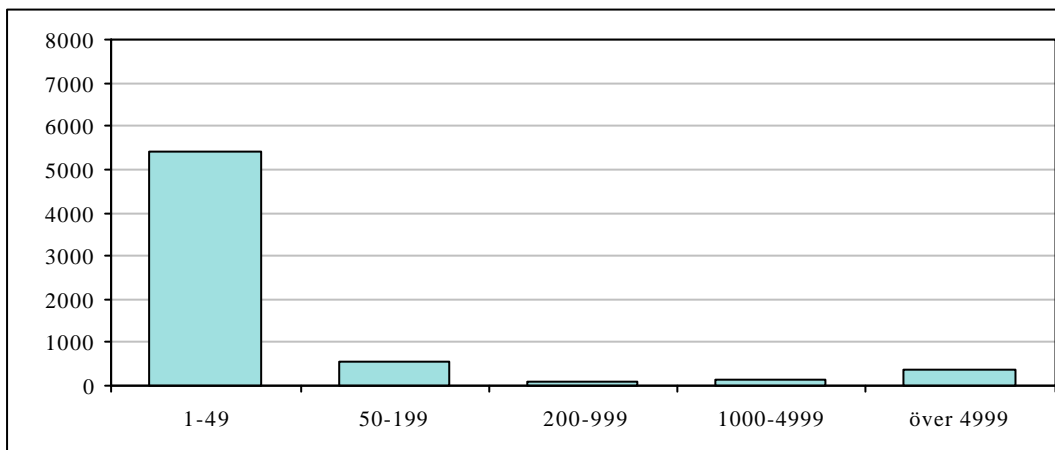

Diagram 4.41 Genomsnittlig årlig förändring av antal företag med fjäderfä 1990-1994 och 1994-1999 efter besättningsstorlek

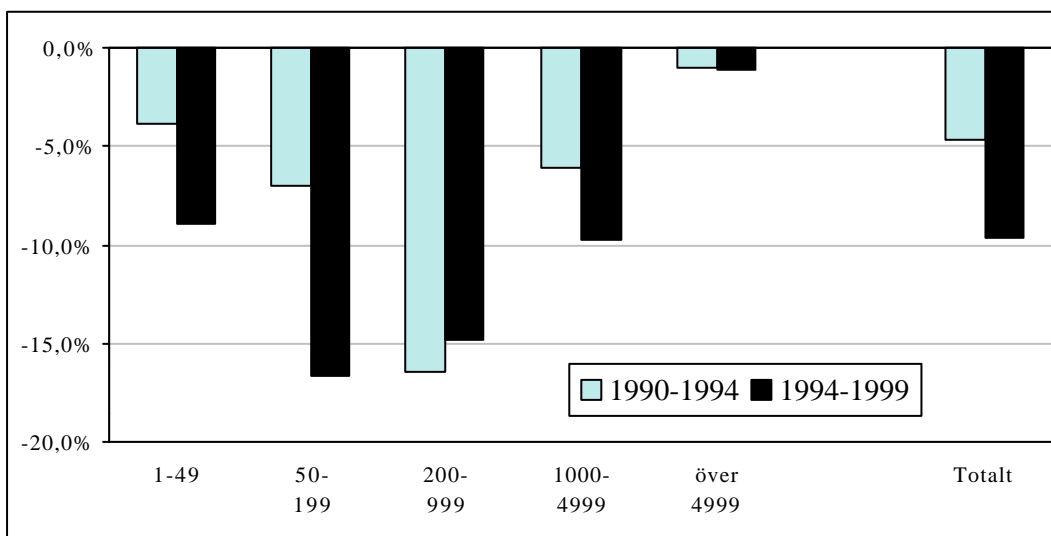

Diagram 4.42 Antal fjäderfä per stödområde 1999

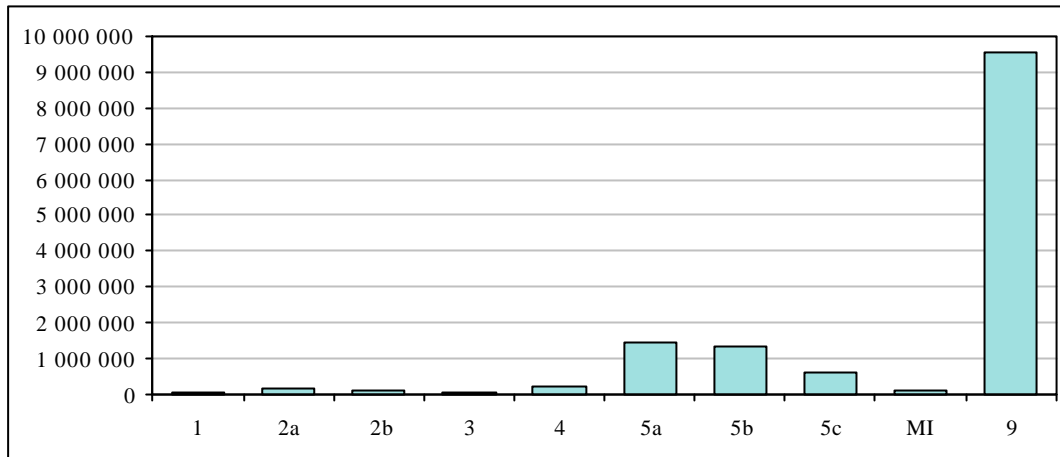

Diagram 4.43 Antal företag med fjäderfä per stödområde 1999

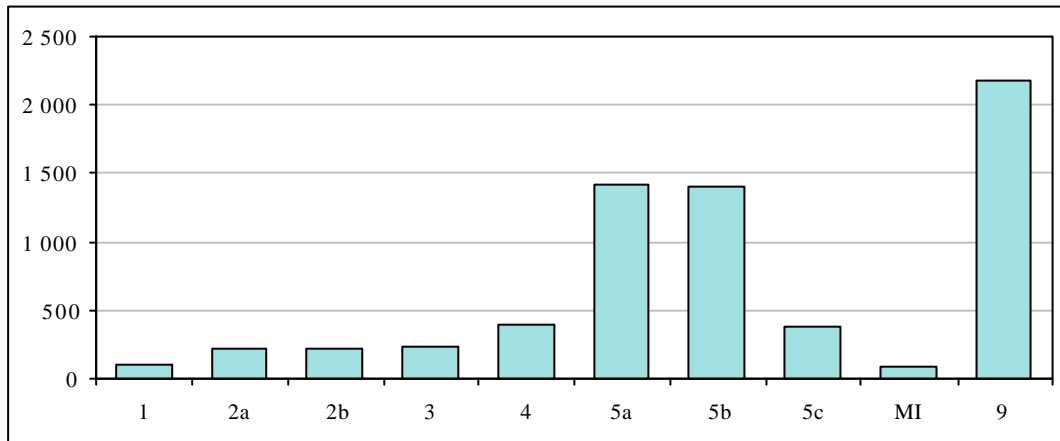
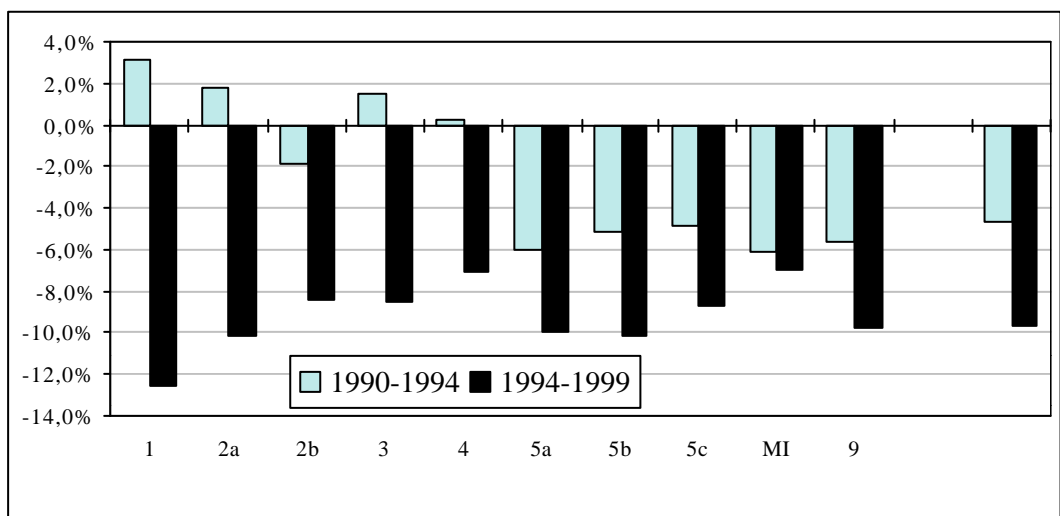

Diagram 4.44 Genomsnittlig årlig förändring av antal företag med fjäderfä per stödområde 1990-1994 och 1994-1999

5 Produktion

Under den senaste tioårsperioden var den totala jordbruksproduktionen i Sverige störst under 1990 främst till följd av mycket gynnsamma odlingsbetingelser (och fördelaktiga ekonomiska förutsättningar). Därefter sjönk produktionen under de två följande åren till följd av både lägre skördar och lägre produktion av nöt- och griskött samt mjölk. Delvis var detta en följd av den svenska avregleringen och omställningsprogrammen. Efter EU-inträdet ökade produktionen åter och trenden med stigande produktion höll i sig fram t.o.m. 1997. Under de två senaste åren har produktionen minskat något.

Utvecklingen av den totala jordbruksproduktionen har skattats genom en fastprisberäkning där produktionskvantiteter åsatts priser och omräknats till värdevolymer med en fast prisnivå. I diagram 5.1 har 1991 års priser använts för fastprisberäkningarna. Vid beräkning av förändringar över tiden är det vanligtvis av liten betydelse vilket basår som används.

Produktionen av vegetabilieprodukter varierar kraftigt mellan åren beroende på varierande odlingsbetingelser. Totalskörden av *vete* minskade under omställningsperioden efter 1990 framför allt på grund av mindre arealer men åren 1995 till 1998 ökade den successivt igen och var 1998 på samma nivå som 1990 motsvarande 2,2 milj. ton. År 1999 noterades en relativt kraftig minskning av veteskörden vilket kan förklaras av en förhållandevis liten höstsådd areal. Totalskörden av *korn* var högre i slutet av 1980-talet än därefter. Under 1992 reducerades kornskörden precis som andra spannmålskördar av torkan. Därefter ökade kornskördarna fram till 1997 för att åter ligga på en något lägre nivå under 1998 och 1999. *Havreskördarna* har haft en med kornskördarna likartad utveckling under perioden. Omställningsåtgärderna påverkade korn- och havreproduktionen i större utsträckning än produktionen av vete och bidrog till betydligt lägre skördar under första halvan av 1990-talet.

Totalskördarna av *matpotatis* har hållit sig på ungefär samma nivå under hela perioden med toppar under 1992 och 1993. Totalskördarna av *sockerbetor* steg kraftigt i slutet av 1980-talet och nådde sin högsta nivå 1990. Året därefter minskade skörden kraftigt framför allt på grund av minskad areal. Sedan 1994 har sockerbetskörden successivt ökat. Totalskördarna av *oljeväxter* var, under perioden, högst åren 1989 och 1990 och minskade därefter på grund av minskad areal under omställningsperioden. Mellan 1995 och 1998 minskade skörden ytterligare också det som effekt av mindre arealer. Under 1999 ökade skörden kraftigt vilket till stor del förklaras av en ökad odling av våraps och vårrys.

Slaktkvantiteterna av *nöt och kalv* minskade under slutet av 1980-talet fram till de första åren av 1990-talet. Under senare år har produktionen varit i stort sett konstant. Slakten av *svin* minskade under perioden 1985 till 1991 för att därefter öka fram till 1998. 1999 minskade produktionen något. *Fjäderfäslakten* har haft en uppåtgående trend sedan 1987.

Efter EU-inträdet 1995 fick Sverige en *mjölkkvot* uppgående till 3300 Mkg. Mjölkkvoten är den totala tillåtna produktionsmängden i ett medlemsland under ett år. Kvoten är fördelad på företagsnivå. Under 1995 utnyttjade Sverige ungefär 97 % av mjölkkvoten men de senaste åren har produktionen ökat och under 1999 utnyttjades i stort sett hela landskvoten.

Diagram 5.1 Utvecklingen av den totala jordbruksproduktionen, index 1994=100

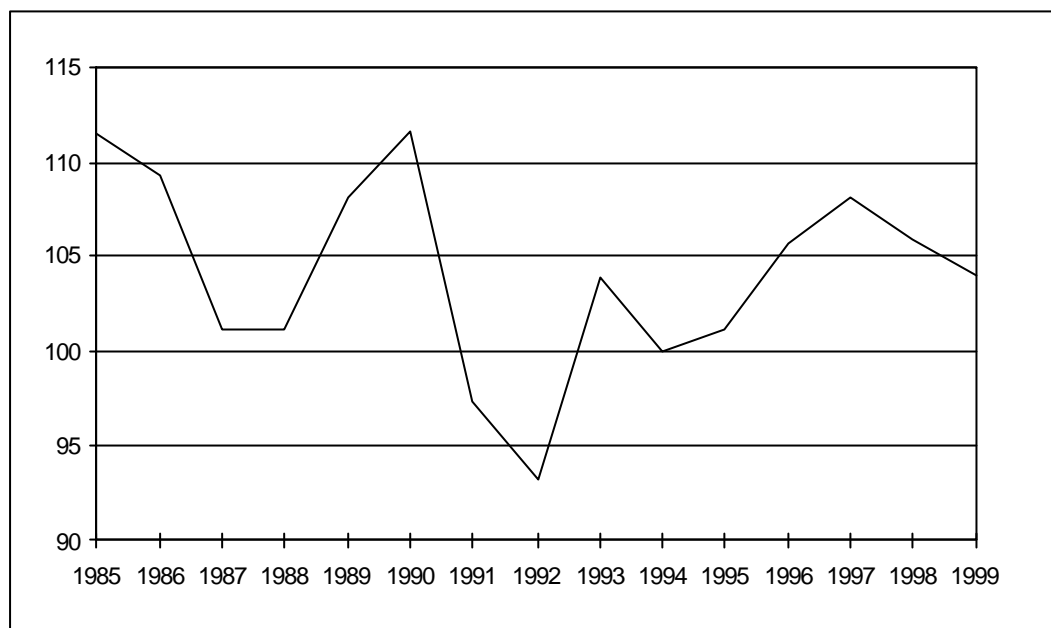

Diagram 5.2 Totalskördar 1985-1998 av spannmål, ton

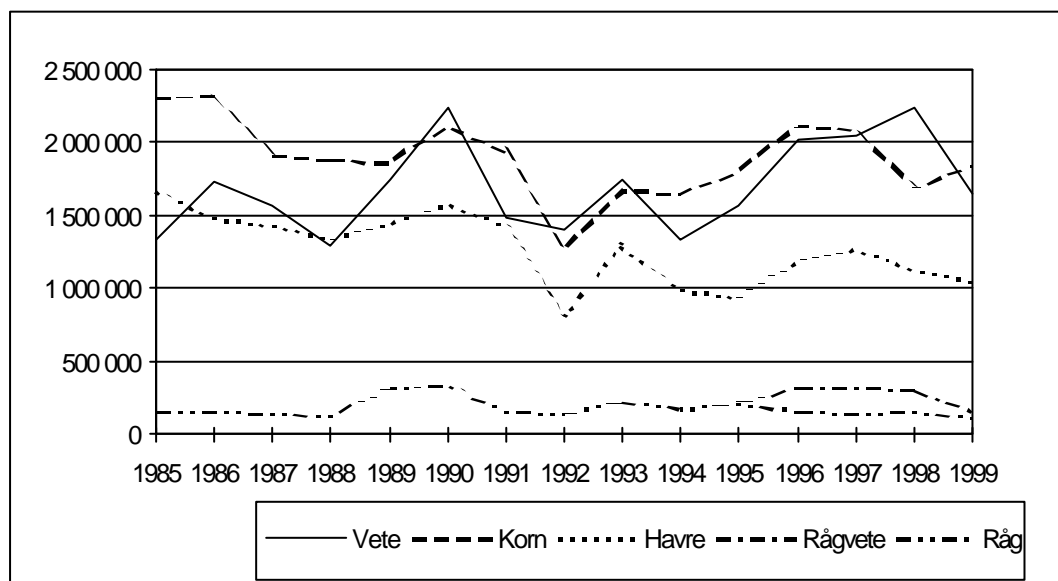

Diagram 5.3 Totalskördar av sockerbetor, mat- och fabrikspotatis samt oljevaxter, ton

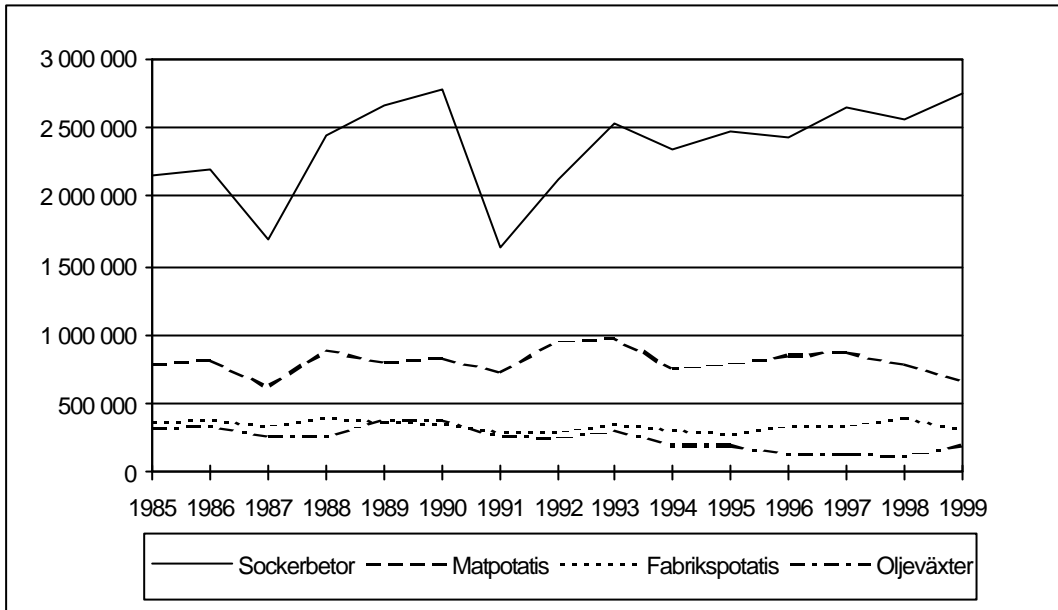

Diagram 5.4 Slakt av nötkreatur, svin och fjäderfä 1985-1998, ton

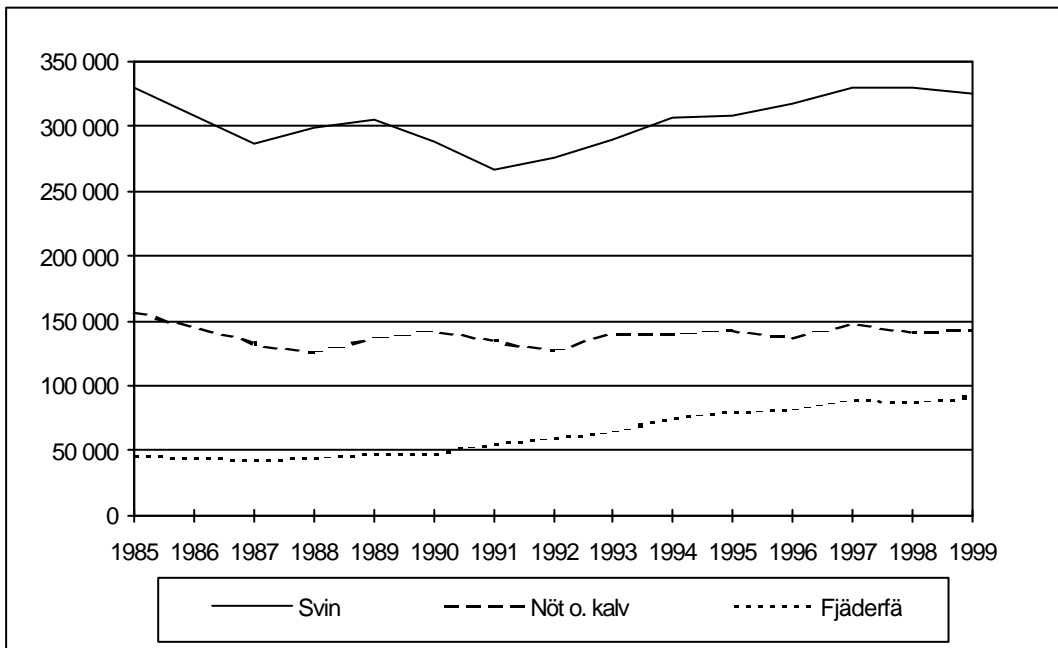
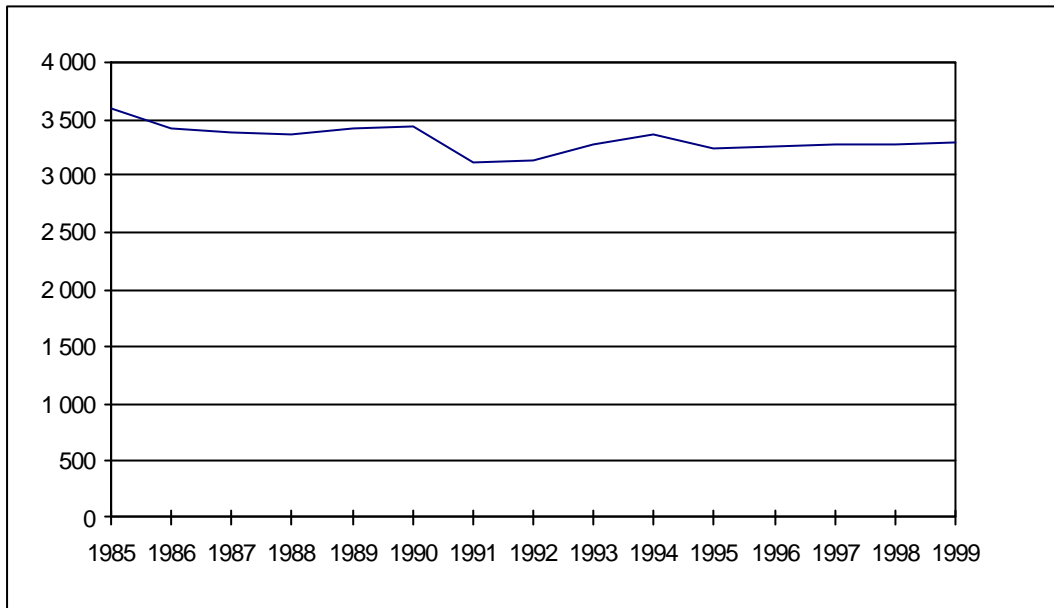

Diagram 5.5 Mjölkinvägning 1985-1998, 1000 ton

6 Marknad

Vegetabilier

Spannmål

Den totala spannmålsskörden 1999 uppgick till ca 5,1 milj ton och är därmed den minsta skörden sedan 1995. Jämfört med 1998 är detta en minskning med 0,5 milj ton. Den totalt brukade arealen uppgick enligt preliminära uppgifter från Statistiska centralbyrån till 1,2 milj ha. Detta innebär att arealen minskade med 7 % jämfört med 1998. Det var främst de höstsådda arealerna som minskade, även om en del av minskningen komparerades genom en ökad vårsådd. Höstvetete minskade mest, med 37 % eller ca 134 000 ha. Även arealerna höstråg och rågvete minskade mellan 1998 och 1999. Den kraftiga nedgången i höstsådden berodde främst på svåra väderleksbetingelser under hösten 1998.

Oljeväxter

Skörden av oljeväxtfrö under 1999 uppgick till 206 milj kg (9 % vattenhalt), en ökning med 71 milj kg jämfört med 1998. Den ökade skörden kan dels hänföras till att hektaravkastningen visar på avkastningsnivåer över normskördarna för de flesta oljeväxtslagen. En annan orsak är att arealen ökade med ca 30 000 ha mellan 1998 och 1999. Den ökade arealen utgörs av våroljeväxter, vilket kan bero på att odlarna fått ledig areal p.g.a. liten höstsådd av spannmål. Odlingen av höstraps och höstrybs var i stort sett oförändrad.

Sockerbeter och socker

Inom ramen för EU:s regleringar har Sverige en produktionskvot på socker som uppgår till 370 milj kg. Produktionen av vitsocker för de två senaste åren har överskridit denna produktionskvot och uppgick 1999 till ca 450 milj kg. Överproduktionen får inte levereras på EU:s marknad utan måste exporteras till tredje land eller lagras.

Överskridandet av produktionskvoten beror på höga skördar under senare år, vilka är en följd av stora arealer av sockerbeter och hög sockerhalt i betorna. Mellan 1998 och 1999 ökade arealen obetydligt. Den totala skörden ökade mellan 1998 och 1999 med ca 180 milj kg. De svenska avräkningspriserna på sockerbeter har efter Sveriges EU-inträde stigit med ca 50 procent.

Potatis

Normalt sett motsvarar behovet av matpotatis en bärgad skörd på ca. 800 milj kg från de odlingar som ingår i den officiella lantbruksstatistiken. Den totala skörden matpotatis beräknas 1999 uppgå till 677 milj kg, vilket är ca 115 milj kg, eller 15 procent lägre än 1998. Hektaravkastningen för år 1999 beräknas uppgå till 28 680 kg/ha och därmed bli 15 % lägre än genomsnittet för de senaste 5 åren.

Skördeuppskattningen 1999 baserades på en postenkät medan skördeuppskattningarna tidigare år har baserats på den s.k. objektiva metoden. Tidigare utredning vid SCB visar att uppskattningar baserade på postenkäter kan hamna på en nivå som är ca 20 % lägre än om de hade baserats på objektiv metod.

Odlarpriset på matpotatis varierar främst beroende på skördens storlek. Priset vid inledningen av säsongen 1999/2000 var betydligt lägre än 1998/99 trots att skörden 1999 enligt SCB:s uppskattning låg betydligt lägre än 1998 års skörd. En förklaring kan vara den debatt om att kadmiumhalten i potatis skulle vara hög, vilket främst drabbat Bintje. Detta har minskat efterfrågan och därmed verkat prispressande.

Utöver den produktion som ingår i denna statistik finns det dels jordbrukare med odlingsarealer under 0,5 ha, dels andra husbehovsodlare, vars potatisskörd tillsammans beräknas till 100 - 150 milj kg.

Animalier

Nötkött och kalvkött

I Sverige har antalet mjölkkor stadigt minskat som en följd av anpassningen till den landskvot för mjölkproduktionen Sverige fått sig tilldelad av EU, och ökad mjölkavkastning per ko. Eftersom mjölkproduktionen har haft en central roll i nötköttsproduktionen har antalet kor för köttproduktion istället ökat, med undantag av de två senaste åren då produktionen minskade. Mellan 1998 och 1999 minskade mjölkkoantalet med 3 % och antalet köttkor med 5 %.

Produktionen av kalvkött har under de senaste åren varierat kraftigt. Kalvslakten ökade under 1997 som en effekt av det kalvslaktbidrag som betalades ut i syfte att minska nötköttsöverskottet i EU. För Sveriges del har detta medfört en så kraftig utslaktning av kalv att ett produktionsöverskott uppstått.

Konsumtionen av nöt- och kalvkött uppgick 1999 till ca 184 milj kg, vilket innebär en ökning med ca 2 milj kg. Den huvudsakliga orsaken till konsumtionsökningen under senare år är sänkta konsumentpriser. Dessa är delvis en konsekvens av EU-medlemskapet samt att BSE-krisen har haft prispressande återverkningar i Sverige.

Griskött

Från slutet av 1980-talet och fram till år 1992 producerades ett överskott av griskött i Sverige. Produktionen började under 1991 att anpassas nedåt i samband med avregleringen, för att åter stiga fram till 1998, då produktionen var den största under 1990-talet. År 1999 minskade produktionen med ca 3 procent jämfört med året innan. Preliminära beräkningar av konsumtionen för 1999, visar på en obetydlig minskning jämfört med 1998. Detta innebär ett produktionsunderskott med 3 % mellan produktion och konsumtion för år 1999.

Under Sveriges första år som EU-medlem sjönk producentpriserna på griskött med 10 %. Vid utbrotten av svinpest, i framförallt Nederländerna under 1997, steg priserna. Under år 1998 sjönk priserna återigen, beroende på att EU befann sig i ett överskottsläge. Priserna fortsatte att sjunka under 1999, men steg under tredje kvartalet beroende på efterfrågan av griskött inför julhelgen.

Får och lammkött

Produktion av får- och lammkött sjönk under Sveriges första år som EU-medlem med drygt 14 procent. Åren därefter har produktionen varit relativt oförändrad. Konsumtionen har stigit från 5,9 milj kg år 1994 till nästan 8 milj kg år 1999. Produktionsunderskottet har således under senare år ökat, vilket lett till ett ökat importbehov.

Fjäderfäkött

Både produktion och konsumtion av fjäderfäkött ökade betydligt varje år under perioden 1990 - 1997. År 1999 var produktionen oförändrad jämfört med åren 1990 - 1997. Konsumtionen fortsatte öka och uppgick till 93 Mkg år 1999 jämfört med 86 Mkg år 1998.

Priserna, både i producentledet och konsumentledet har sjunkit sedan 1990. Mellan 1998 och 1999 sjönk avräkningspriset med drygt 2 procent. Konsumentpriset ökade dock mellan 1998 och 1999 med nästan 3 procent.

Ägg

En stor del av konsumenternas inköp av ägg sker utanför den reguljära handeln varför uppskattningarna av äggproduktionen är mycket osäkra. Under antagandet att ca. 35% av försäljningen av ägg sker utanför partihandeln, beräknas produktionen 1999 ha sjunkit något. Av den totala produktionen i Sverige, som 1999 uppgick till ca 105 milj kg, beräknas 15-20 % avsättas till produktindustrin (inkl läkemedelsindustrin och bagerinäringen).

Priserna på ägg sjönk vid EU-inträdet p.g.a. ökad konkurrens från främst Finland, samt produktionsöverskott under åren 1995 - 1996. Hösten 1998 steg priserna på ägg när importkonkurrensen från Finland minskade i samband med införandet av produktionsbegränsande åtgärder i Finland. En annan orsak var att ägg från frigående höns nu ingår i mätningarna. Under 1999 har avräkningspriserna sjunkit medan priserna i konsumentledet varit i stort sett oförändrade.

Mjölk och mejeriprodukter

I samband med Sveriges EU-inträde infördes den 1 april 1995 ett kvotssystem för mjölkproduktionen. Mjölkproduktionen minskade under 1995 mer än nödvändigt, med hänsyn till tilldelad kvot. Under åren 1996 - 1999 har dock invägningen ökat något men är inte uppe i samma nivå som före EU-inträdet. År 1999 ökade invägningen med 21 Mkg eller drygt en halv procent, jämfört med 1998. Avräkningspriserna har sedan 1991 ökat under varje år fram till 1996, varefter de minskat årligen. Mellan år 1996 och 1999 var minskningen 4 procent.

Försäljningen av dryckesmjölk visar på en nedåtgående trend, medan försäljningen av kulturmjölk och grädde ökar.

Produktionen av ost ökade 1999 jämfört med år 1998. Importen av ost har ökat under senare år. För 1999 var ökningen ca 11 procent jämfört med 1998. Exporten har också ökat kraftigt de senaste åren, men var mellan 1998 och 1999 oförändrad. En större del av den svenska ostexporten går fr.o.m. år 1995 till övriga EU-länder. Vid export till länder utanför EU har svenska exportörer möjlighet att ansöka om exportbidrag. Detta samt att inga handelshinder eller tullar finns till EU-länderna kan förklara exportökningen.

6.1 Vegetabilier

Spannmål

Tabell 6.1 Balans för vete och råg, Mkg

	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99
Ingående lager ¹	507	430	400	470	508	413	397	314
Skörd	1 646	1 542	1 976	1 518	1 760	2 208	2 197	2 409
Import (inkl. mjöl)	59	50	42	42	55	48	60	80
Summa tillgång	2 212	2 022	2 418	2 030	2 323	2 669	2 654	2 803
Livsmedelsändamål	619	631	640	645	650	650	650	650
Användning inom jordbruket ²	671	904	871	749	903	960	955	1 265
Industriändamål, Övrigt	39	44	49	66	66	70	70	110
Export (inkl. mjöl)	453	43	388	62	291	592	665	515
Utgående lager ¹	430	400	470	508	413	397	314	263
Summa förbrukning	2 212	2 022	2 418	2 030	2 323	2 669	2 654	2 803

1) Exkl. lager hos odlarna.

2) Foder, eget utsäde m.m.

Källa: Statistiska Centralbyrån, Jordbruksverket

Tabell 6.2 Balans för korn, havre, rågvete och blandsäd, Mkg

	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99
Ingående lager ¹	374	253	300	410	372	442	515	904
Skörd	3 514	2 218	3 266	2 954	3 032	3 745	3 821	3 209
Import (inkl. mjöl)	11	50	19	15	47	40	74	82
Summa tillgång	3 899	2 521	3 585	3 379	3 451	4 227	4 410	4 195
Livsmedelsändamål	130	140	120	120	131	135	235	235
Användning inom jordbruket ²	2 612	2 081	2 521	2 542	2 517	2 700	2 540	2 365
Export (inkl. mjöl)	904	0	534	345	361	877	731	915
Utgående lager ¹	253	300	410	372	442	515	904	680
Summa förbrukning	3 899	2 521	3 585	3 379	3 451	4 227	4 410	4 195

1) Exkl. lager hos odlarna.

2) Foder, eget utsäde m.m.

Källa: Statistiska Centralbyrån, Jordbruksverket

Oljeväxter

Tabell 6.3 Oljeväxtfrö; totalskörd och handel med raps och rybs (9 % vattenhalt), Mkg

	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99
Skörd	289	283	318	195	196	143	132	135
Import (raps/rybs) ¹	2	37	8	58	100	177	62	118
export (raps/rybs) ¹	62	6	14	4	0	12	3	7
Produktion av rapsolja	96	105	107	118	109	117	95	
Export av rapsolja	32	40	26	38	58	51	13	18
Utvinning av foder	138	143	147	150	-	-	-	
Innehåll av olja i totala margarinförsäljningen	92	92	90	92	-	-	-	

1) Kalenderår.

Källa: Sveriges Oljeväxtintressenter, Statistiska Centralbyrån, Jordbruksverket

Sockerbeter och socker

Tabell 6.4 Skörd, produktion och förbrukning av sockerbeter samt handel med socker, Mkg¹

	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95	1995/96	1996/97	1997/98	1998/99	1999/00 prel
Skörd av sockerbeter	1 628	2 136	2 535	2 350	2 479	2 430	2 639	2 571	2 753
Produktion av socker ur inhemska betor	243	306	381	339	356	398	396	400	430
Förbrukning av socker ²	372	375	374	392	369	369	370	370	370
Import ³	29	23	19	58	7	8	13	23	-
Export ³	14	10	16	15	31	57	82	67	-

1) Period: oktober - september.

2) Inkl. sockerinnehåll i förädlade produkter.

3) Exkl. sockerinnehåll i förädlade produkter.

Källa: Danisco Sugar AB, Statistiska Centralbyrån, Jordbruksverket

Potatis

Tabell 6. 5 Skörd och användning av samt handel med potatis, Mkg

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998 .	1999
Skörd av matpotatis	834	731	951	976	763	792	853	874	792	677
Skörd av potatis för stärkelse	532	298	302	_1	_1	282	348	340	406	309
Import ²	15	78	59	14	40	83	71	33	25	49 ¹⁾
Export ²	1	1	2	2	2	2	2	5	2	6 ¹⁾
Konsumtion av matpotatis	716	720	725	730	734	738	739	740	740	740
Användning för stärkelsestillverkning	227	193	207	283	204	211	270	277	299 ³	263 ³⁾
Användning för sprit-tillverkning	71	50	55	58	0 ⁴	0 ⁴	0 ⁴	0 ⁴	0 ⁴	0 ⁴

1) Underlag saknas.

2) Matpotatis, fabrikspotatis, utsädespotatis.

3) Beräknad utifrån en prognostiserad produktion av stärkelse på 65 mkg.

4) Fr.o.m. 1994 levereras ingen potatis till brännerier.

Källa: Statistiska Centralbyrån, Jordbruksverket

6.2 Animalier

Tabell 6.6 Produktion och konsumtion av samt handel med nötkalkvött, Mkg (Vara med ben)

	Produktion	Konsumtion	Självförsörjningsgrad (procent)	Import	Export
1990	145	148	99	13	12
1991	137	149	92	19	11
1992	130	148	88	26	7
1993	142	152	93	21	11
1994	142	158	90	24	8
1995	145	163	88	25	7
1996	139	170	82	39	8
1997	151	176	86	37	9
1998	146	182	80	45	7
1999 (prel)	142	184	77	53	7

Källa: Jordbruksverket, Statistiska Centralbyrån

Tabell 6.7 Produktion och konsumtion av samt handel med griskött, Mkg (Vara med ben)

	Produktion	Konsumtion	Självförsörjningsgrad (procent)	Import	Export
1990	291	262	111	16	39
1991	268	266	101	21	20
1992	278	283	98	23	16
1993	291	283	103	15	19
1994	306	298	103	15	22
1995	309	314	98	29	25
1996	319	309	103	29	38
1997	327	314	104	33	46
1998	335	336	100	41	40
1999 (prel)	324	334	97	45	45

Källa: Jordbruksverket, Statistiska Centralbyrån

Tabell 6.8 Produktion och konsumtion av samt handel med får- och lammkött, Mkg (Vara med ben)

	Produktion	Konsumtion	Självförsörjningsgrad (procent)	Import	Export
1990	5,0	6,5	77	1,5	0
1991	4,2	7,3	58	1,0	0
1992	4,4	6,0	73	1,7	0,1
1993	4,2	5,5	76	1,3	0,1
1994	4,2	5,9	71	1,7	0,1
1995	3,6	6,4	56	3,0	0,2
1996	3,7	6,7	55	3,2	0,2
1997	3,5	7,0	50	3,5	0,2
1998	3,5	7,3	48	3,7	0,1
1999 (prel)	3,6	7,7	47	4,4	0,2

Källa: Jordbruksverket, Statistiska Centralbyrån

Tabell 6.9 Produktion och konsumtion av samt handel med fjäderfäkött, Mkg

	Produktion	Konsumtion	Självförsörjningsgrad (procent)	Import	Export
1990	49	50	98	1,5	0,2
1991	55	57	98	2,0	0,2
1992	60	62	97	2,2	0,1
1993	65	65	100	1,7	1,7
1994	75	72	104	1,6	5,0
1995	80	76	105	1,7	5,3
1996	82	79	103	2,3	3,9
1997	90	81	111	3,2	11,7
1998)	88	86	102	3,6	5,2
1999 (prel)	92	98	94	9,6	4,7

Källa: Livsmedelsverket, Jordbruksverket, Statistiska Centralbyrån

Tabell 6.10 Produktion och konsumtion av samt handel med ägg, Mkg

	Produktion	Konsumtion ¹	Självförsörjningsgrad (procent)	Import ¹	Export ¹
1990	122	117	104	11	16
1991	108	110	98	13	10
1992	111	112	99	12	12
1993	107	110	97	14	13
1994	103	110	94	20	12
1995	105	102 ²	103	6 ²	7 ²
1996	110	109 ²	101	9 ²	9 ²
1997	107	107 ²	100	10 ²	10 ²
1998	106	110 ²	96	13 ²	10 ²
1999 (prel)	105	109 ²	96	12 ²	10 ²

1) Inkl. ägginnehåll i olika livsmedelsformer omräknade till "hela skalägg".

2) Hela skalägg samt äggprodukter omräknad till hela ägg. Exkl. ägginnehållet i olika importerade och exporterade livsmedelsformer.

Källa: Euroegg and Business AB, Jordbruksverket, Statistiska Centralbyrån

Tabell 6.11 Mjolkproduktionens användning, Mkg

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Total mjolkproduktion	3 508	3 200	3 200	3 352	3 421	3 304	3 316	3 334	3 331	3 350
Därav:										
Direktförsäld och hemma- förbrukad mjölk ¹	25	23	20	19	19	18	17	16	14	13
Fodermjolk	51	47	47	46	45	43	41	42	39	38
Invägning vid mejeri	3 432	3 130	3 133	3 287	3 357	3 243	3 258	3 276	3 278	3 299
Användning av invägd mjölk:										
K-mjölksprodukter och grädde	1 432	1 411	1 404	1 398	1 400	1 392	1 396	1 399	1 386	1 373
Förbrukat för ostfram- ställning	1 093	1 064	1 099	1 174	1 248	1 215	1 206	1 129	1 202	1 220
Förbrukat för smörfram- ställning	74	63	61	64	63	54	55	57	51	48
Mjolk och kärnmjolk till pulver	698	478	454	531	513	440	465	456	411	450
Mjolk och skummjolk till kondensmjolk och övrig industri	92	84	85	80	92	92	82	78	121	146
Skum- och kärnmjolk till foder exkl. återblandat pulver	26	34	30	40	34	22	14	19	19	22
Svinn och lagerförändring	16	10	-	-	7	28	41	68	41	40
Summa invägd mjölk	3 432	3 130	3 133	3 287	3 357	3 243	3 258	3 276	3 278	3 299

1) Uppgifterna är grundade på en stickprovsundersökning och är därmed något osäkra.

Källa: Svensk Mjolk.

Tabell 6.12 Försäljning av dryckesmjölk, kulturmjölksprodukter och grädde, Mkg

	Dryckesmjölk	Kulturmjölksprodukter	Grädde
1990	1 116	240	77
1991	1 097	238	79
1992	1 086	241	81
1993	1 077	242	84
1994	1 062	256	86
1995	1 058	251	89
1996	1 059	251	92
1997	1 040	266	92
1998	1 028	265	93
1999	1 010	268	94

Källa: Svensk Mjök.

Tabell 6.13 Produktion och konsumtion av samt handel med ost, Mkg

	Produktion	Konsumtion	Självförsörjningsgrad (procent)	Import	Export
1990	119	141	84	22	4
1991	118	136	87	23	4
1992	120	140	86	22	2
1993	128	145	88	23	3
1994	133	150	90	25	7
1995	129	144	90	21	5 ¹
1996	127	144	88	26	4 ¹
1997	118	143	83	31	11
1998	125	147	85	35	16
1999	128	151	85	39	16

1) Enligt SCB:s statistik uppgick exporten år 1995 till 5 mkg. Enligt Svensk Mjök uppgick exporten till 9 mkg. Om exporten uppgick till 9 mkg beräknas konsumtionen 1995 till 144 mkg. Under 1996 uppgick exporten enl. SCB till 4 mkg, medan den enl. Svensk Mjök uppgick till 8 mkg.

Källa: Svensk Mjök, Statistiska Centralbyrån, Jordbruksverket

Tabell 6.14 Produktion och konsumtion av samt handel med smörfett, Mkg

	Produktion av smör	Konsumtion av smör	Produktion av smörolja och smörfett i blandprodukter ¹	Import ²	Export ²
1990	49	20	26	0	32
1991	38	19	25	0	21
1992	37	19	24	0	17
1993	39	20	27	0	21
1994	32	20	34	1	10
1995	28	18	29	0	23 ³
1996	30	16	28	0	18 ^{3,4}
1997	33	15	26	0	22 ⁴
1998	31	14	22	0	17 ⁴
1999	26	13	24	0	16 ⁴

1) Omräknat till 80-82 viktprocents fetthalt

2) Smör och smörolja

3) Enligt SCB:s statistik uppgick exporten år 1995 till 23 mkg. Enligt Svensk Mjolk exporterades 14,3 mkg under helåret 1995. Under år 1996 uppgick exporten enl. SCB:s statistik till 18 mkg och enl. Svensk Mjolk till 11,8 mkg.

4) År 1996 ingår även bredbara fetter.

Källa: Svensk Mjolk, Statistiska Centralbyrån, Jordbruksverket

Tabell 6.15 Produktion och försäljning av samt handel med mjölk-pulver, Mkg

	Produktion	Försäljning/ lagerändring	Import	Export
1990	58	29	2,4	31,3
1991	39	25	3,2	17,3
1992	37	36	4,0	4,8
1993	44	37	2,0	9,2
1994	42	40	3,8	6,0
1995	35	25	0,2	10,2
1996	37	32	3,5	9,0
1997	38	29	3,5	13,0
1998	39	35	3,0	7,4
1999	40	33	3,8	10,8

Källa: Svensk Mjolk, Statistiska Centralbyrån

7 Prisutveckling

Redovisningen i detta avsnitt baseras på de indexserier som beräknas och publiceras av Jordbruksverket samt på Jordbruksverkets PM 2000-02-14, Utvecklingen av arrende- och markpriser inom jordbruket.

Avräkningsprisindex (A-index), som avses mäta utvecklingen av de priser jordbruket erhåller för sina produkter, har sjunkit under hela 1990-talet med undantag för 1994. Prissänkningarna i början av perioden var en följd av den då införda livsmedelspolitiken, som syftade till att avreglera jordbrukssektorn och anpassa produktionen till marknadens villkor. Som kompensation för sänkta priser erhöll jordbruket övergångsvis olika direktstöd, såsom arealstöd och djurbidrag. De kraftiga svängningarna i vegetabilieindex under 1990-talet sammanhänger främst med mycket kraftiga prisvariationer på matpotatis. I samband med EU-inträdet blev det kraftiga prisändringar, både uppåt och nedåt, vilka har fortsatt under de senaste åren.

Utvecklingen av avräkningspriserna har under den senaste tioårsperioden blivit en allt sämre mätare av intäktsutvecklingen inom jordbruket, eftersom en allt större andel av intäkterna erhålls i form av direktbidrag. Av denna anledning har ett s.k. justerat A-index konstruerats, vilket utöver rena prisförändringar även inbegriper förändringar av de direktstöd som avses kompensera för uteblivna prishöjningar. Denna indexserie steg i slutet av 1980-talet, sjönk i början av 1990-talet för att åter stiga kraftigt år 1995 i samband med EU-inträdet. Därefter har nivån varit relativt oförändrad.

Produktionsmedelsprisindex (PM-index), steg med ca 6 % per år under perioden 1988-1991. De efterföljande tre åren skedde en kraftig minskning i ökningstakten, som stannade vid endast drygt 1 % per år. Åren 1995 och 1996 steg åter PM-index med knappt 4 % per år. En bidragande orsak till ökningen var den under hösten 1995 införda skattehöjningen på diesel samt höjda avgifter för handelsgödsel och bekämpningsmedel. Räntekostnaden för lånat kapital har sjunkit sedan 1994, och bidrar i hög grad till att PM-index har sjunkit under de senaste tre åren. Till sänkningen 1998 bidrog också sänkta priser på energi och fodermedel, medan sänkningen 1999 även berodde på sänkta priser på växtskydds-, ogräs- och fodermedel.

Arrendepriserna steg med 2 % år 1995, varefter ökningen var drygt 5 % både 1996 och 1997. Prisökningarna dessa år kan förmodligen till stor del tillskrivas 1995 års EU-medlemskap. Detta innebar en förändring av jordbrukspolitiken mot mer direktstöd och mindre prisstöd än tidigare. En följd av detta torde ha varit att produktionens betydelse minskat medan värdet på produktionskapital som t.ex. mark ökat. År 1998 beräknas arrendepriserna i genomsnitt ha stigit med 3 %.

Markpriserna har stigit kraftigt i Götalands södra slättbygder medan de varit relativt oförändrade i Norrland under den senaste 5-års perioden. Övriga områden visar en mer oregelbunden prisutveckling med höga prisnivåer 1992 och en sänkning 1993. Trots en återhämtning de senare åren är 1998 års prisnivå i flera fall inte i nivå med den som var 1992.

Diagram 7.1 Utvecklingen av avräkningspriserna under perioden 1987-1999. Årsmedeltal enligt A-index, 1987=100

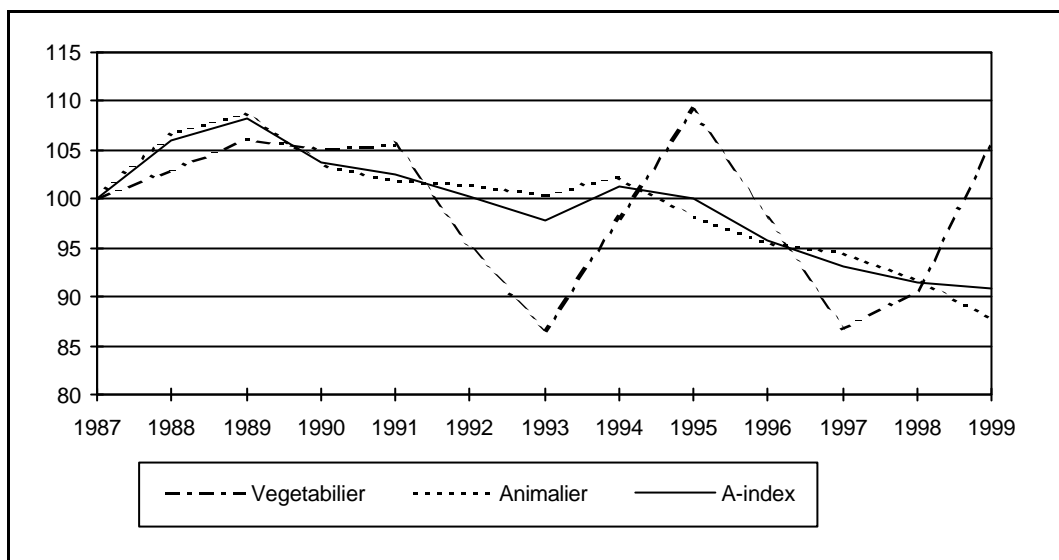
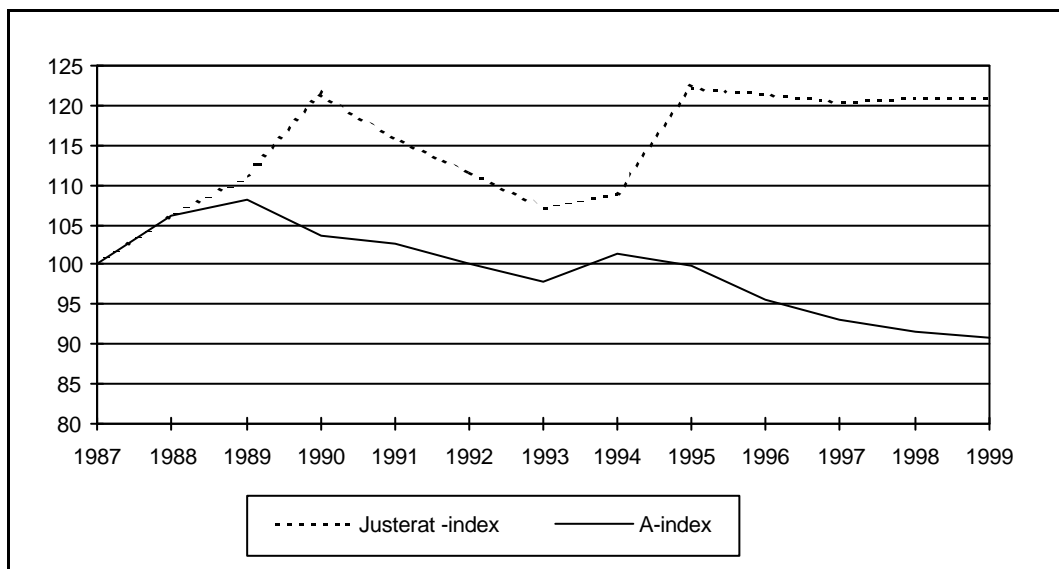

Diagram 7.2 A-index och Justerat A-index* 1987-1999, 1987=100

* Justerat A-index inbegriper förutom rena prisförändringar även förändringar av de direktstöd som avses vara kompensation för uteblivna prishöjningar.

Diagram 7.3 Årlig förändring av avräkningspriserna på vegetabilieprodukter 1996-1999

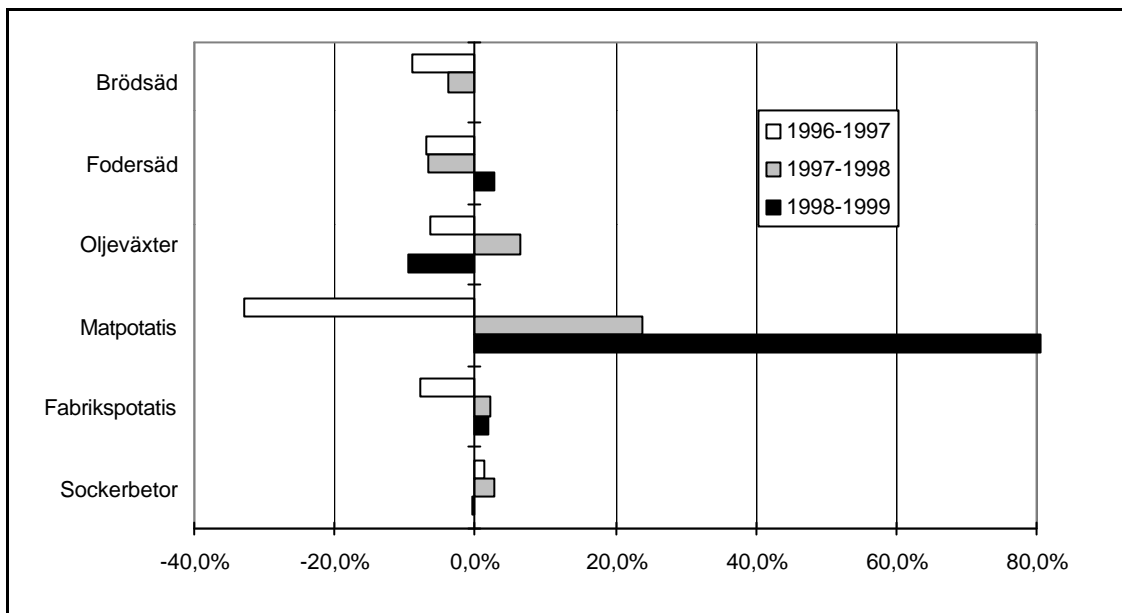

Diagram 7.4 Årlig förändring av avräkningspriserna på animalieprodukter 1996-1999

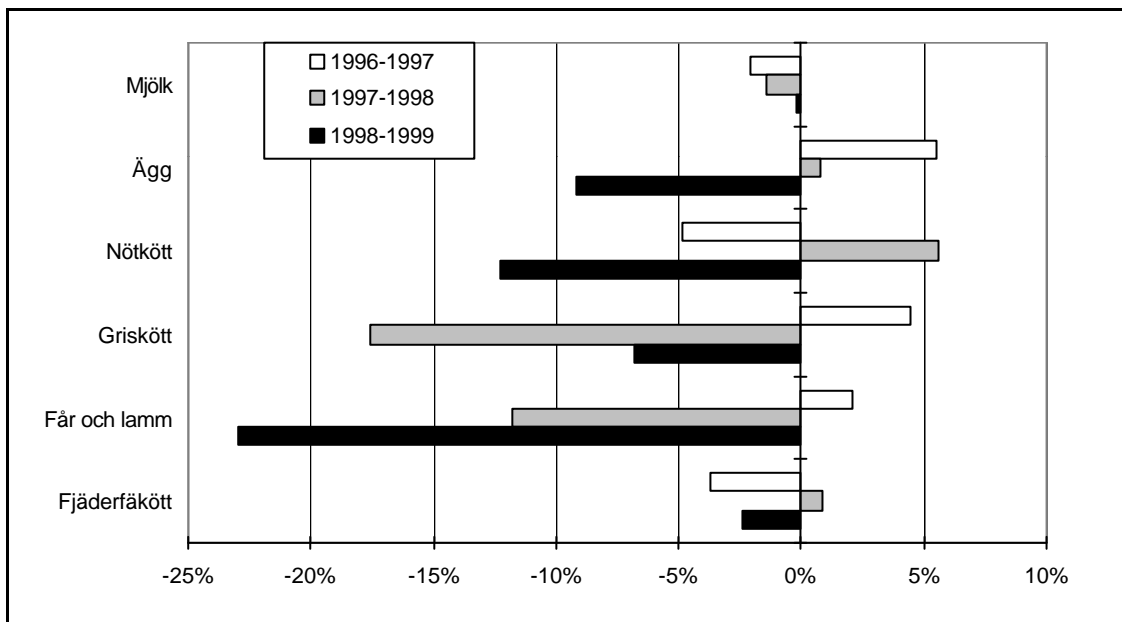

Diagram 7.5 Årlig prisutveckling 1987-1999 på jordbrukets produktionsmedel enligt PM-index.

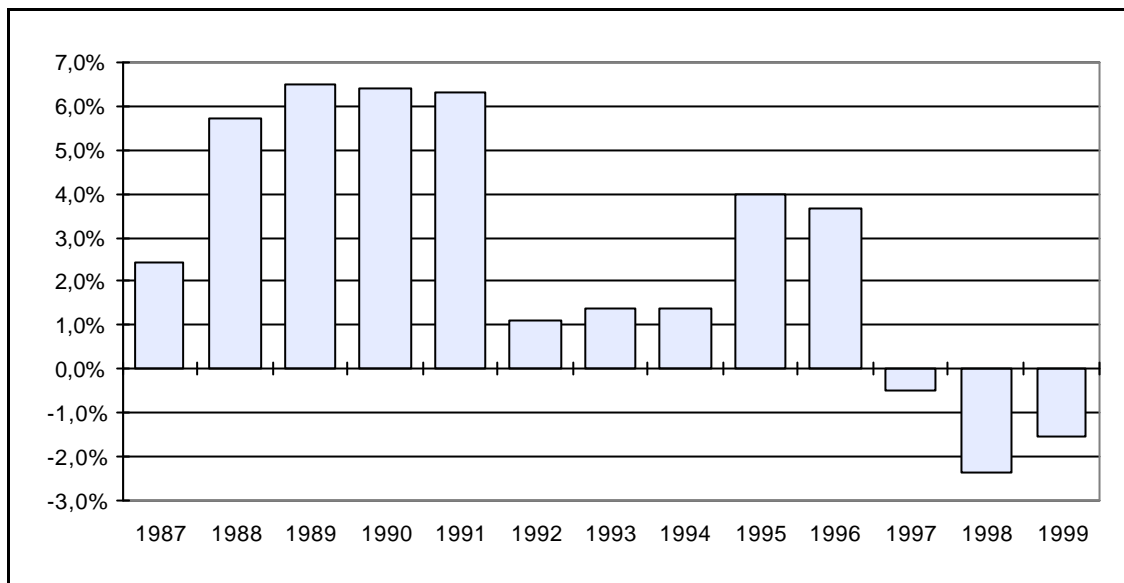
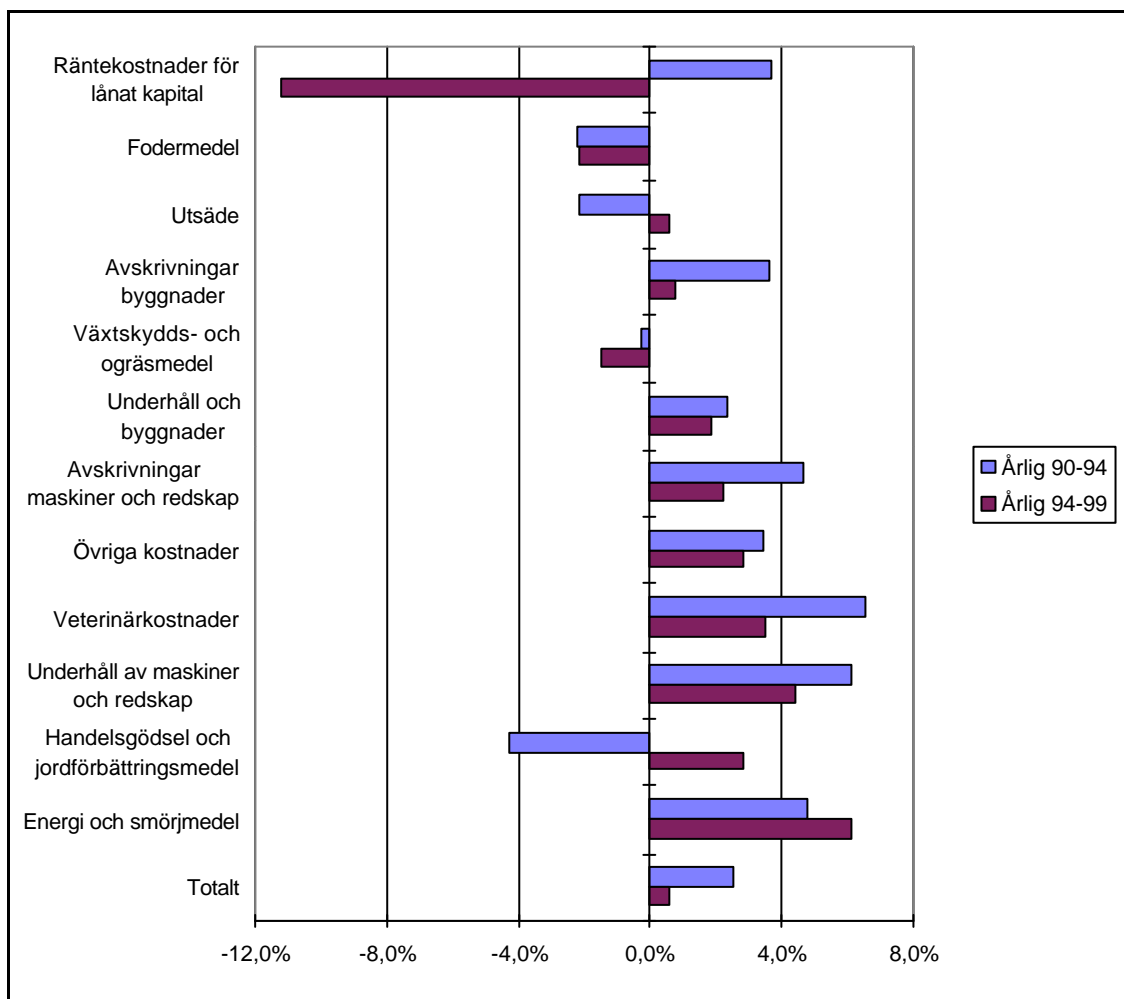

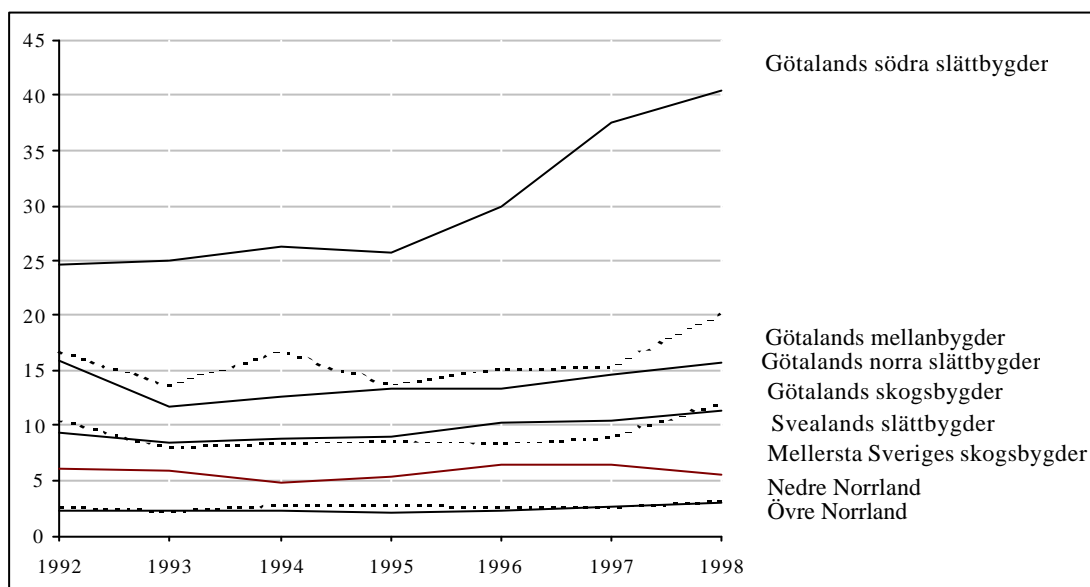
Diagram 7.6 Prisförändringar på jordbrukets produktionsmedel mellan 1990 och 1994 samt mellan 1994 och 1999 enligt PM-index, %

Tabell 7.7 Utvecklingen av arrendepriiser 1994-1998, (1994=100)

	1994	1995	1996	1997	1998
Hela riket	100	102	107	114	117
Sydsverige	100	102	106	113	114
Västsverige	100	100	110	112	115
Småland med öar	100	104	107	116	121
Östra mellansverige	100	103	107	113	122
Norra Mellansverige	100	100	113	124	124
Norra Sverige	100	98	103	103	103

Diagram 7.8 Markpriser 1992-1997, tkr/ha uppdelat på produktionsområden

8 Jordbruksstöd

Allmänt om stöd till jordbruket

I de flesta av världens länder förekommer någon form av jordbruks- eller livsmedelspolitik. Målen för politiken kan vara många, t.ex.

- att ge jordbrukarna en rimlig inkomstnivå
- att hålla landskapet öppet eller att bevara odlingslandskapet
- att försäkra sig om att konsumenterna får livsmedel av hög kvalitet till rimliga priser.
- att säkra landets livsmedelsförsörjning

Målen är många gånger motstridiga. Eftersom det oftast finns många olika mål, används också olika medel för att uppnå dessa mål. Särskilt i de industrialiserade länderna utgörs medlen av en vid flora av stödåtgärder för jordbruket. Stöden kan delas in i följande tre grupper:

- Marknadsprisstöd
- Direktstöd
- Övriga stöd

I det följande redovisas endast uppgifter avseende direktstöd.

Direktstöd

Direktstöd till jordbrukarna finns i olika former. Frånsett pristilläggen stimulerar de inte produktionen på det sätt som marknadsprisstöden gör. Direktstöd kan vara såväl generella som selektiva. Selektiva stöd kan exempelvis utgå i enbart vissa regioner eller till företag med viss typ av produktion. Stöden bekostas av skattebetalarna över statsbudgeten och påverkar därför inte konsumentpriserna. Några former av direktstöd är:

- Pristillägg i form av ett statligt tillägg till jordbrukarnas avräkningspris.
- Stöd för vissa produktionsfaktorer, t.ex. i form av bidrag för djur eller arealer.
- Stöd med svagare koppling till produktion eller produktionsfaktorer, t.ex. stöd till vissa regioner eller stöd för att jordbrukarna håller landskapet öppet eller bevarar miljökänsliga områden.

Direktstöd och andra former av budgetstöd skiljer sig från marknadsprisstöd genom att de inte belastar marknaden (konsumenterna) och är mindre handelsstörande samt att de mera fritt kan riktas mot speciella grupper av jordbrukare eller geografiska områden. Dessa stödformer är därför lämpliga att använda för att uppnå vissa fastställda mål, såsom att höja intäkterna för jordbrukare med låga inkomster eller som påverkas av strukturförändringar. De kan också vara lämpliga för att uppnå mål avseende t.ex. miljö eller landsbygdsutveckling. I en del fall förutsätter miljöstöd att jordbrukarna genom kontrakt förbinder sig att utföra vissa uppgifter, t.ex. landskapsvård.

Utvecklingen av direktstöd

Det svenska direktstödet till jordbruket har sedan 1989 ökat kraftigt i samband med GATT-överenskommelsen och avregleringen av jordbruket då marknadsregleringar i stor utsträckning ersatts av direktstöd. Därefter har EU-inträdet för Sveriges del inneburit en ytterligare ökad andel direkta stöd, t.ex. i form av arealbidrag och djurbidrag. Denna utveckling illustreras i diagram 8.1. Stöden redovisas här efter det år de avser, dvs. inte efter utbetalningstidpunkt.

Direktstöd i form av djurbidrag som ersättning för prishöjningar utbetalades första gången för budgetåret 1989/90. Tidigare bestod direktstödet huvudsakligen av statligt prisstöd till norra Sverige, arealstöd till vissa grödor och s.k. mjölkpension.

Den svenska avregleringen av jordbruket inleddes 1990/91 med ett relativt högt arealbaserat inkomststöd till odlare av s.k. prisreglerade grödor som kompensation för sänkta inlösenpriser. Detta inkomststöd trappades sedan ner under ett par år, men ersattes (och ökades igen) av ett nytt arealstöd inför anslutningen till EU.

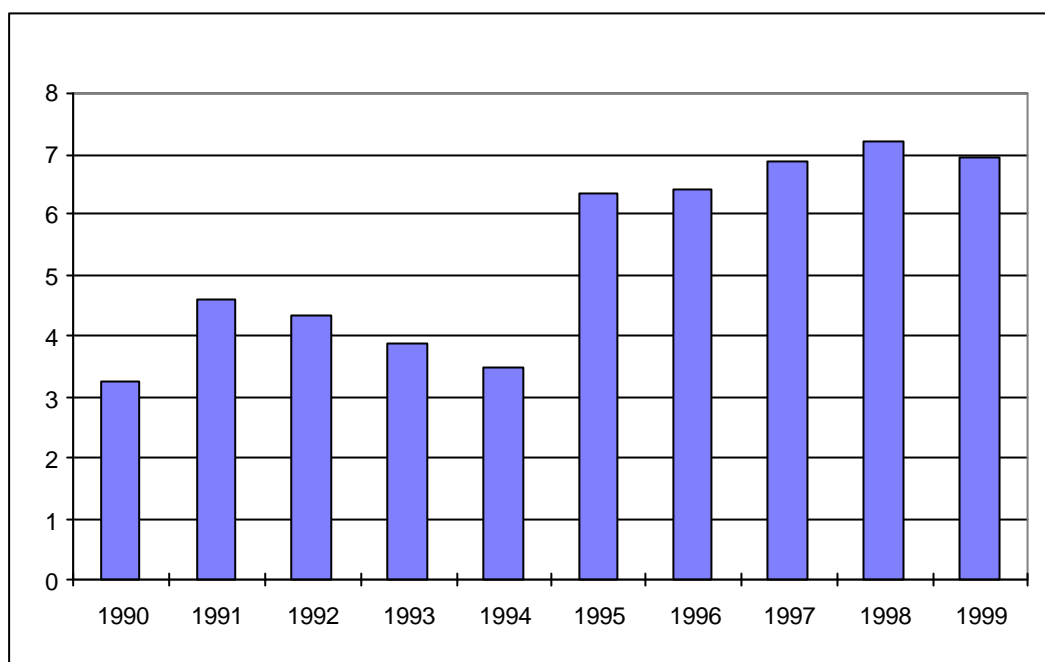
Såväl det inkomstbaserade arealstödet som djurbidragen låg 1991 som högst. Som ett led i anpassningen till EU trappades djurbidraget till mjölkkor ned 1992/93 och utbetalades sista gången 1993/94.

Under 1991 inleddes ett omställningsprogram för att minska överskottsproduktionen av vissa vegetabilier. Ersättningen till jordbrukarna för att ta åkermark ur sådan produktion under perioden 1991-1996 utbetalades redan vid anslutningen till programmet, men har här fördelats ut över den period de gällde. Efter EU-inträdet återbetalades en del av detta stöd under 1995-1997, vilket framgår av tabell 8.2 där direktstödet redovisas uppdelat på olika typer av stöd. Återbetalningarna är inte periodiserade.

I samband med EU-inträdet 1995 ersattes de tidigare svenska stöden av EUs direktstöd. Delar av det tidigare nationella stödet och miljöstödet fanns dock kvar under 1995. Miljöstödet har därefter successivt utökats med nya stödformer.

Denna redovisning av direktstöden skiljer sig i viss mån från de direktstöd som ingår i EAA-kalkylen. Omställningsstöd, mjölkpension och liknande finns inte med i EAA. Däremot ingår skördebeskyddet samt statens låginkomstsatsning i EAA. Samtliga dessa stödformer har nu praktiskt taget upphört.

Diagram 8.1 Direktstöd till jordbruket 1988-1999, miljarder kr

Tabell 8.2 Direktstöd till jordbruket 1990-1999 fördelat på stödform, milj kr

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Norrlandsstöd	660	715	850	915	900					
Djurbidrag	1 450	1 525	1 375	1 105	580					
Inkomststöd/arealbidrag	1 060	1 765	1 240	965	1 060					
Omställningsstöd		270	550	560	560	535	270			
Återbetalning omställningsstöd						-430	-525	-35		
Mjölkpension	80	105	115	110	100	30	60			
Omställningsbidrag mjölk	5	165	95							
Övriga stöd		10	25	30	40	20	30	20	185 ¹	35
Areal/trädesersättning						3 665	3 730	3 650	3 650	3 365
Djurbidrag						610	780	750	675	630
Kompensationsbidrag						550	575	595	595	585
Nationellt stöd						460	265	295	295	290
Miljöstöd		50	100	225	250	900	1 235	1 630	1 800	2 045
Summa	3 255	4 605	4 350	3 910	3 490	6 340	6 420	6 905	7 200	6 950

¹ Inkl kompensation för revalvering, 158 milj kr.

9 Sektorns intäkter, kostnader och nettoinkomst

Inledning

Den ekonomiska utvecklingen inom jordbrukssektorn som helhet har sedan länge följts i de totalkalkyler, senare kallade sektorskalkyler, som Jordbruksverket beräknat.

I och med Sveriges medlemskap i EU uppstod krav på ytterligare en kalkyl över sektorn. Den benämns Economic Accounts for Agriculture (EAA) och är EU:s motsvarighet till sektorskalkylen. Dessa båda kalkyler överensstämmer i många avseenden, men det finns också vissa väsentliga metod- och definitionsskillnader. För att inte skapa onödig debatt om vilken kalkyl som är den rätta och eliminera riskerna för sammanblandning av de båda kalkylerna, har beslutats att endast EAA skall publiceras i framtiden samt att EAA fortsättningsvis är den enda kalkyl som skall ingå i den svenska officiella statistiken.

I EAA redovisas de direktbidrag som anses vara produktanknutna som en del av intäkten för respektive produkt. Endast de direktbidrag som inte är direkt produktanknutna såsom t.ex. de flesta miljöstödd särredovisas. Direktbidragen periodiceras, d.v.s. redovisas på det år bidraget avser, oavsett när utbetalningen skett. Det bör också nämnas att omställningsstödet som utbetalades 1991 inte ingår i EAA.

All produktion bruttoredovisas. Detta innebär att all produktion som lämnar den enskilda gården tas upp som en intäkt, även den del som försäljs mellan gårdar. Vidare intäktsberäknas spannmål som produceras och därefter används till foder på samma gård. Analogt belastar dessa transaktioner kostnadssidan.

Som intäkter tas även upp sådana maskintjänster som maskinstationer eller enskilda jordbrukare utför gentemot andra jordbrukare. Även s.k. sekundära icke-jordbruksaktiviteter tas upp som intäkter såvida dess kostnader inte går att urskilja. Sådana aktiviteter kan t.ex. vara körslor av olika slag åt icke-jordbruksföretag (ex. snöröjning åt kommuner).

Till jordbrukssektorn räknas det som traditionellt menas med jordbruk plus ett antal ytterligare näringar. Exempel på sådana näringar är renskötsel, djuruppfödning och plantskolor.

Resultat

Ett av de resultatmått som finns i EAA är *Företagarinkomst netto*. Det visar jordbrukssektorns inkomst från jordbruksproduktionen efter avdrag för insatsförbrukning, kapitalförslitning, löner, arrendekostnader samt nettoräntekostnad. *Företagarinkomst netto* kan sägas mäta jordbrukarnas ersättning för eget arbete och eget kapital.

Under den senaste tioårsperioden har företagarinkomsten netto varierat mellan 2,5 och 5,8 mdr kr. Den låg i genomsnitt på en lägre nivå åren före EU-inträdet än därefter. Den var som högst 1995 i samband med EU-inträdet. Trenden sedan 1995 är dock fallande.

Produktintäkterna (inkl. produktanknutna subventioner) har sjunkit sedan 1995 medan intäkterna från övriga produktionssubventioner (t.ex. miljöstöd) har stigit. Under samma period har kostnaderna för insatsförbrukning, löner och avskrivningar legat relativt stilla. De minskade

intäkterna har emellertid delvis kompenseras av räntekostnaderna som sjunkit markant de senaste åren.

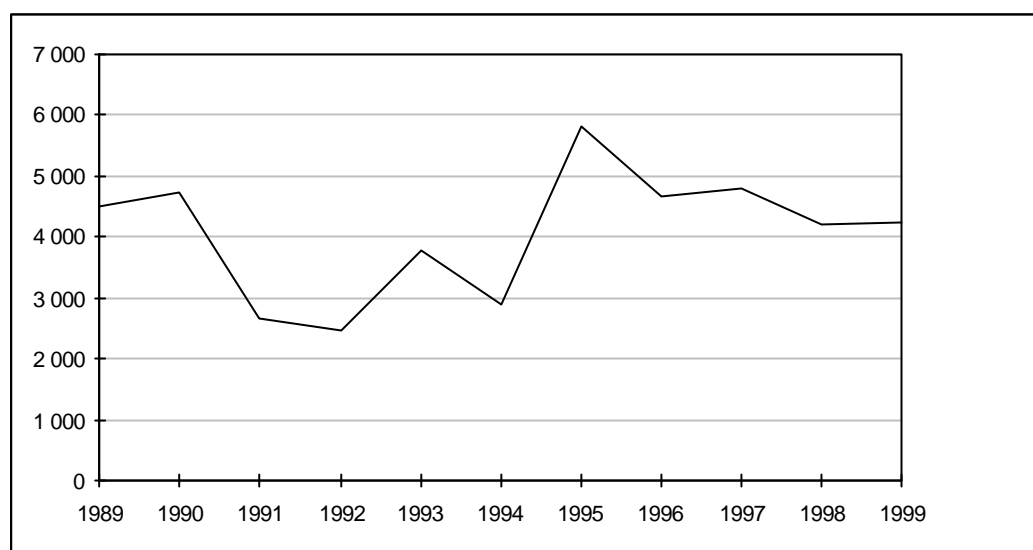
Den största enskilda intäktsposten i kalkylerna är mjölk. Den svarar för drygt 25% av de totala intäkterna.

Vegetabilier väger jämförelsevis tyngre i EAA än de gjorde i sektorskalkylen på grund av den bruttoredovisning av foder som görs. De näst mjölk största intäktsposterna är därför spannmål och foderväxter. Bland övriga intäktsposter kan nämnas trädgårdsprodukter som inte ligger långt efter nöt- och svinintäkterna.

På kostnadssidan påverkar också bruttoredovisningen av foder såtillvida att foderkostnaden är den klart största enskilda kostnadsposten. Den svarar för nästan en tredjedel av kostnaderna.

Eftersom även arbetsinsatsen redovisas i EAA-kalkylerna kan måttet *Företagarinkomst netto per årsarbetskraft* beräknas. Detta mått visar den genomsnittliga nettoinkomsten av jordbruksproduktionen per årsarbetskraft (1 800 timmar).

Diagram 9.1 Företagarinkomst netto 1989-1999 i löpande priser, mkr

Tabell 9.2 Jordbrukets intäkter, kostnader och nettoinkomst 1994-1999 i löpande priser, mkr

	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Vegetabilieproduktion	14 282	17 670	18 063	17 738	16 719	16 302
Animalieproduktion	23 379	21 849	21 116	21 206	20 496	20 084
Tjänster	508	542	520	492	492	492
Övriga produktions- subventioner	426	2 550	2 777	2 932	3 085	3 450
Sekundära icke- jordbruksaktiviteter	763	824	803	778	788	800
Totala intäkter	39 358	43 435	43 279	43 146	41 580	41 128
Insatsförbrukning	24 264	25 363	26 520	26 561	25 835	25 565
Kapitalförslitning	5 830	6 016	5 957	5 974	5 977	5 921
Löner	1 888	1 857	1 940	2 006	2 075	2 150
S:A kostnader ovan	31 982	33 236	34 417	34 541	33 887	33 636
Driftsöverskott, netto	7 376	10 199	8 862	8 605	7 693	7 492
Arrende	983	1 019	1 080	1 130	1 150	1 180
Nettoräntekostnad	3 499	3 367	3 121	2 668	2 339	2 088
Företagarinkomst netto	2 894	5 813	4 661	4 807	4 204	4 224

Diagram 9.3 Jordbrukssektorns intäkter av vissa produkter 1999 i löpande priser, mkr

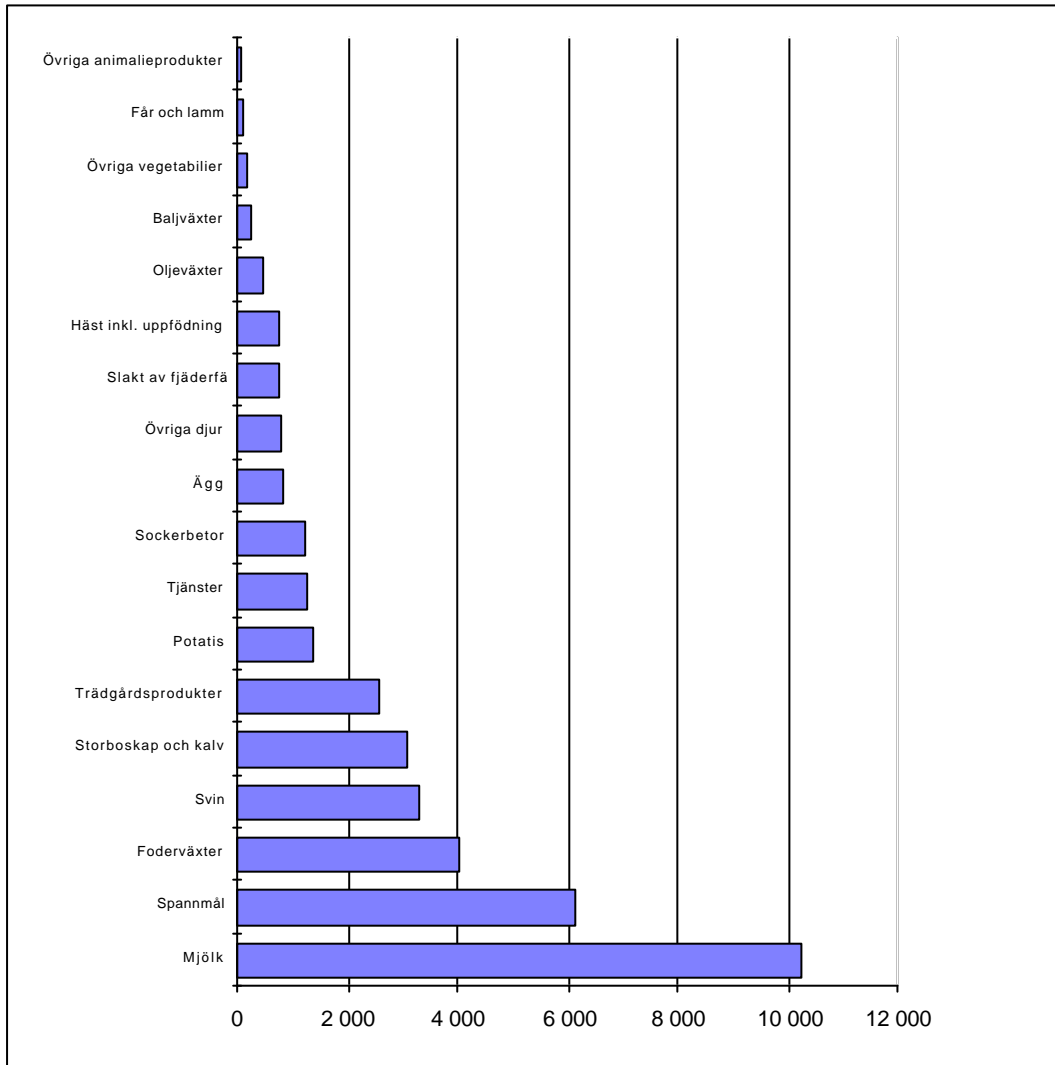

Diagram 9.4 Jordbrukssektorns produktionskostnader 1999 löpande priser, mkr

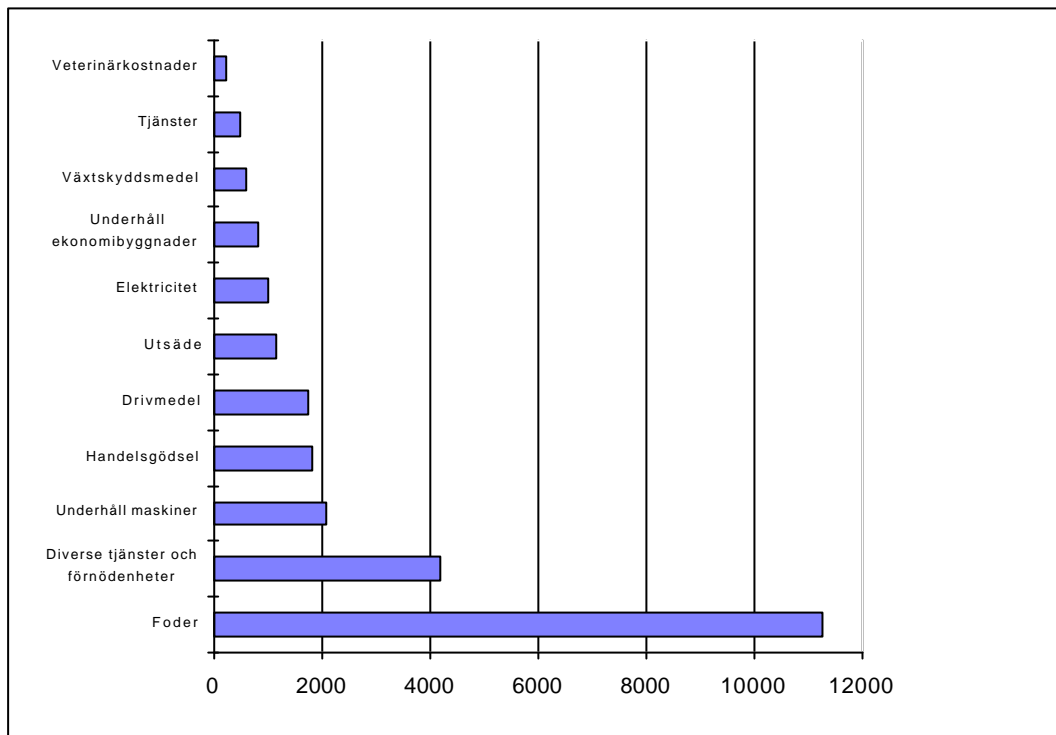
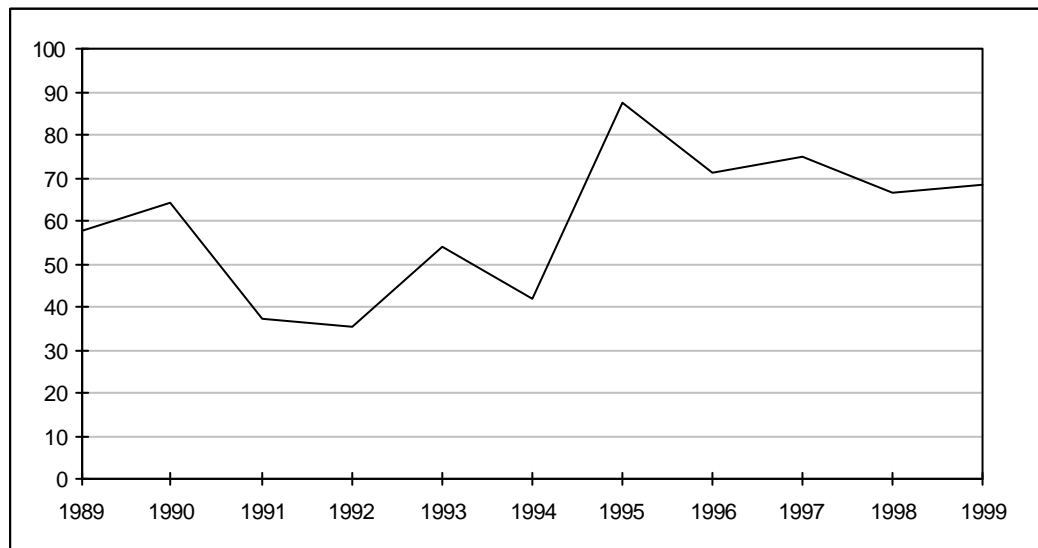

Diagram 9.5 Företagarinkomst netto per årsarbetskraft 1989-1999 i löpande priser, tkr

10 Lönsamhetsutveckling för vissa produktionsgrenar

De lönsamhetsberäkningar som redovisas i det följande bygger på de s.k. produktionsgrenskalkyler, som Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden i samarbete med Jordbruksverket utarbetat för viktigare produktionsgrenar. Dessa kalkyler avser enskilda produktionsgrenar och är primärt inte avsedda att belysa lönsamhetsutvecklingen för hela jordbruksföretag, som normalt består av en kombination av produktionsgrenar.

I kalkylerna beräknas täckningsbidrag på olika nivåer som skillnaden mellan intäkter från försäljning/direktstöd och olika typer av särkostnader. Det lönsamhetsmått som används i det följande är täckningsbidrag 2, dvs. intäkter från försäljning och stöd med avdrag för rörliga särkostnader samt avskrivningar, underhåll och räntekostnader för driftskapital inom produktionsgrenen. Avskrivningskostnaderna beräknas till anskaffningsvärde. Täckningsbidrag 2 skall täcka samkostnader inom företaget (dvs. kostnader för basmaskiner, bokföringskostnader etc.), arbetskostnader inom driftsgrenen samt ersättning till eget kapital.

Beräkningarna har gjorts för perioden 1990-1998 och för produktionsgrenarna höstvetete, vårkorn, sockerbetor, mjölk, nötkött och griskött. Redovisningen sker för fyra stödområden och för ett område utan regionalstöd.

Produktionsgrenskalkylerna baseras på genomsnittlig produktion och bedömningar av produktionstekniska samband. I sin basversion är de statiska i så måtto att de är begränsade till att spegla effekten av skillnader och förändringar i priser och stödnivåer, medan produktionsvolymerna i princip är oförändrade under den studerade perioden. Avsikten är att visa lönsamhetsutvecklingen under genomsnittliga produktionsförutsättningar och vid normal väderlek både över tiden och i varje geografiskt område. I det följande redovisas dock även alternativa kalkyler baserade på faktiska skördar för höstvetete, vårkorn och sockerbetor samt ökande avkastning inom mjölkproduktionen och ökande besättningsstorlekar av mjölkkor, suggor och slaktsvin.

Det förhållandet att kalkylerna baseras på genomsnittliga produktionsförhållanden innebär att företag med t.ex. andra foderstater samt gödslings- och bekämpningsmedelsplaner kan uppnå andra resultat än vad som visas i kalkylerna. Resultaten måste tolkas med försiktighet vad gäller de absoluta lönsamhetsnivåerna. En redogörelse för de beräkningsmetoder som använts återfinns i Jordbruksverkets rapport 1997:21.

10.1 Vegetabilier

Lönsamhetskalkylerna för *höstvete* avser för stödområdena en odling på 10 hektar och i södra Sverige 30 hektar. Täckningsbidrag 2 per hektar är vid normskörd högre i södra Sverige än i stödområdena huvudsakligen beroende på skillnader i avkastning. Skillnader i odlings omfattning har betydelse på kostnadssidan (framför allt för maskinkostnaderna). Vid faktiskt skördeutfall är täckningsbidraget högre i Götalands södra slättbygder än i skogsbygderna och Svealands slättbygder, även detta främst till följd av skillnader i avkastning.

Lönsamheten förbättrades i samband med EU-inträdet men har därefter sjunkit igen. Mellan 1994 och 1995 steg såväl pris som arealstöd vilket resulterade i det högsta täckningsbidraget under den betraktade perioden. Arealstödsökningen 1995 var en direkt följd av EU-medlemskapet och stödet var oförändrat mellan 1995 och 1998 som en följd av att omräkningskursen låstes för denna period vid EU-inträdet. För 1999 medförde kursförändringen att arealersättningen per hektar minskade. Prisökningen mellan 1994 och 1995 var en följd av höga världsmarknadspriser bl.a. beroende på låga spannmålslager. Under åren 1996 till 1998 sjönk priserna successivt varefter de steg något 1999.

År 1999 hade vid normavkastning södra Sverige de högsta täckningsbidragen och också de lägsta arbetskostnaderna på grund av bättre naturliga odlingsförutsättningar än de övriga områdena. Täckningsbidraget per arbetstimma var därför betydligt högre i området utan regionalstöd i södra Sverige.

Lönsamhetsutvecklingen avser för *vårkorn* en odling på 20 hektar i samtliga områden.

Utvecklingen i södra Sverige samt i stödområdena 4 och 5b är mycket likartad den för höstvete och förklaras av samma faktorer. I de nordligare stödområdena var utvecklingen fram till 1994 liknande den för övriga områden. Därefter ökade lönsamheten kraftigt beroende på att i stödområde 1 - 3 utbetalas från 1995 kompensationsbidrag även för spannmålsodling (dock inte vete). Därefter var stödnivån oförändrad fram till 1999 då den till följd av kursförändringen minskade.

Liksom för höstvete var 1999 täckningsbidraget, uttryckt som kr per arbetstimma, betydligt högre i södra Sverige än i stödområdena.

För *sockerbetsodlingen* togs direktstödet bort i samband med EU-medlemskapet 1995, men lönsamheten förbättrades. Prisförändringarna var fram till 1994 relativt små. Mellan 1994 och 1995 steg priset till odlarna mycket kraftigt i samband med EU-medlemskapet, vilket mer än väl kompenenserade borttagandet av arealstöd. Efter 1995 uppvisade priserna en svag minskning 1996, varefter priserna varit i stort sett oförändrade med en tillfällig uppgång under 1998.

Täckningsbidrag 2 med dels faktiskt skördeutfall, dels normskörd redovisas för område 5b samt området utan regionalstöd i södra Sverige. Under åren 1991-1993 hade de båda områdena ungefär lika stora faktiska hektarskördar vilket förklarar den likartade utvecklingen för täckningsbidraget. Därefter har hektaravkastningen varit högre i Sydsverige.

Arbetskostnaderna i södra Sverige är något lägre beroende främst på antagande om i genomsnitt bättre arrondering i detta område. Täckningsbidrag 2, uttryckt som kr per arbetstimma, blir därför högre i södra Sverige än i område 5b.

Diagram 10.1.1 Täckningsbidrag 2 i höstveteproduktion vid normskördar, kr/hektar

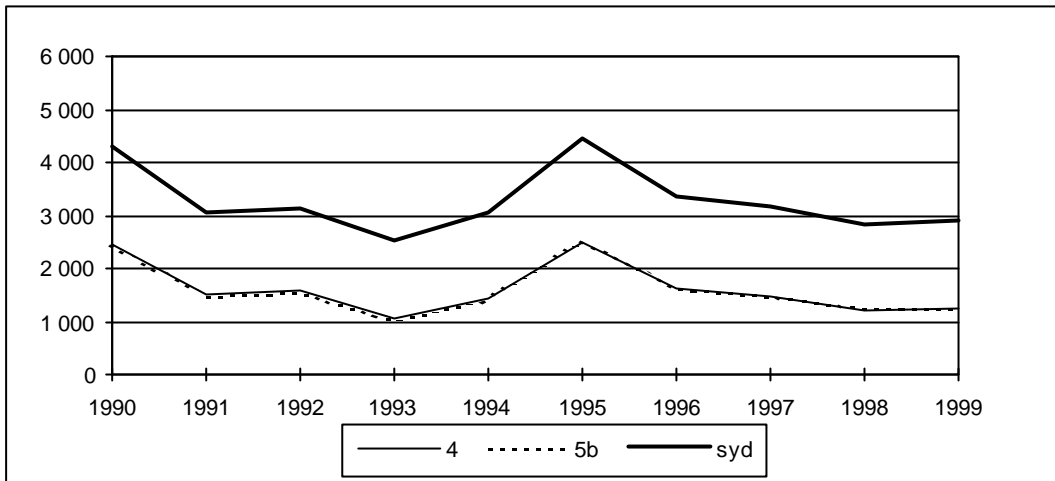

Diagram 10.1.2 Täckningsbidrag 2 i höstveteproduktion vid faktisk skörd, kr/hektar

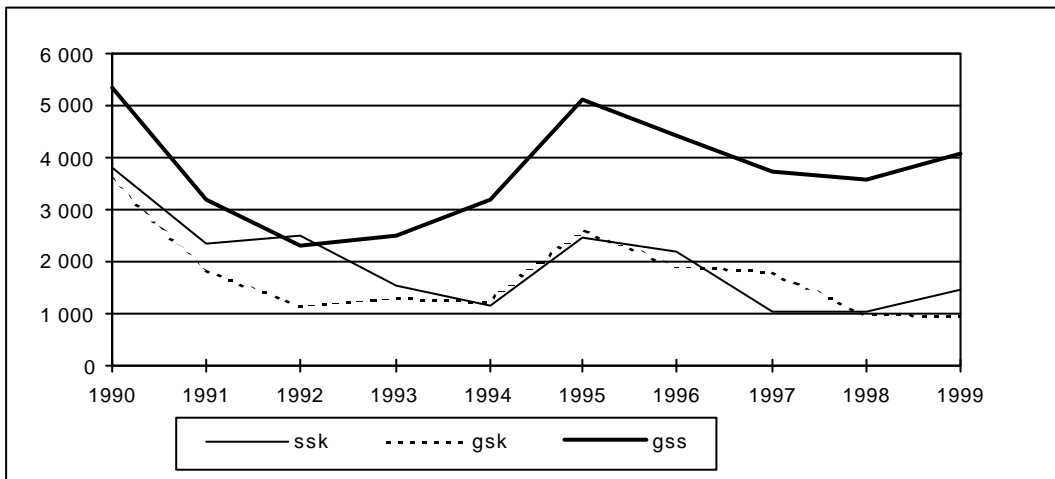

Diagram 10.1.3 Täckningsbidrag 2 i höstveteproduktion som kr/arbetstimma 1999, index Sydsverige=100

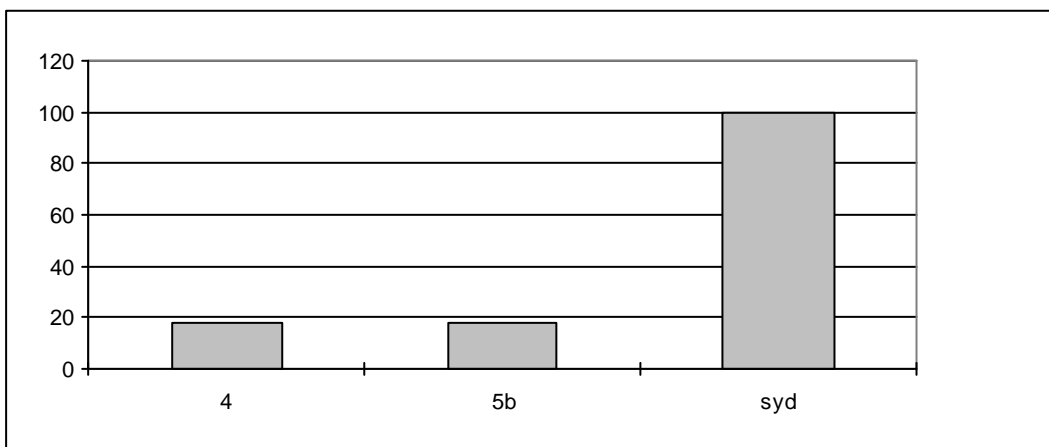

Diagram 10.1.4 Täckningsbidrag 2 i vårkornsproduktion vid normskörd, kr/hektar

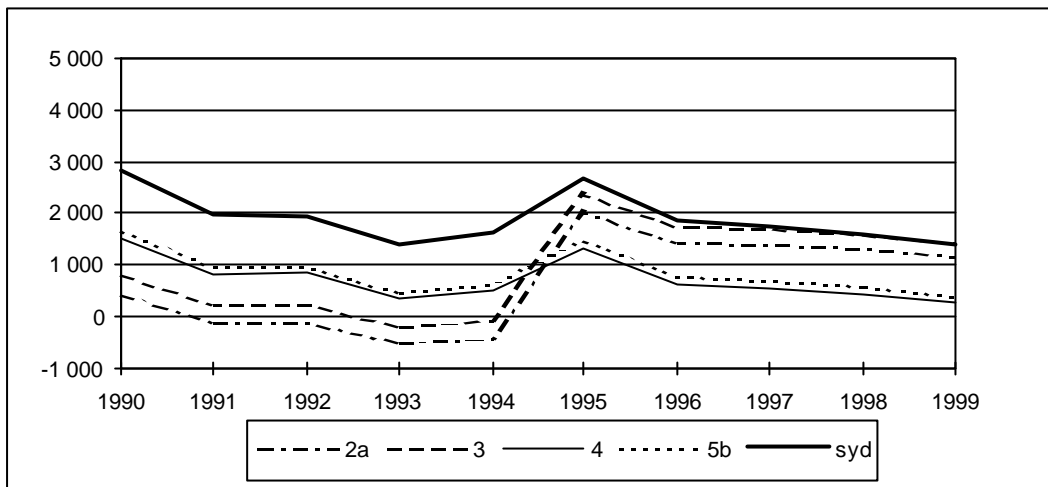

Diagram 10.1.5 Täckningsbidrag 2 i vårkornsproduktion vid faktisk skörd, kr/hektar

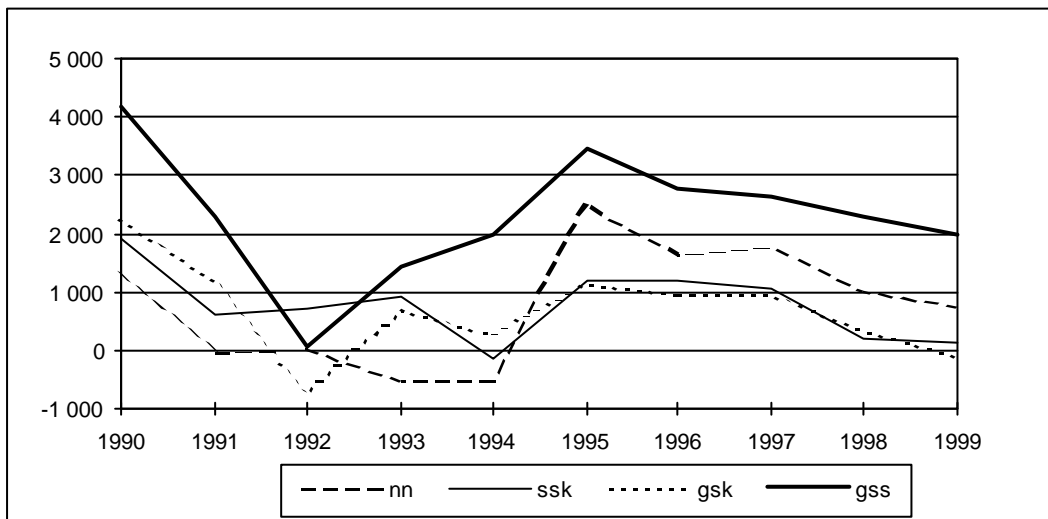

Diagram 10.1.6 Täckningsbidrag 2 i vårkornsproduktion som kr/arbetstimma 1999, index Sydsverige=100

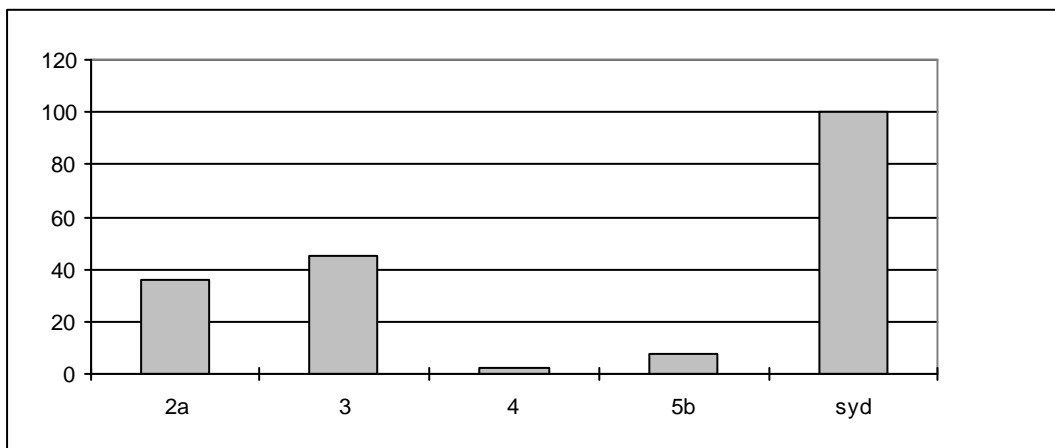

Diagram 10.1.7 Täckningsbidrag 2 i sockerbetsproduktion vid normskörd, kr/hektar

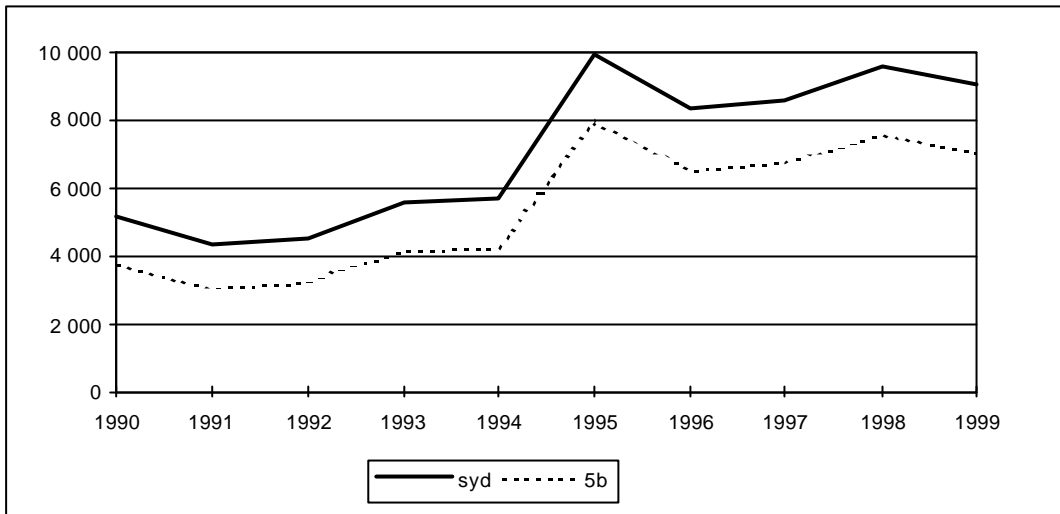

Diagram 10.1.8 Täckningsbidrag 2 vid faktisk skörd i sockerbetsproduktion, kr/hektar

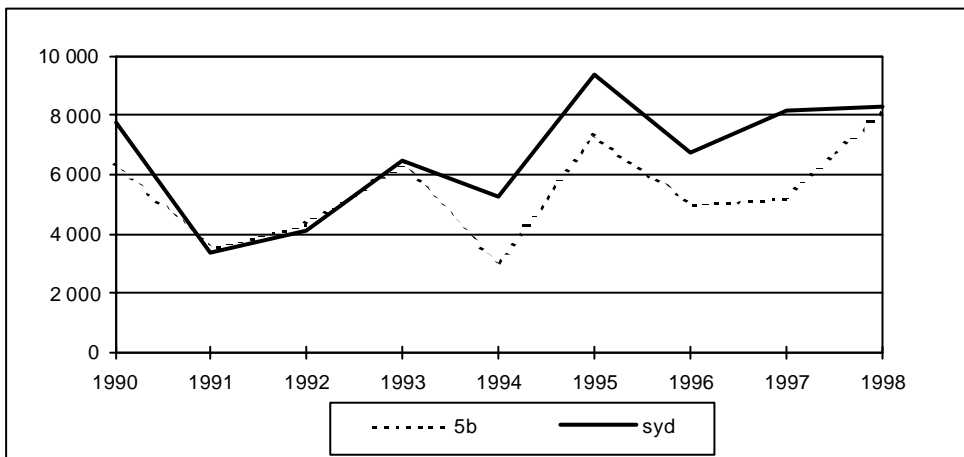
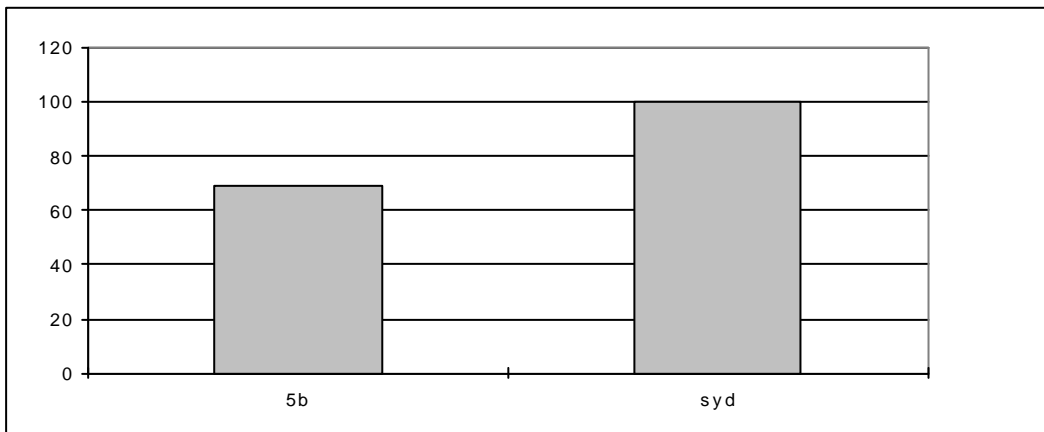

Diagram 10.1.9 Täckningsbidrag 2 i sockerbetsproduktion som kr/arbetstimma 1999, index Sydsverige=100

10.2 Mjök

Den lönsamhetsutveckling för mjökproduktion som följer av förändringar i produkt-priser (mjök och nötkött), priser för olika kostnadsposter samt direktstöd visas i diagram 10.2.1. Besättningsstorleken varierar mellan olika områden (25 kor i stödområde 2a och 3, 30 kor i stödområde 4 och 5b samt 35 kor i området utan regionalt stöd) men är konstant över tiden. Avkastningen är lika i alla områden och konstant från utgångsläget 1990 (6 350 kg/ko).

Mjökpriserna steg 1994 och fortsatte stiga fram till 1996. Vid EU-inträdet 1995 sjönk täckningsbidragen när direktbidragen minskade och var därefter i stort sett oförändrade under 1996. I samband med lägre priser sjönk lönsamheten i de flesta områden något 1997 trots att det nya stödet till flerårig vallodling förbättrade resultatet med uppskattningsvis 350-750 kr per mjökko - det lägsta beloppet i slättbygderna i södra Sverige, där behovet av vallareal för grovfoderproduktion är minst, och det högsta längst i norr samt i stödområde 4, där stödnivån är högre än i övriga områden.

Under 1998 och 1999 fortsatte mjökpriserna sjunka och under 1999 sjönk även nötköttspriserna, men detta uppvägdes till stor del av minskade kostnader för bl.a. fodermedel. Täckningsbidragen blev i stort sett oförändrade eller ökade marginellt. Förändringarna i täckningsbidrag har enligt grundkalkylen varit mycket små från 1995 och framåt.

Normalt sker en löpande rationalisering och strukturomvandling inom jordbruket vilket inte avspeglas i en statisk beräkning av ovanstående slag. Företagen blir större, kapital och arbetskraft utnyttjas effektivare och - framför allt när det gäller mjökproduktion - avkastningen ökar år från år. Lönsamhetsutvecklingen i mjökproduktionen har därför även beräknats med antagandet att den genomsnittliga avkastningen ökat från 6 350 kg 1990 till 7 000 kg 1999 och med en ökning av besättningarna med fem mjökkor under perioden. Detta redovisas i diagram 10.2.2.

Denna alternativa beräkning visar för nordligaste Sverige en förbättring av lönsamheten under perioden 1990-1999. Det faktum att stödet till mjökproduktionen i norra Sverige sedan 1995 till en del lämnas i form av stöd till fodersädsproduktionen förstärker bilden. För övriga områden blir lönsamhetsförsämringen mycket liten. Inte heller i denna beräkning har dock hänsyn tagits fullt ut till rationaliseringeffekterna.

Lönsamhetsutvecklingen i mjökproduktionen enligt den alternativa beräkningen är alltså något bättre än vad som framgår av grundkalkylen. I större delen av landet har dock lönsamheten även enligt denna beräkning sjunkit något under perioden 1990-1995. Mellan 1995 och 1999 har lönsamheten ökat svagt i hela landet.

Om täckningsbidraget beräknas per kalkylerad arbetstimma i stället för per mjökko blir det högre utanför än inom stödområdena.

Diagram 10.2.1 Täckningsbidrag 2 i mjölkproduktion, kr/mjölko
Konstant avkastning och besättningsstorlek

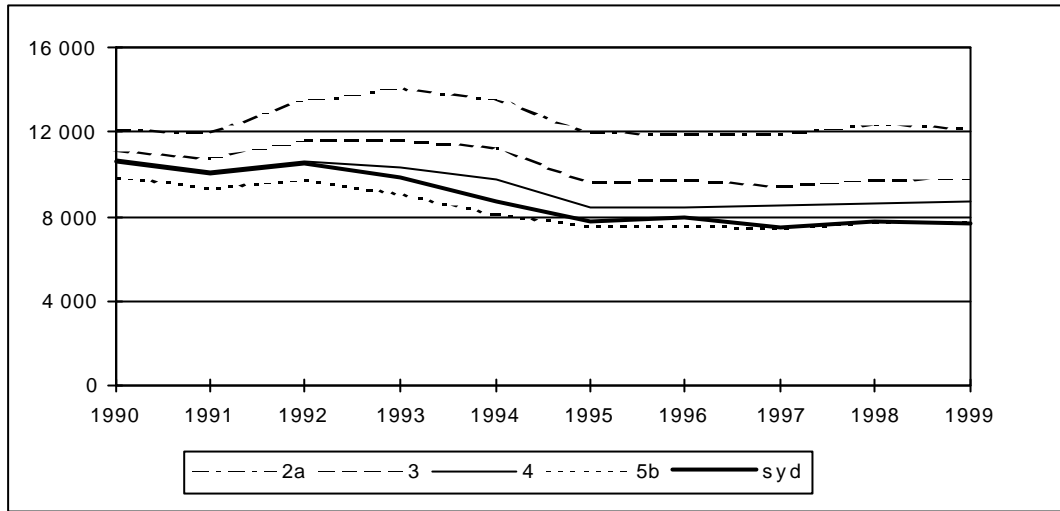

Diagram 10.2.2 Täckningsbidrag 2 i mjölkproduktion, kr/mjölko
Ökande avkastning och ökande besättningsstorlek

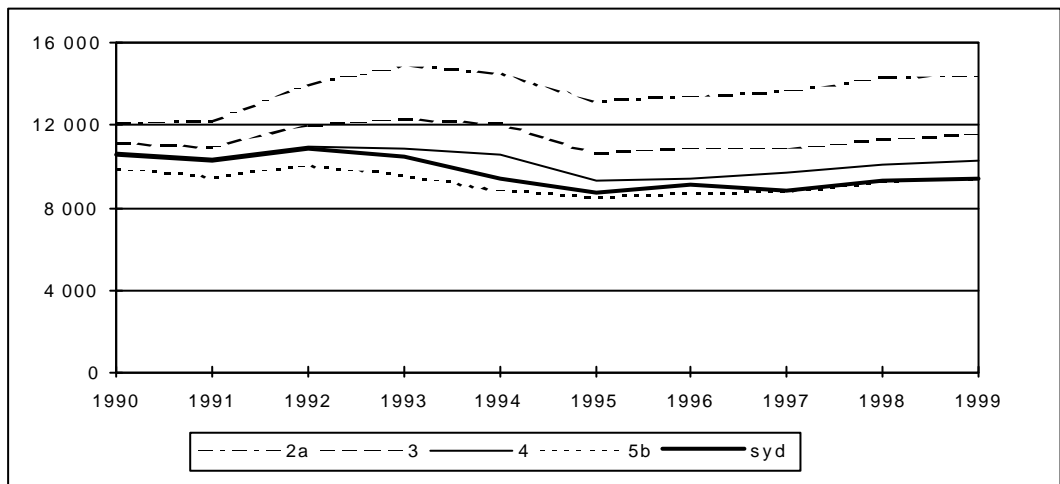
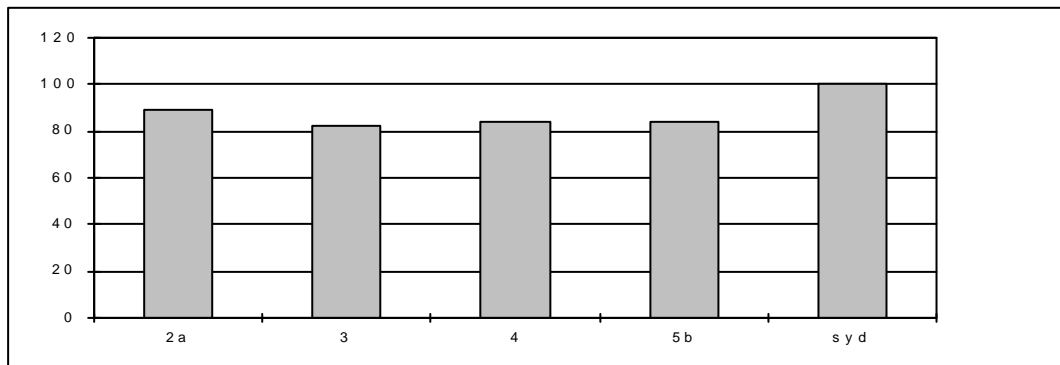

Diagram 10.2.3 Täckningsbidrag 2 i mjölkproduktion som kr/arbetstimma 1999,
index Sydsverige=100

10.3 Nötkött

En stor del av nötköttsproduktionen faller på utslagskor i mjölkbesättningar och ingår därför i produktionsgrenen mjölk. Övrig nötköttsproduktion sker i många olika former och/eller i kombination med annan produktion. I detta avsnitt redovisas lönsamhetskalkyler för produktionsgrenarna självrekryterande nötköttsproduktion (diko), ungtjur samt stut.

EUs stödformer för nötköttsproduktion omfattar bl.a. generella och relativt höga djurbidrag till dikor och handjur. I stödområdena tillkommer kompensationsbidrag och miljöstöd. Samtidigt som stödet i de flesta områden ökade 1995 sjönk dock priserna på nötkött. Detta medförde att lönsamheten i områden där stödökningen var liten eller obefintlig förändrades endast marginellt eller i några fall t.o.m. sjönk. Prissänkningen på nötkött blev i samband med den s.k. ”galna ko-sjukan” än kraftigare under 1996. Detta kompenseras delvis av ett extra djurbidrag som inte är inkluderat i beräkningarna, men även om så hade varit sjönk lönsamheten.

Producentpriserna på nötkött var under 1997 genomsnittligt lägre än under 1996 och ökade åter 1998. Kalkylerna tyder dock på att lönsamheten ökade båda åren. Stödet till flerårig vallodling som infördes 1997 påverkade lönsamheten positivt. I kalkylerna har en beräkning av effekterna gjorts med hjälp av behovet av grovfoderarealer i olika regioner. Stödet höjde täckningsbidraget 1997 med mellan 200 och 400 kr per ungtjur/stut och mellan 500 och närmare 1 000 kr per diko - de lägsta beloppen i slättbygderna i södra Sverige, där behovet av grovfoderareal är minst, och de högsta längst i norr samt i stödområde 4, där stödnivån är högre än i övriga områden. I samband med att priserna sjönk 1999 försämrades lönsamheten igen.

Kalkylen för *dikor* avser en besättning med 10 kor. De regionala skillnaderna i lönsamhetsnivå från 1995 beror främst på skillnader i direktstödet, som är tre gånger högre i norra Sverige än i området utan regionalstöd. Emellertid är även kostnaden för främst foderspannmål och grovfoder betydligt högre. Skillnader i köttpriserna förklarar endast i liten utsträckning lönsamhetsskillnaderna. De höga direktbidragen i norra Sverige gör att täckningsbidraget per arbetstimma blir högre där än i söder.

Beräkningen för *ungtjurar* förutsätter 20 levererade djur per år. Fram till 1994 var lönsamhetsutvecklingen liknande den för dikor, även om nivåskillnaderna mellan olika områden var större. Priserna på nötkött föll 1995 och samtidigt ökade kostnaderna för fodersäd och grovfoder samt livkalvar relativt kraftigt. Längst i norr uppvägdes detta inte av direktstödsökningen varför lönsamheten föll. I övriga stödområden ökade lönsamheten eftersom ökningen av direktstöden där var betydligt större. I områdena utan regionalt stöd var stödökningen mer i nivå med norra Sverige. Under 1996 medförde det fortsatta prisetfallet att lönsamheten sjönk i alla områden. Därefter ökade lönsamheten trots fortsatt prisnedgång 1997. Orsakerna är främst det nya vallstödet 1997 och en prisuppgång 1998. Prisetfallet 1999 medförde att lönsamheten åter försämrades.

Utvecklingen av avräkningspriser, stöd och kostnader var i huvudsak densamma för nötköttsproduktion med *stut* (10 levererade djur per år) som med ungtjur. Den största skillnaden mot ungtjurskalkylen är att stutar i motsats till ungtjurar erhöll dubbla handjursbidrag. Mellan 1994 och 1995 ökade därför lönsamheten i samtliga områden.

Diagram 10.3.1 Täckningsbidrag 2 i nötköttsproduktion, kr/diko

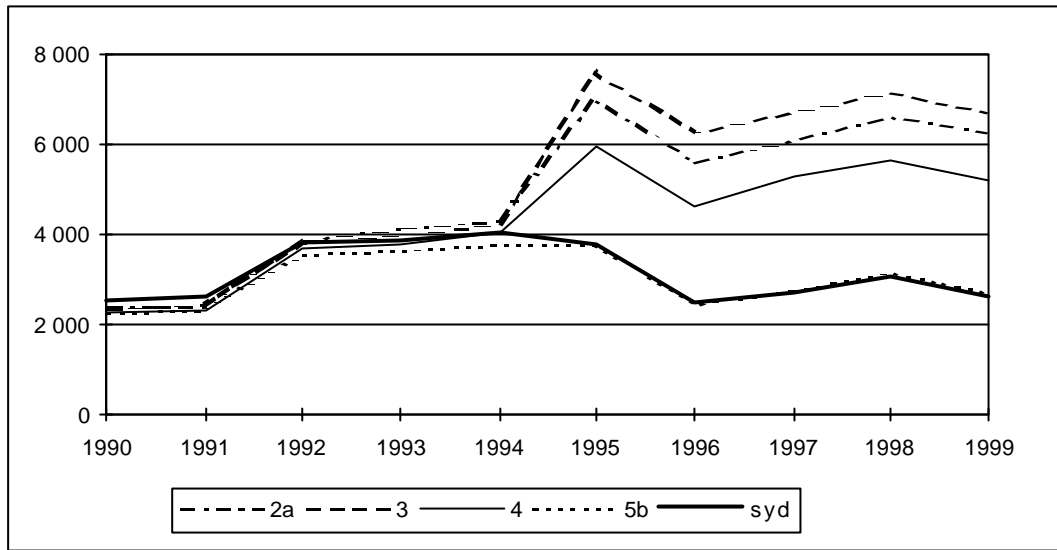

Diagram 10.3.2 Täckningsbidrag 2 i självrekryterande nötköttsproduktion som kr/arbetsstimma 1999, index Sydsverige=100

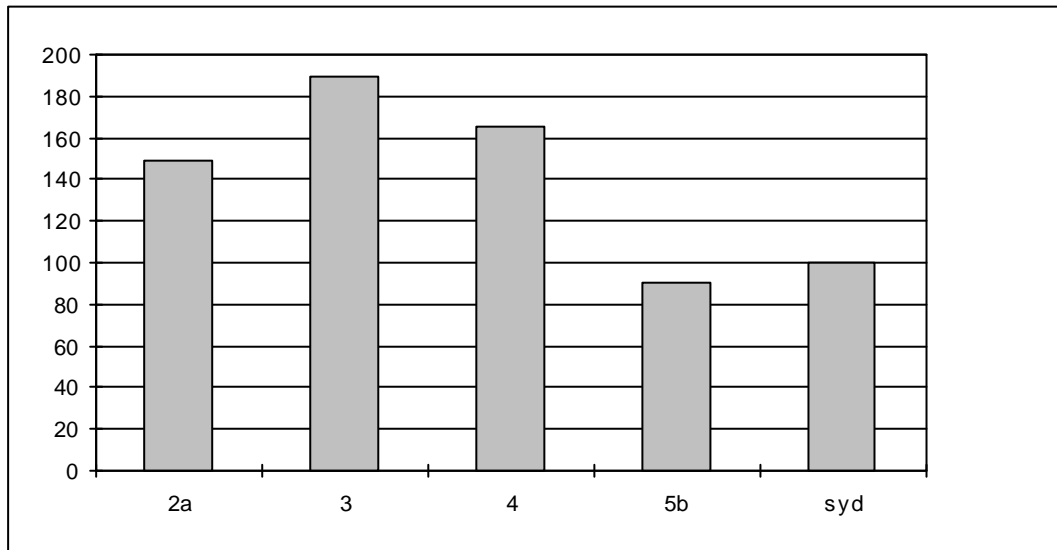

Diagram 10.3.3 Täckningsbidrag 2 i nötköttsproduktion, kr/ungtjur

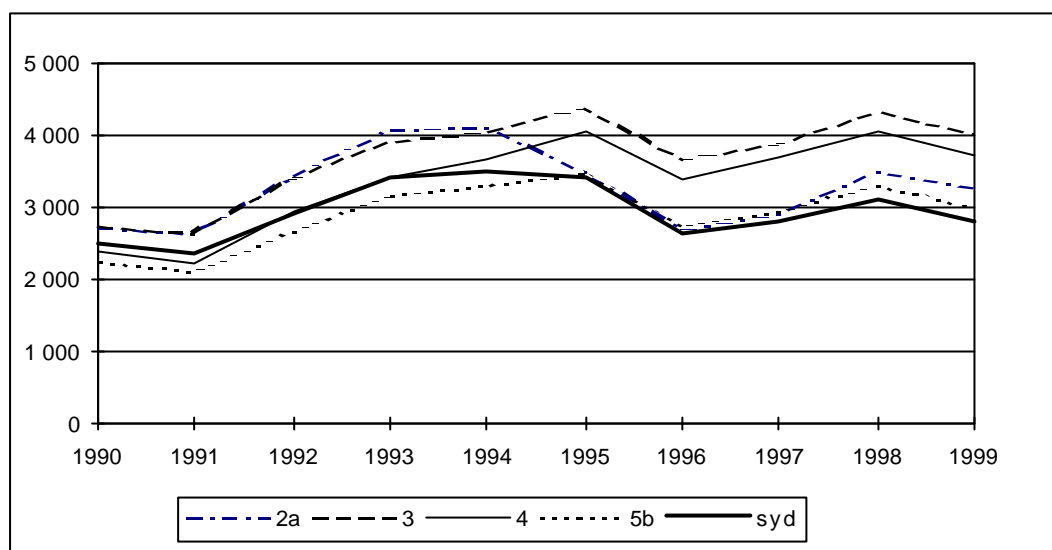

Diagram 10.3.4 Täckningsbidrag 2 i nötköttsproduktion med ungtjurar som kr/arbetstimma 1999, index Sydsverige=100

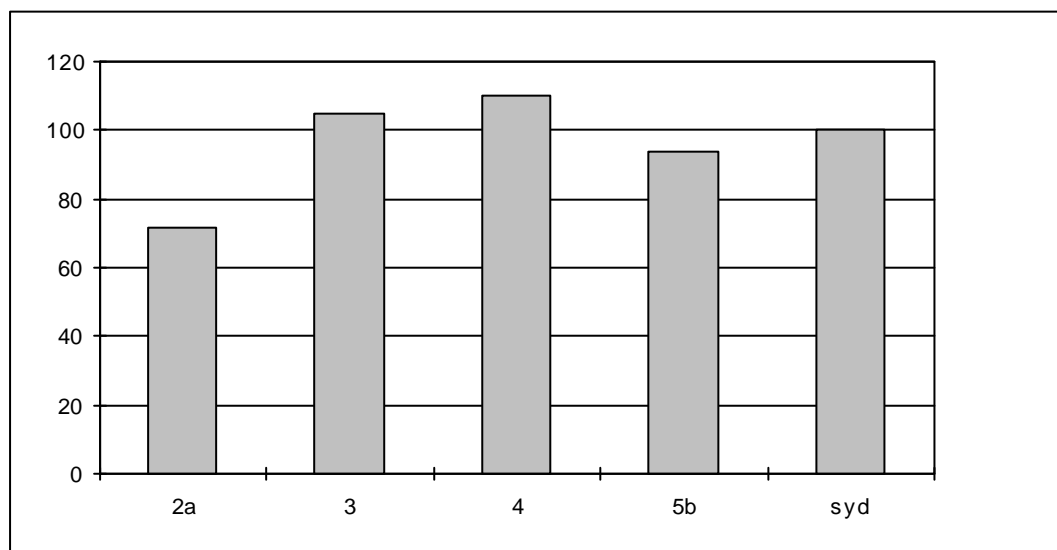

Diagram 10.3.5 Täckningsbidrag 2 i nötköttsproduktion, kr/stut

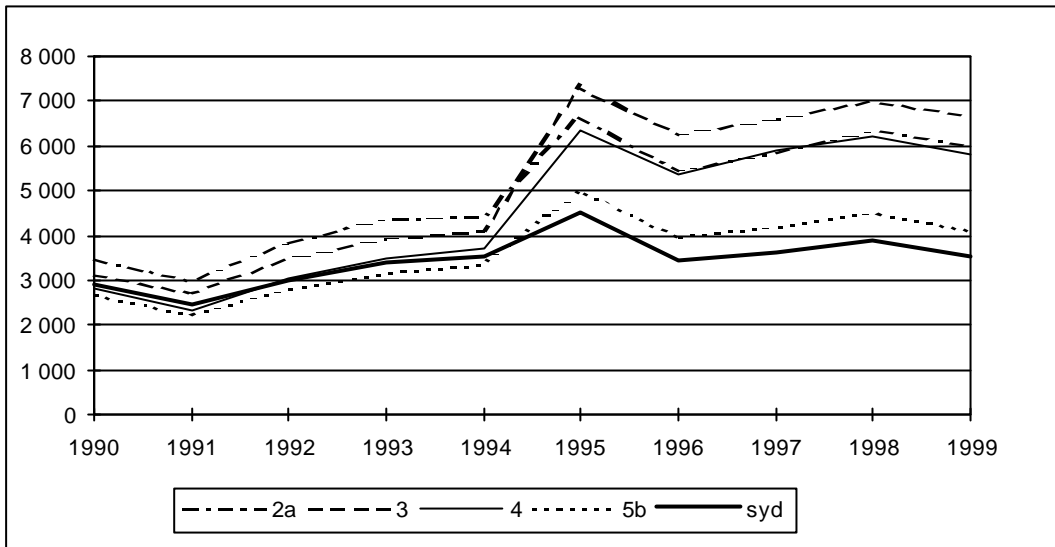
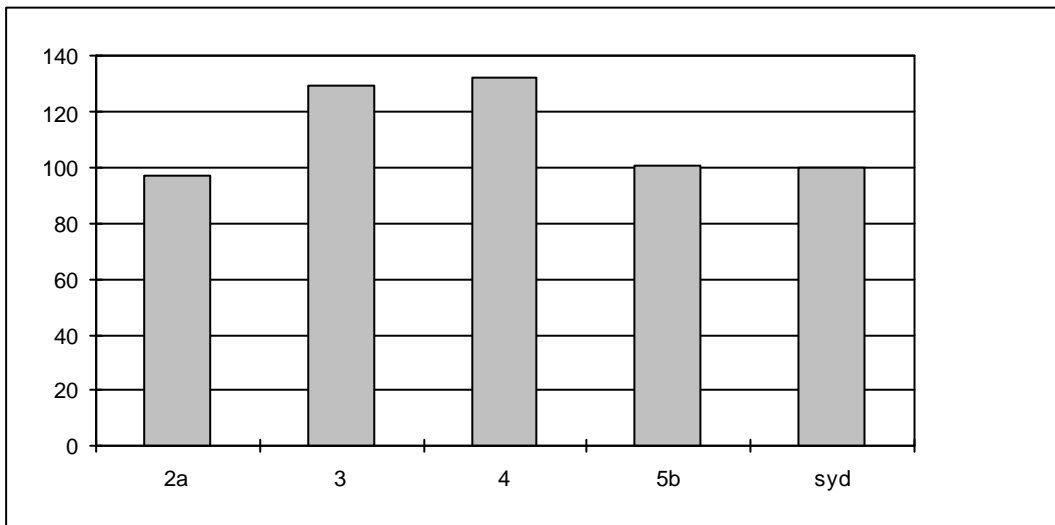

Diagram 10.3.6 Täckningsbidrag 2 i nötköttsproduktion med stutar som kr/arbetstimma 1999, index Sydsverige=100

10.4 Griskött

EU lämnar inga bidrag till grisköttsproduktion. I Sverige förekommer sedan 1995 därför endast ett nationellt stöd till smågris- och slaktsvinsproducenter i stödområde 1 - 3. Liksom när det gäller mjölkproduktionen kan man säga att stödet till grisköttsproduktionen i norra Sverige sedan 1995 till en del lämnas som stöd till fodersädsproduktionen.

Täckningsbidrag 2 i *smågrisproduktionen* redovisas i diagram 10.4.1 med antagandet att hela fodersädsbehovet köps utifrån. Kalkylerna avser för stödområdena 45 suggplatser motsvarande en produktion av ca 850 smågrisar per år. För området utan regionalt stöd i södra Sverige har beräkningen gjorts för 50 suggplatser (ca 950 smågrisar).

Täckningsbidraget var högre i början av 1990-talet än under senare delen. Variationerna är främst en följd av varierande priser på smågrisar. Efter en nedgång 1993 steg priserna 1994 för att sedan falla igen 1995 och 1996. Under 1997 låg priserna på en högre nivå än 1996 medan de under 1998 och 1999 återigen har fallit.

Mot bakgrund av det förhållandet att besättningsstorlekarna i genomsnitt har ökat under perioden och att såväl smågrisproducenter som slaktsvinsuppfödare vanligen själva odlar en del av fodersädsbehovet redovisas även driftsöverskottet vid ett alternativ med ökande besättningsstorlek och där halva fodersädsbehovet täcks av egen produktion. För stödområdena har i diagram 10.4.2 antagits en ökning från 45 suggor per företag 1990 till 70 suggor 1999. För Sydsverige har antagits 50 suggor per företag 1990 och 100 suggor 1999. Täckningsbidrag 2 blir då högre och utvecklingen visar något svagare nedåtgående trend. Endast 1998 och 1999 visar i detta alternativ negativa värden för några områden. Resultatet tyder på att företag med egen fodersädsodling har större stabilitet lönsamhetsmässigt eftersom skillnaderna mellan bra och dåliga år blir mindre.

Lönsamheten i *slaktsvinsproduktionen* redovisas i diagram 10.4.3 under antagande att all fodersäd köps in. Kalkylerna avser 400 slaktsvinsplatser (eller leverans av ca 1 000 slaktsvin per år) i stödområdena och 600 platser eller ca 1 500 levererade slaktsvin per år i området utan regionalstöd i södra Sverige.

Täckningsbidrag 2 varierade kraftigt under hela perioden och var negativt under de fyra senaste åren i alla områden. Lönsamheten steg fram till 1993, men har därefter sjunkit, huvudsakligen som en följd av sjunkande priser på griskött. Priserna i Sverige låg före medlemskapet betydligt högre än i de närmaste EU-länderna. Redan under loppet av 1994 började de svenska priserna på griskött sjunka. Prissänkningen mellan 1994 och 1995 uppgick till drygt 10 %. Den fortsatte 1996 men i betydligt måttligare takt. Under 1997 steg priset på både griskött och smågrisar. Nettoeffekten blev en nedgång för täckningsbidrag 2. De kraftiga prissänkningarna på griskött under 1998 och 1999 medförde en ytterligare sänkning av lönsamheten.

Täckningsbidrag 2 med successivt ökande besättningsstorlek under perioden och under antagande om att halva fodersädsbehovet täcks av egen produktion redovisas i diagram 10.4.4. I stödområdena har antalet levererade slaktsvin antagits öka från 1 000 år 1990 till 1 300 år 1998 och i södra Sverige från 1 500 till 2 000 djur. Kapitalkostnaderna blir därmed lägre allteftersom antalet levererade djur ökar vilket avspeglas i en högre nivå på täckningsbidraget, som för de flesta områden är negativt endast under 1998 och 1999.

Diagram 10.4.1 Täckningsbidrag 2 i smågrisproduktion, kr/sugga

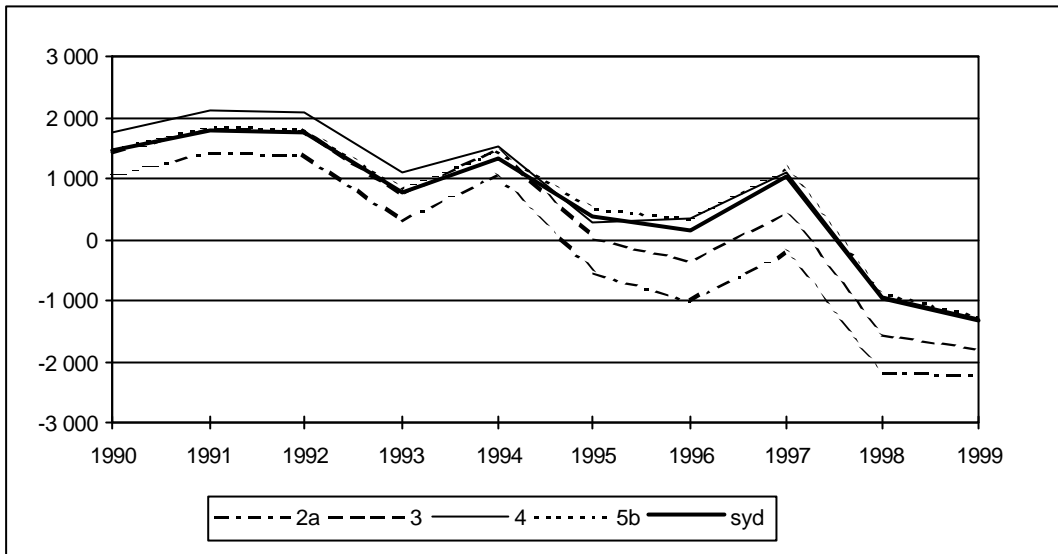

Diagram 10.4.2 Täckningsbidrag 2 i smågrisproduktion vid förändring av besättningsstorlek och halva fodersädsbehovet täckt av egen produktion, kr/sugga

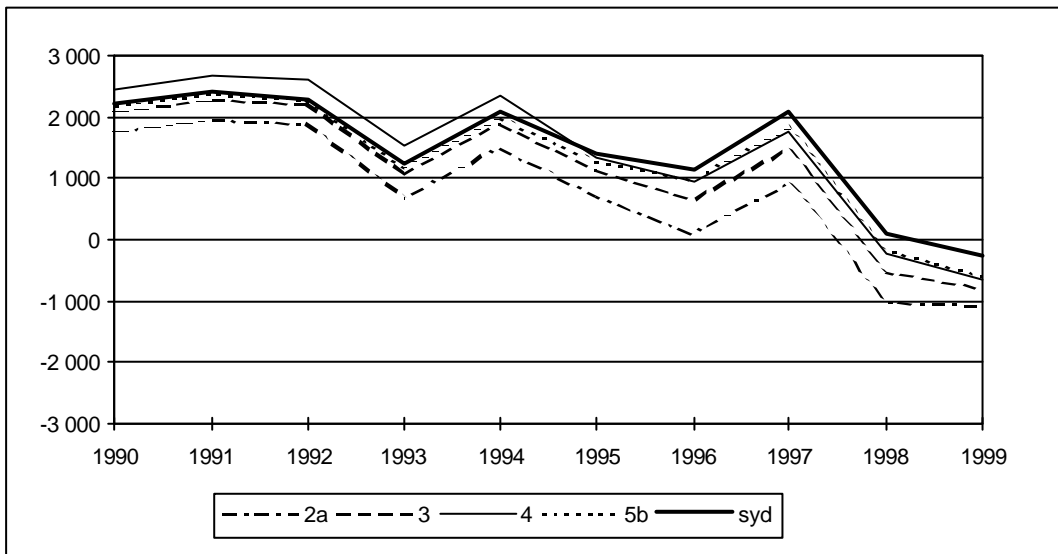

Diagram 10.4.3 Täckningsbidrag 2 i slaktsvinsproduktion, kr/slaktsvin

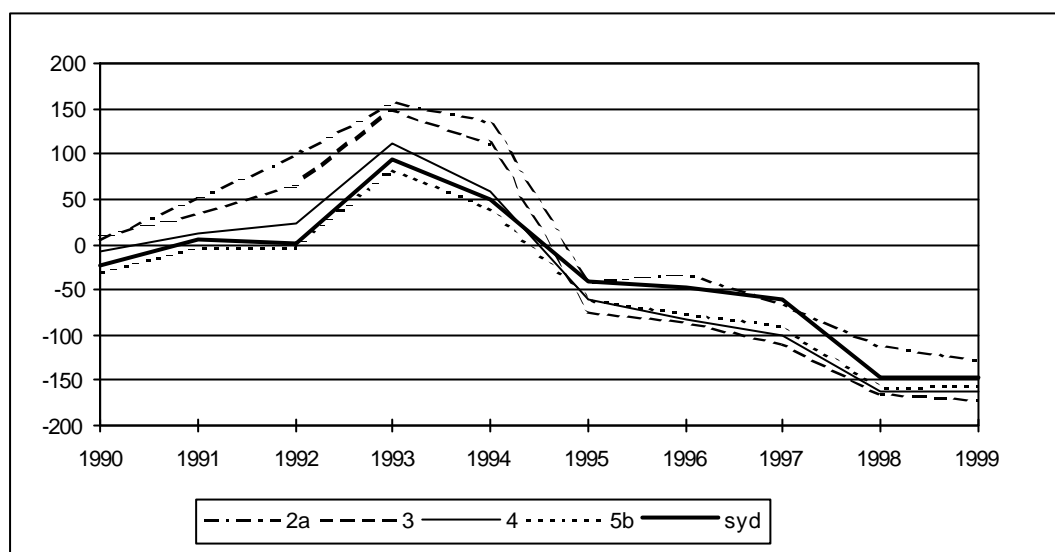
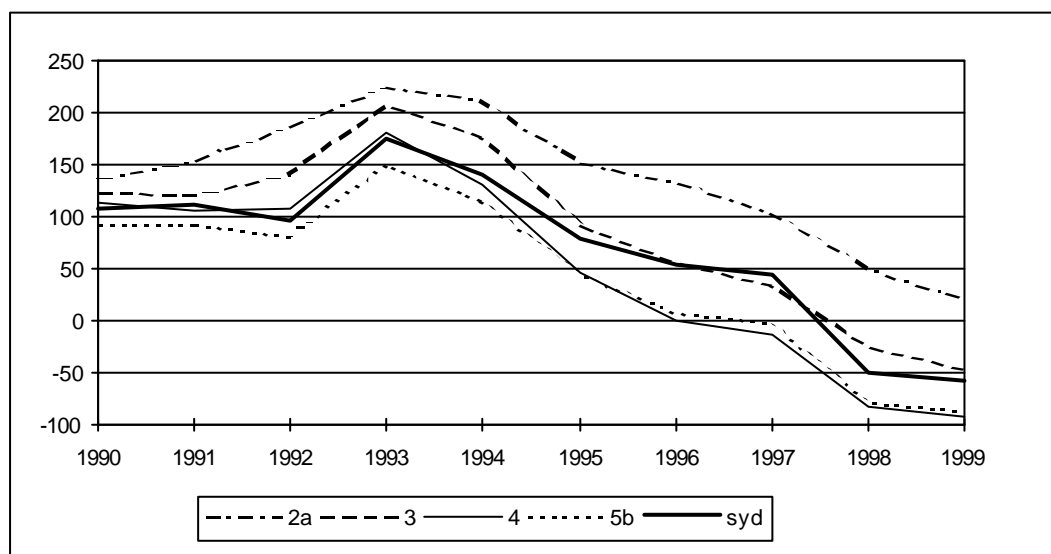

Diagram 10.4.4 Täckningsbidrag 2 i slaktsvinsproduktion vid förändring av besättningsstorlek och halva fodersädsbehovet täckt av egen produktion, kr/slaktsvin

11 Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

Redovisningen i detta avsnitt baseras på Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU), som utförs av SCB. Syftet med JEU är att belysa lantbrukets inkomst- och lönsamhetsutveckling. De ekonomiska data som ingår i resultatberäkningarna har hämtats från driftsbokslut för de företag som ingår i undersökningen. Urvalet av företag är ett stratifierat slumpmässigt urval och den nationella redovisningen år 1998 enligt svensk typologi baseras på sammanlagt 670 företag.

Mikrodata för företagen i JEU-urvalet har levererats i form av en databas till EU:s system för bokföringsundersökningar (FADN). Vid uppbyggnaden av JEU-urvalet baseras populationsavgränsning och stratifiering på EU:s typologi, vilket försvårar jämförelser över tiden baserade på svensk typologi.

I det följande redovisas resultatmättet Nettoresultat till nuvärde, som är ett resultat efter samtliga kostnader till nuvärde men före ränta på eget kapital och kostnader för eget arbete. Jämförbarheten mellan åren t.o.m. 1995 och åren därefter försvåras av att variabelinnehåll och kalkylprinciper fr.o.m 1996 anpassats till kraven för EU:s FADN-system. Denna anpassning torde ha inneburit att kostnaderna har blivit något lägre än de skulle blivit med tidigare metod. Vid bedömning av resultatet från JEU bör vidare hänsyn tas till den osäkerhet som följer av urvalets begränsade storlek. Medelfelet i uppskattningarna 1998 av nettoresultatet är större än 10%, i något fall större än 50%.

Resultatet i JEU redovisas som medeltal per företag med indelning i tre riksområden, efter driftsinriktning samt efter storlek enligt standardiserat arbetsbehov. De tre riksområdena benämns i följande diagram slättbygder, skogsbygder och norra Sverige. Med standardiserat arbetsbehov avses den tid i timmar som enligt typklassificeringen krävs för att klara arbetet med genomsnittlig utrustning, teknik och yrkeskunnande.

För företag i slättbygder med driftsinriktning jordbruksväxter steg under 1995 resultatet kraftigt för de två redovisade storleksgrupperna av företag. Detta torde till stor del sammanhånga med de kraftigt höjda direktstöden detta år. Resultatuppgången var kraftigare för den större storleksgruppen (1 600 - 3199 standardtimmar) än för den mindre (800 - 1 599 standardtimmar). Från 1996 till 1998 sjönk resultatet men låg 1998 fortfarande över nivån strax före EU-inträdet.

För de mindre företagen (1 600 - 3 199 standardtimmar) med driftsinriktning mjölkproduktion är bilden av lönsamhetsutvecklingen mera splittrad. Inom alla tre redovisade områden var dock resultatet 1994, året före EU-inträdet, lägre än 1990. Därefter har resultatet förbättrats (med en tillfällig nedgång 1997) och var 1998 betydligt högre än 1994. Detta gäller både resultatet exkl. och inkl. skog. Denna utveckling under 1990-talet gäller väsentligen också för de större företagen (3 200 - 5 600 standardtimmar) med driftsinriktning mjölkproduktion.

Diagram 11.1 Nettoresultat i företag med jordbruksväxter i slättbygder, kr/företag

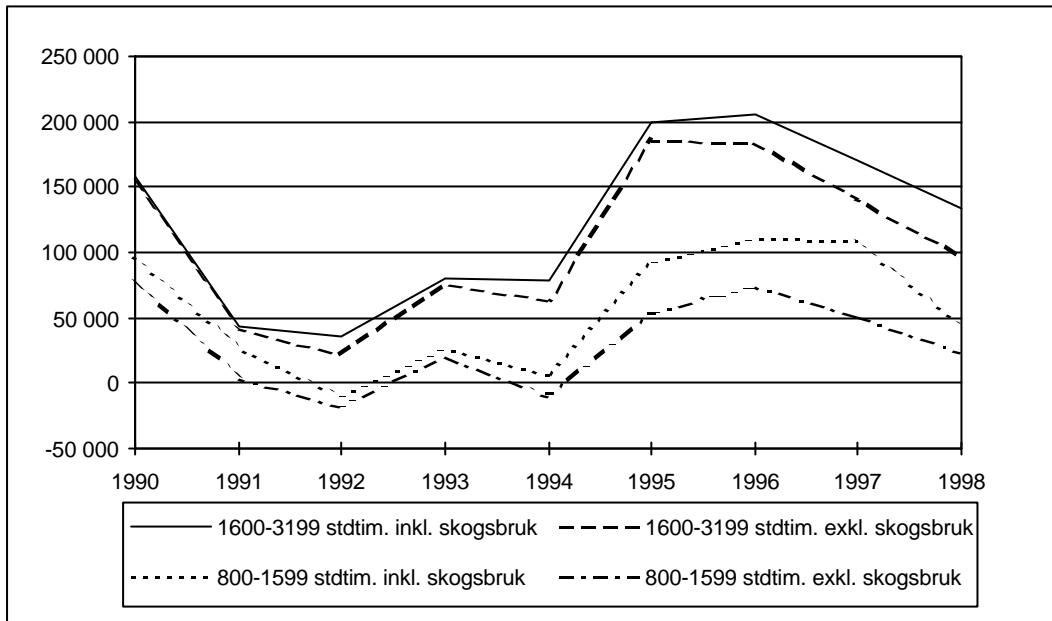

Diagram 11.2 Nettoresultat i företag med mjölkproduktion 1 600-3 199 standardtimmar exklusive skog, kr/företag

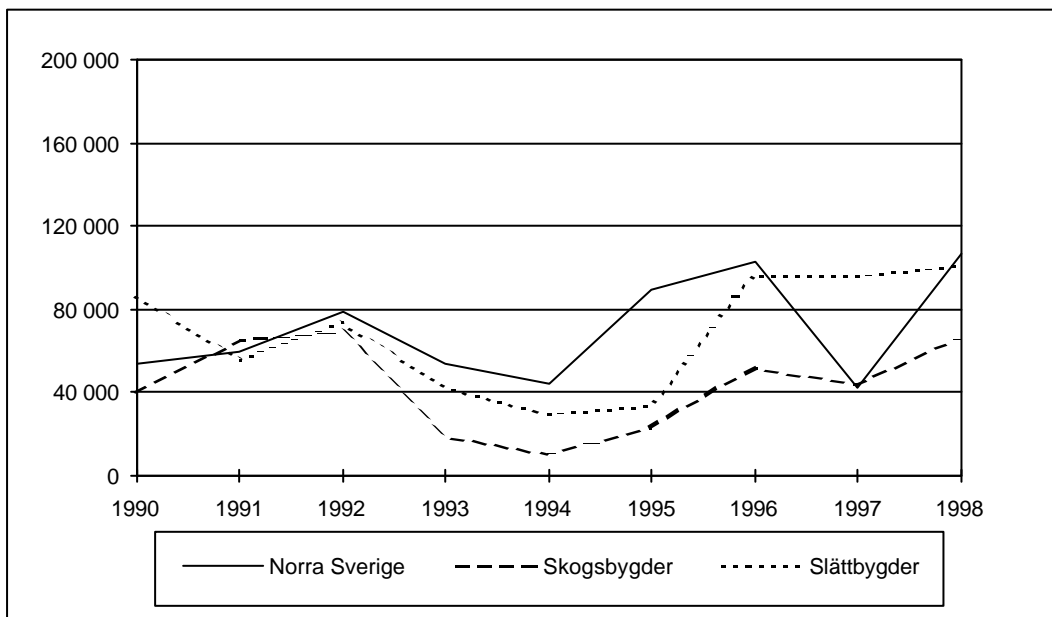

Diagram 11.3 Nettoresultat i företag med mjölkproduktion 1 600-3 199 standardtimmar inkl. skog, kr/företag

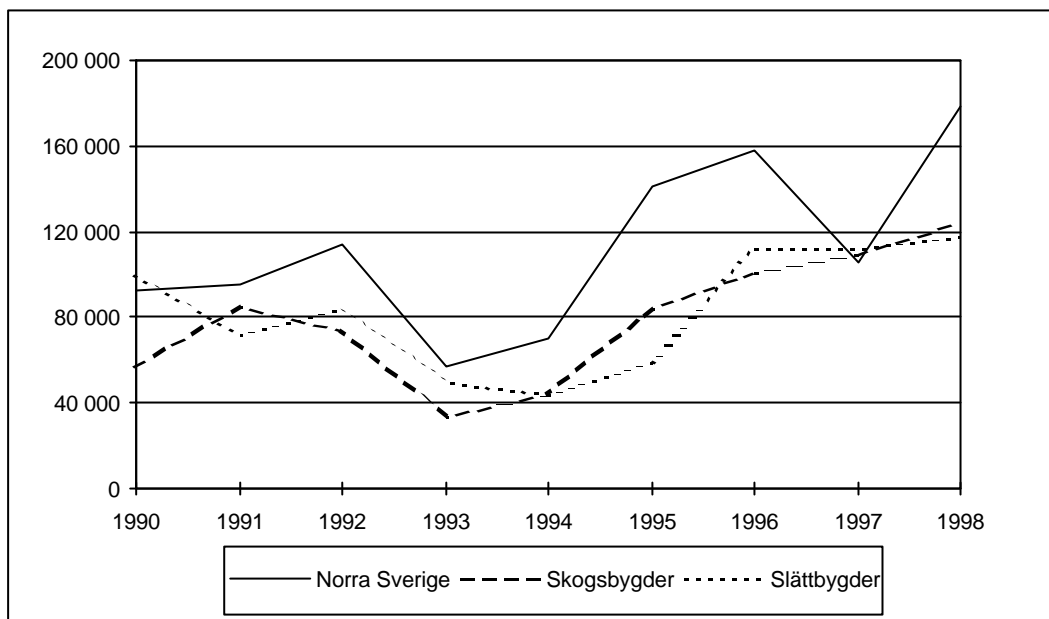
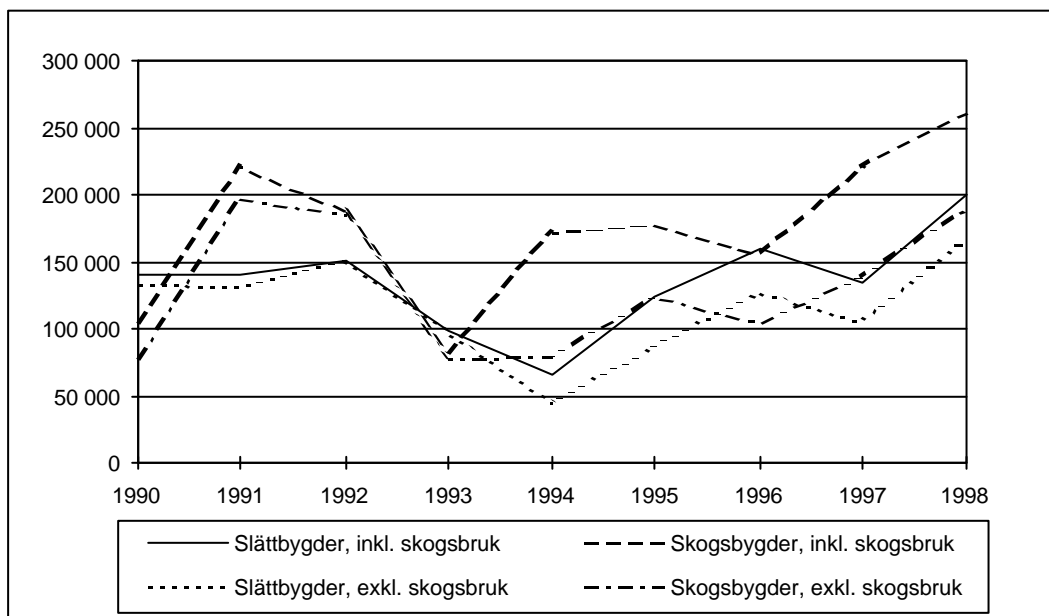

Diagram 11.4 Nettoresultat i företag med mjölkproduktion 3 200-5 600 standardtimmar, kr/företag

Tabellbilaga

Tabell 2.1 Antal jordbruksföretag per län

Län	Antal företag per län					Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99
Stockholms län	1 962	2 032	2 000	1 939	1 868	0,9%	-1,7%
Uppsala län	3 191	3 222	3 153	2 948	2 854	0,2%	-2,4%
Södermanlands län	2 358	2 414	2 370	2 265	2 180	0,6%	-2,0%
Östergötlands län	4 314	4 268	4 172	3 926	3 810	-0,3%	-2,2%
Jönköpings län	5 054	4 754	4 579	4 468 ¹	4 230	-1,5%	-2,3%
Kronobergs län	3 666	3 473	3 296	3 001	2 804	-1,3%	-4,2%
Kalmar län	4 386	4 198	4 018	3 728	3 578	-1,1%	-3,1%
Gotlands län	2 294	2 155	2 109	1 951	1 875	-1,6%	-2,7%
Blekinge län	1 808	1 734	1 700	1 581	1 509	-1,0%	-2,7%
Skåne län	13 158	12 498	12 054	10 933	10 388	-1,3%	-3,6%
Hallands län	5 126	4 851	4 692	4 299	4 070	-1,4%	-3,4%
Västra Götalands län	19 777	19 297	18 631	17 052 ¹	16 262 ¹	-0,8%	-3,4%
Värmlands län	5 330	5 320	5 106	4 740	4 337	0,0%	-4,0%
Örebro län	2 995	3 044	2 970	2 764	2 658	0,4%	-2,7%
Västmanlands län	2 666	2 706	2 651	2 481	2 397	0,4%	-2,4%
Kopparbergs län	3 006	2 886	2 794	2 594	2 412	-1,0%	-3,5%
Gävleborgs län	3 709	3 580	3 434	3 196	3 013	-0,9%	-3,4%
Västernorrlands län	3 946	3 792	3 556	3 270	2 912	-1,0%	-5,1%
Jämtlands län	3 079	2 888	2 718	2 464	2 183	-1,6%	-5,4%
Västerbottens län	4 861	4 572	4 137	3 785	3 290	-1,5%	-6,4%
Norrbottnens län	2 555	2 488	2 406	2 213	1 913	-0,7%	-5,1%
Total	99 241	96 172	92 546	85 598	80 543	-0,8%	-3,5%

¹Från och med 1998 ingår Habo och Mullsjö kommuner i Jönköpings län. Antalet företag var 1998 i dessa kommuner uppskattningsvis 203 st och 1999 215 st.

Tabell 2.2-2.4 Antal jordbruksföretag per stödområde

Stödområde	Antal företag per stödområde					Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99
1	3 316	3 120	2 937	2 612	2 140	-1,5%	-7,3%
2A	7 804	7 410	6 859	6 296	5 618	-1,3%	-5,4%
2B	5 265	5 067	4 810	4 437	4 027	-1,0%	-4,5%
3	4 945	4 731	4 491	4 210	3 739	-1,1%	-4,6%
4	6 728	6 802	6 599	6 201	5 901	0,3%	-2,8%
5A	15 112	14 422	13 779	12 833	11 879	-1,2%	-3,8%
5B	16 046	15 561	15 081	13 766	13 406	-0,8%	-2,9%
5C	4 544	4 496	4 358	4 118	4 026	-0,3%	-2,2%
9	34 148	33 324	32 427	30 009	1 069	-0,6%	-2,9%
MI	1 333	1 239	1 205	1 106	28 738	-1,8%	-2,9%
Totalt	99 241	96 172	92 546	85 598	80 543	-0,8%	-3,5%

Tabell 2.5-2.6 Antal jordbruksföretag efter driftsinriktning

	Antal jordbruksföretag per driftsinriktning	Genomsnittlig årlig
--	---	---------------------

Driftsinriktning						förändring	
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99
Jordbruksväxter	13 357	10 647	10 832	13 161	12 474	-5,5%	3,2%
Trädgårdsväxter	1 342	1 277	1 243	1 109	1 098	-1,2%	-3,0%
Blandad växtodling	867	760	829	669	695	-3,2%	-1,8%
Mjölkkor	22 855	16 928	15 782	13 091	12 522	-7,2%	-5,9%
Nötkreatur, övrigt	8 744	12 372	12 386	12 459	11 906	9,1%	-0,8%
Svin	3 020	2 931	2 728	2 199	1 920	-0,7%	-8,1%
Övriga husdjur	1 856	1 964	2 093	1 958	1 944	1,4%	-0,2%
Blandad husdjursskötsel	4 088	3 899	3 663	2 619	2 207	-1,2%	-10,8%
Blandat jordbruk, mest växtodling	3 041	2 655	2 565	2 517	2 018	-3,3%	-5,3%
Blandat jordbruk, mest husdjur	4 780	4 378	4 249	3 439	3 175	-2,2%	-6,2%
Småbruk	35 291	38 361	36 176	32 378	30 584	2,1%	-4,4%
Totalt	99 241	96 172	92 546	85 598	80 543	-0,8%	-3,5%

Tabell 2.8-2.9 Antal jordbruksföretag efter arbetsbehov

Arbetsbehov i Standardtimmar	Antal jordbruksföretag efter arbetsbehov					Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99
-399	35 291	38 361	36 176	32 378	30 584	2,1%	-4,4%
400-799	17 063	16 224	15 938	15 389	14 414	-1,3%	-2,3%
800-1599	14 969	14 035	13 548	13 355	12 406	-1,6%	-2,4%
1600-2399	10 477	8 202	7 895	7 008	6 246	-5,9%	-5,3%
2400-3199	8 748	6 752	6 506	6 298	5 058	-6,3%	-5,6%
3200-3999	5 580	4 879	4 745	4 122	3 845	-3,3%	-4,7%
4000-5599	4 567	4 604	4 543	4 503	4 276	0,2%	-1,5%
5600-	2 546	3 115	3 195	3 545	3 714	5,2%	3,6%
Totalt	99 241	96 172	92 546	85 598	80 543	-0,8%	-3,5%

Tabell 2.11-2.12 Antal jordbruksföretag efter åkerareal

Hektar åkermark	Antal jordbruksföretag efter åkerareal					Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99
0-2.0 ha	385	360	388	291	315	-1,7%	-2,6%
2.1-5.0 ha	16 061	15 970	14 944	13 577	11 478	-0,1%	-6,4%
5.1-10.0 ha	19 888	19 629	18 330	16 537	15 200	-0,3%	-5,0%
10.1-20.0 ha	21 098	20 082	19 180	16 879	16 629	-1,2%	-3,7%
20.1-30.0 ha	12 211	11 095	10 835	10 009	9 306	-2,4%	-3,5%
30.1-50.0 ha	14 237	13 331	12 961	12 107	11 446	-1,6%	-3,0%
50.1-100.0 ha	11 356	11 335	11 394	11 301	10 987	0,0%	-0,6%
100.1- ha	4 005	4 370	4 514	4 919	5 182	2,2%	3,5%
Totalt	99 241	96 172	92 546	85 598	80 543	-0,8%	-3,5%

Tabell 3.2-3.3 Åkerarealens användning 1990-1999, hektar

Gröda	Åkerarealens användning					Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99
Brödsäd	423 175	290 774	301 073	432 662	299 924	-9,0%	0,8%
Fodersäd	912 478	882 388	803 398	850 150	853 272	-0,8%	-0,8%
Potatis	36 171	32 988	35 001	33 700	32 816	-2,3%	-0,2%
Sockerbetor	49 951	53 353	57 518	58 737	59 881	1,7%	2,9%
Oljeväxter	167 904	128 461	104 643	54 572	75 891	-6,5%	-12,3%
Baljeväxter	32 725	16 876	21 246	58 612	39 676	-15,3%	23,8%
Vall	968 544	1 102 464	1 066 758	994 436	988 463	3,3%	-2,7%
Övriga växtslag	31 158	44 593	38 555	45 896	67 432	9,4%	10,9%
Träda	176 075	52 856	278 633	192 723	270 747	-26,0%	50,6%
Ej utnyttjad mark	46 411	175 324	59 816	62 283	58 989	39,4%	-29,5%
Totalt	2 844 592	2 780 077	2 766 641	2 783 771	2 747 091	-0,6%	-0,9%

Tabell 3.4 Antal företag med odling av vissa grödor

Gröda	Antal företag med odling av vissa grödor				
	1990	1994	1995	1998	1999
Brödsäd	30 048	20 440	20 516	23 656	17 513
Fodersäd	66 345	56 800	56 037	52 870	50 415
Oljeväxter	16 712	12 213	9 973	5 391	6 199
Matpotatis	19 515	14 744	13 656	9 803	8 528
Fabrikpotatis	1 362	968	916	872	868
Sockerbetor	6 702	5 308	5 143	4 858	4 578
Vall	77 927	75 608	71 983	65 865	61 579

Tabell 3.5-3.6 Spannmålsareal per stödområde 1990-1999 hektar

Stödområde	Spannmålsareal per stödområde, hektar					Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99
1	1 363	847	887	621	1 239	-11,2%	10,0%
2a	27 678	21 419	23 110	24 460	25 439	-6,2%	4,4%
2b	22 380	16 652	16 953	18 201	17 239	-7,1%	0,9%
3	21 089	18 450	18 455	20 501	21 121	-3,3%	3,4%
4	76 570	60 457	59 011	72 101	64 319	-5,7%	1,6%
5a	56 448	48 424	45 505	45 195	41 645	-3,8%	-3,7%
5b	154 845	134 192	127 519	147 712	129 885	-3,5%	-0,8%
5c	69 693	54 982	51 053	60 865	53 324	-5,8%	-0,8%
MI	25 310	25 031	23 784	27 729	25 820	-0,3%	0,8%
9	880 615	792 729	738 199	865 426	773 165	-2,6%	-0,6%
Totalt	1 335 992	1 173 183	1 104 476	1 282 812	1 153 197	-3,2%	-0,4%

Tabell 4.1 Antal nötkreatur per län

Län	Antal nötkreatur					Genomsnittlig årlig förändring		Medelfel i procent
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99	1998
Stockholms	29 708	32 170	31 629	26 982	28 414	2,0%	-2,5%	(9)
Uppsala	57 709	66 167	62 892	56 667	55 581	3,5%	-3,4%	(6)
Södermanlands	65 796	69 677	67 251	59 301	58 933	1,4%	-3,3%	(6)
Östergötlands	109 974	123 122	119 859	118 718	115 653	2,9%	-1,2%	(5)
Jönköpings ¹	123 123	127 110	123 985	131 857	134 770	0,8%	1,2%	(3)
Kronobergs	70 262	70 658	69 508	71 312	71 371	0,1%	0,2%	(4)
Kalmar	137 645	143 580	142 038	147 551	147 473	1,1%	0,5%	(3)
Gotlands	64 574	70 082	68 772	70 668	66 737	2,1%	-1,0%	(6)
Blekinge	31 629	34 457	33 603	34 852	33 711	2,2%	-0,4%	(6)
Skåne	256 429	269 230	260 356	246 333	240 274	1,2%	-2,3%	(3)
Hallands	103 153	107 249	105 066	107 654	100 936	1,0%	-1,2%	(4)
Västra Götalands ¹	311 004	336 345	326 776	303 879	299 504	2,0%	-2,3%	(3)
Värmlands	47 123	50 040	49 478	49 642	51 952	1,5%	0,8%	(6)
Örebro	42 354	49 792	48 608	46 411	46 260	4,1%	-1,5%	(7)
Västmanlands	32 905	39 154	37 208	30 593	30 932	4,4%	-4,6%	(9)
Dalarnas	36 824	40 465	39 216	41 190	39 363	2,4%	-0,6%	(6)
Gävleborgs	44 662	47 783	46 184	46 396	46 007	1,7%	-0,8%	(5)
Västernorrlands	35 983	35 531	34 288	36 741	35 354	-0,3%	-0,1%	(5)
Jämtlands	34 508	36 795	35 584	37 710	37 475	1,6%	0,4%	(4)
Västerbottens	53 673	51 578	49 690	48 006	48 065	-1,0%	-1,4%	(5)
Norrbottens	30 835	26 988	25 824	26 033	24 217	-3,3%	-2,1%	(6)
Summa riket	1 719 873	1 827 973	1 777 815	1 738 496	1 712 982	1,5%	-1,3%	(1)

1) Fr.o.m. 1998 ingår Habo och Mullsjö kommuner i Jönköpings län. Antalet djur i dessa kommuner uppgick 1998 till 5 788 st och 1999 till 6 164 st

Tabell 4.4-4.6 Antal företag med nötkreatur efter besättningsstorlek

Besättningsstorlek	Antal företag med nötkreatur					Genomsnittlig årlig förändring		Antal nöt
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99	1999
1-9	11 202	9 560	8 897	6 332	5 559	-3,9%	-10,3%	29 828
10-49	24 488	21 763	20 589	17 755	16 128	-2,9%	-5,8%	418 661
50-99	8 873	8 878	8 684	8 327	7 891	0,0%	-2,3%	554 604
över 99	2 784	3 843	3 868	4 180	4 412	8,4%	2,8%	709 889
Totalt	47 347	44 044	42 038	36 594	33 990	-1,8%	-5,1%	1 712 982

Tabell 4.7 Antal nötkreatur per stödområde

Stödområde	Antal nötkreatur per stödområde					Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99
1	25 372	23 833	22 334	20 902	20 941	-1,6%	-2,6%
2a	95 229	92 864	90 104	89 965	89 636	-0,6%	-0,7%
2b	54 796	55 687	54 045	58 378	56 143	0,4%	0,2%
3	41 556	45 382	44 117	43 195	46 720	2,2%	0,6%
4	82 390	89 532	87 675	89 813	87 323	2,1%	-0,5%
5a	263 062	267 555	261 050	265 026	267 407	0,4%	0,0%
5b	358 910	382 901	374 689	373 523	374 598	1,6%	-0,4%
5c	130 437	138 373	136 418	142 592	132 579	1,5%	-0,9%
MI	39 308	41 289	40 514	42 500	39 019	1,2%	-1,1%
9	628 813	690 557	666 869	612 602	598 616	2,4%	-2,8%
Totalt	1 719 873	1 827 973	1 777 815	1 738 496	1 712 982	1,5%	-1,3%

Tabell 4.8-4.9 Antal företag med nötkreatur per stödområde

Stödområde	Antal företag med nötkreatur per stödområde					Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99
1	1 265	1 027	958	757	675	-5,1%	-8,1%
2a	3 219	2 730	2 551	2 243	2 058	-4,0%	-5,5%
2b	2 062	1 834	1 728	1 478	1 439	-2,9%	-4,7%
3	1 610	1 544	1 497	1 333	1 270	-1,0%	-3,8%
4	2 411	2 339	2 256	2 020	1 904	-0,8%	-4,0%
5a	9 969	8 948	8 550	7 697	7 098	-2,7%	-4,5%
5b	9 504	8 879	8 544	7 595	7 136	-1,7%	-4,3%
5c	2 763	2 642	2 534	2 267	2 155	-1,1%	-4,0%
MI	719	649	610	603	524	-2,5%	-4,2%
9	13 825	13 452	12 810	10 601	9 731	-0,7%	-6,3%
Totalt	47 347	44 044	42 038	36 594	33 990	-1,8%	-5,1%

Tabell 4.10 Antal mjölkcor per län

Län	Antal mjölkcor					Genomsnittlig årlig förändring		Medelfel i procent
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99	1998
Stockholms	10 110	8 189	7 839	6 116	6 748	-5,1%	-3,8%	(13)
Uppsala	20 505	18 622	16 998	15 509	14 527	-2,4%	-4,8%	(8)
Södermanlands	22 811	18 987	17 841	14 867	14 845	-4,5%	-4,8%	(8)
Östergötlands	35 567	32 545	30 586	28 890	29 023	-2,2%	-2,3%	(5)
Jönköpings ¹	41 066	36 703	34 738	33 860	35 580	-2,8%	-0,6%	(5)
Kronobergs	21 478	17 875	17 066	14 332	16 300	-4,5%	-1,8%	(8)
Kalmar	46 973	44 155	42 903	43 108	42 392	-1,5%	-0,8%	(4)
Gotlands	20 401	19 599	18 564	17 665	17 482	-1,0%	-2,3%	(6)
Blekinge	9 175	7 661	7 297	6 637	6 661	-4,4%	-2,8%	(11)
Skåne	69 733	60 413	57 274	52 166	52 023	-3,5%	-2,9%	(4)
Hallands	31 106	28 444	27 385	27 138	27 387	-2,2%	-0,8%	(5)
Västra Götalands ¹	105 032	92 275	87 188	77 974	79 078	-3,2%	-3,0%	(3)
Värmlands	18 553	15 568	14 511	13 475	12 839	-4,3%	-3,8%	(8)
Örebro	15 970	14 553	13 649	12 432	12 470	-2,3%	-3,0%	(8)
Västmanlands	12 018	10 718	9 848	8 845	8 421	-2,8%	-4,7%	(11)
Dalarnas	15 329	13 605	12 756	11 947	11 350	-2,9%	-3,6%	(8)
Gävleborgs	17 959	15 401	14 346	13 221	13 129	-3,8%	-3,1%	(8)
Västernorrlands	14 829	12 269	11 583	11 639	10 627	-4,6%	-2,8%	(8)
Jämtlands	14 197	12 866	12 300	12 610	12 216	-2,4%	-1,0%	(6)
Västerbottens	20 764	18 616	17 717	16 818	16 486	-2,7%	-2,4%	(6)
Norrbottens	12 952	10 473	9 730	9 881	8 937	-5,2%	-3,1%	(7)
Summa riket	576 528	509 537	482 119	449 130	448 521	-3,0%	-2,5%	(1)

1) Fr.o.m. 1998 ingår Habo och Mullsjö kommuner i Jönköpings län. Antalet mjölkcor i dessa kommuner uppgick 1998 till 1 300 st och 1999 till 1 604 st.

Tabell 4.12-4.14 Antal företag med mjölkcor efter besättningsstorlek

Besättningsstorlek	Antal företag med mjölkcor					Genomsnittlig årlig förändring		Antal mjölkcor
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99	1998
1-9	5 235	2 418	2 304	1 697	1 426	-17,6%	-10,0%	7397
10-24	11 811	7 715	7 395	5 471	4 862	-10,1%	-8,8%	84842
25-49	7 428	6 716	6 288	5 746	5 485	-2,5%	-4,0%	188880
över 49	1 455	1 829	1 757	1 945	2 191	5,9%	3,7%	167402
Totalt	25 929	18 678	17 744	14 859	13 964	-7,9%	-5,7%	448 521

Tabell 4.15 Antal mjölkcor per stödområde

Stödområde	Antal mjölkcor per stödområde					Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99
1	10 548	8 976	8 205	8 371	7 247	-4,0%	-4,2%
2a	38 223	33 682	32 086	30 824	30 494	-3,1%	-2,0%
2b	22 614	19 077	18 130	18 350	17 148	-4,2%	-2,1%
3	16 701	14 325	13 225	11 928	12 172	-3,8%	-3,2%
4	32 780	28 076	26 350	24 523	23 064	-3,8%	-3,9%
5a	83 268	69 868	65 365	61 744	61 715	-4,3%	-2,5%
5b	121 370	108 652	102 270	95 080	96 940	-2,7%	-2,3%
5c	44 891	39 081	37 316	35 706	34 783	-3,4%	-2,3%
MI	11 944	11 319	10 906	10 041	10 101	-1,3%	-2,3%
9	194 189	176 481	168 266	152 563	154 857	-2,4%	-2,6%
Totalt	576 528	509 537	482 119	449 130	448 521	-3,0%	-2,5%

Tabell 4.16-4.17 Antal företag med mjölkcor per stödområde

Stödområde	Antal företag med mjölkcor per stödområde					Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-98
1	876	621	562	522	409	-8,2%	-8,0%
2a	2 100	1 571	1 491	1 205	1 170	-7,0%	-5,7%
2b	1 284	906	856	736	676	-8,3%	-5,7%
3	1 008	729	679	546	536	-7,8%	-6,0%
4	1 476	1 054	997	856	775	-8,1%	-6,0%
5a	4 618	3 080	2 896	2 499	2 323	-9,6%	-5,5%
5b	5 378	3 916	3 712	3 071	2 960	-7,6%	-5,4%
5c	1 606	1 183	1 139	971	919	-7,4%	-4,9%
MI	462	374	360	311	284	-5,1%	-5,4%
9	7 121	5 244	5 052	4 142	3 912	-7,4%	-5,7%
Totalt	25 929	18 678	17 744	14 859	13 964	-7,9%	-5,7%

Tabell 4.18 Antal svin per län

Län	Antal svin					Genomsnittlig årlig förändring		Medelfel i procent
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99	1998
Stockholms	19 422	29 049	26 107	21 068	20 167	10,6%	-7,0%	(22)
Uppsala	63 750	73 307	74 789	76 455	69 486	3,6%	-1,1%	(10)
Södermanlands	62 782	71 436	71 937	88 813	78 471	3,3%	1,9%	(10)
Östergötlands	111 139	127 856	144 663	141 834	129 572	3,6%	0,3%	(8)
Jönköpings ¹	31 478	28 622	26 882	32 568	28 773	-2,3%	0,1%	(11)
Kronobergs	35 814	34 648	28 867	26 073	19 402	-0,8%	-11,0%	(14)
Kalmar	102 470	103 117	101 336	107 615	104 992	0,2%	0,4%	(8)
Gotlands	60 847	58 680	59 797	72 208	55 144	-0,9%	-1,2%	(14)
Blekinge	72 197	69 436	66 914	55 361	48 150	-1,0%	-7,1%	(12)
Skåne	837 110	787 199	771 727	706 345	666 089	-1,5%	-3,3%	(3)
Hallands	321 735	300 586	302 569	303 159	303 014	-1,7%	0,2%	(5)
Västra Götalands ¹	343 812	408 249	400 657	412 613	357 192	4,4%	-2,6%	(6)
Värmlands	41 263	49 344	52 669	69 863	55 190	4,6%	2,3%	(12)
Örebro	37 226	44 207	42 748	40 220	45 559	4,4%	0,6%	(13)
Västmanlands	43 579	54 899	53 070	51 272	62 447	5,9%	2,6%	(11)
Dalarnas	11 124	12 279	10 345	7 866	8 890	2,5%	-6,3%	(14)
Gävleborgs	15 608	18 100	18 532	18 052	14 008	3,8%	-5,0%	(25)
Västernorrlands	9 815	12 835	14 654	15 820	12 647	6,9%	-0,3%	(19)
Jämtlands ²	5 738	5 824	5 827	3 249	4 706	0,4%	-4,2%	(..)
Västerbottens	32 512	31 750	28 668	26 014	22 424	-0,6%	-6,7%	(16)
Norrbottnens ²	6 812	7 396	11 434	9 306	8 135	2,1%	1,9%	(..)
Summa riket	2 266 233	2 328 819	2 314 192	2 285 774	2 114 458	0,7%	-1,9%	(2)

1) Fr.o.m. 1998 ingår Habo och Mullsjö kommuner i Jönköpings län. Antalet djur i dessa kommuner uppgick 1998 till 7 599 st och 1999 till 5 619

2) Antalet svin år 1998 har uppskattats från de uppgifter som finns i LBR 98. Antalet redovisas dock inte i SCB:s publikationer eftersom osäkerheten i uppskattningarna anses vara för stor.

Tabell 4.21-4.23 Antal företag med svin efter besättningsstorlek

Besättningsstorlek	Antal företag med svin					Genomsnittlig årlig förändring		Antal svin
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99	1999
1-24	5 431	4 108	3 611	2 093	1 662	-6,7%	-16,6%	14 237
25-99	3 890	3 079	2 702	1 559	1 280	-5,7%	-16,1%	69 344
100-249	2 496	1 990	1 831	1 142	927	-5,5%	-14,2%	151 681
250-499	1 392	1 377	1 351	1 057	810	-0,3%	-10,1%	293 357
över 499	1 105	1 288	1 279	1 415	1 333	3,9%	0,7%	1 585 839
Totalt	14 314	11 842	10 774	7 266	6 012	-4,6%	-12,7%	2 114 458

Tabell 4.24 Antal svin per stödområde

Stödområde	Antal svin per stödområde					Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99
1	1 470	1 995	2 251	1 995	694	7,9%	-19,0%
2a	41 994	41 959	42 341	36 748	34 393	0,0%	-3,9%
2b	18 847	22 556	24 844	23 948	20 252	4,6%	-2,1%
3	16 883	16 681	15 538	17 541	12 481	-0,3%	-5,6%
4	51 115	62 514	65 149	82 869	67 492	5,2%	1,5%
5a	91 016	79 342	71 121	69 137	63 045	-3,4%	-4,5%
5b	242 677	244 372	240 710	230 499	189 635	0,2%	-4,9%
5c	74 297	75 903	71 595	70 255	59 653	0,5%	-4,7%
MI	39 985	41 337	40 775	55 474	39 748	0,8%	-0,8%
9	1 687 949	1 742 160	1 739 868	1 697 308	1 627 065	0,8%	-1,4%
Totalt	2 266 233	2 328 819	2 314 192	2 285 774	2 114 458	0,7%	-1,9%

Tabell 4.25-4.26 Antal företag med svin per stödområde

Stödområde	Antal företag med svin per stödområde					Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99
1	116	121	97	89	44	1,1%	-18,3%
2a	440	377	310	154	155	-3,8%	-16,3%
2b	313	230	209	150	94	-7,4%	-16,4%
3	293	208	188	132	111	-8,2%	-11,8%
4	346	350	316	258	174	0,3%	-13,0%
5a	1 525	1 216	1 055	723	486	-5,5%	-16,8%
5b	2 482	1 979	1 792	1 185	930	-5,5%	-14,0%
5c	544	477	429	222	219	-3,2%	-14,4%
MI	261	192	181	167	104	-7,4%	-11,5%
9	7 994	6 692	6 197	4 186	3 695	-4,3%	-11,2%
Totalt	14 314	11 842	10 774	7 266	6 012	-4,6%	-12,7%

Tabell 4.27 Antal får o lamm per län¹

Län	Antal får o lamm				Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1999	90-94	94-99
Stockholms	15 710	20 426	19 647	17 110	6,8%	-3,5%
Uppsala	12 404	21 384	20 925	15 198	14,6%	-6,6%
Södermanlands	16 862	23 739	23 911	17 465	8,9%	-6,0%
Östergötlands	31 484	36 283	34 682	31 580	3,6%	-2,7%
Jönköpings ¹	21 596	18 625	17 782	19 448	-3,6%	0,9%
Kronobergs	14 942	12 979	12 611	13 383	-3,5%	0,6%
Kalmar	34 677	30 489	27 905	30 707	-3,2%	0,1%
Gotlands	48 103	59 340	59 983	62 778	5,4%	1,1%
Blekinge	6 303	8 905	9 224	10 962	9,0%	4,2%
Skåne	30 309	42 965	41 559	37 994	9,1%	-2,4%
Hallands	16 376	20 038	18 864	16 431	5,2%	-3,9%
Västra Götalands ¹	55 302	74 548	68 568	64 166	7,8%	-3,0%
Värmlands	16 216	19 365	19 258	19 381	4,5%	0,0%
Örebro	8 597	14 180	12 682	11 294	13,3%	-4,4%
Västmanlands	7 009	12 896	12 230	8 375	16,5%	-8,3%
Dalarnas	11 192	13 770	12 777	12 464	5,3%	-2,0%
Gävleborgs	12 760	13 724	12 698	12 208	1,8%	-2,3%
Västernorrlands	17 260	14 012	12 289	10 427	-5,1%	-5,7%
Jämtlands	11 529	10 085	9 467	8 984	-3,3%	-2,3%
Västerbottens	12 906	12 612	11 209	9 057	-0,6%	-6,4%
Norrbottens	5 676	7 698	7 335	8 060	7,9%	0,9%
Summa riket	407 213	488 063	465 606	437 472	4,6%	-2,2%

1) Fr.o.m. 1998 ingår Habo och Mullsjö kommuner i Jönköpings län. Antalet djur i dessa kommuner uppgick 1998 till 3 623 st och 1999 till 1 184 st.

Tabell 4.30-4.32 Antal företag med får o lamm efter besättningsstorlek

Besättningsstorlek	Antal företag med får o lamm				Genomsnittlig årlig förändring		Antal får o lamm 1999
	1990	1994	1995	1999	90-94	94-99	
1-9	2 468	2 451	2 065	1476	-0,2%	-9,6%	8 209
10-24	3 090	3 204	2 849	2089	0,9%	-8,2%	33 961
25-49	1 997	2 488	2 490	2178	5,6%	-2,6%	76 397
50-99	1 324	1 621	1 665	1471	5,2%	-1,9%	101 287
över 99	925	1 119	1 028	1047	4,9%	-1,3%	217 618
Totalt	9 804	10 883	10 097	8 261	2,6%	-5,4%	437 472

Tabell 4.33 Antal får o lamm per stödområde¹

Stödområde	Antal får och lamm per stödområde				Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1999	90-94	94-99
1	12 538	11 706	11 316	9422	-1,7%	-4,2%
2a	21 135	21 562	18 980	18750	0,5%	-2,8%
2b	21 275	19 019	17 581	15823	-2,8%	-3,6%
3	16 969	18 234	16 496	16608	1,8%	-1,9%
4	20 449	28 417	27 387	27365	8,6%	-0,8%
5a	58 880	61 169	57 305	60410	1,0%	-0,2%
5b	100 119	117 962	115 114	117709	4,2%	0,0%
5c	36 902	39 932	38 051	36129	2,0%	-2,0%
MI	17 061	18 792	18 537	19896	2,4%	1,1%
9	101 885	151 486	144 999	115360	10,4%	-5,3%
Totalt	407 213	488 279	465 766	437 472	4,6%	-2,2%

Tabell 4.34-4.35 Antal företag med får o lamm per stödområde¹

Stödområde	Antal företag med får och lamm per stödområde				Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1999	90-94	94-99
1	439	413	392	284	-1,5%	-7,2%
2a	739	714	642	524	-0,9%	-6,0%
2b	556	531	490	381	-1,1%	-6,4%
3	532	561	522	449	1,3%	-4,4%
4	548	670	645	581	5,2%	-2,8%
5a	1 637	1 691	1 557	1379	0,8%	-4,0%
5b	1 884	2 146	2 040	1773	3,3%	-3,7%
5c	639	686	653	544	1,8%	-4,5%
MI	190	205	206	163	1,9%	-4,5%
9	2 640	3 266	2 950	2183	5,5%	-7,7%
Totalt	9 804	10 883	10 097	8 261	2,6%	-5,4%

Tabell 4.36 Antal fjäderfä per län¹

Län	Antal fjäderfä					Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1997	1999	90-94	94-99
Stockholms	208 137	188 969	185 944	240 428	276 736	-2,4%	7,9%
Uppsala	271 605	243 363	213 916	141 142	145 755	-2,7%	-9,7%
Södermanlands	440 102	655 835	694 527	769 045	954 684	10,5%	7,8%
Östergötlands	1 143 478	1 478 106	1 390 921	1 410 630	1 581 965	6,6%	1,4%
Jönköpings ²	220 481	175 501	205 664	222 162	126 051	-5,5%	-6,4%
Kronobergs	291 568	375 284	343 683	318 412	371 327	6,5%	-0,2%
Kalmar	844 427	1 063 034	1 084 784	1 047 044	930 218	5,9%	-2,6%
Gotlands	352 216	277 233	441 323	319 803	223 507	-5,8%	-4,2%
Blekinge	1 075 759	1 228 720	1 343 163	1 032 972	1 903 376	3,4%	9,1%
Skåne	2 551 281	2 892 582	2 824 612	3 124 219	2 860 373	3,2%	-0,2%
Hallands	1 595 420	1 639 984	1 326 346	1 721 741	1 714 737	0,7%	0,9%
Västra Götalands ²	1 422 935	1 439 594	1 767 246	1 471 138	1 694 610	0,3%	3,3%
Värmlands	69 174	59 518	53 029	67 719	66 820	-3,7%	2,3%
Örebro	201 318	246 468	233 108	297 243	278 260	5,2%	2,5%
Västmanlands	107 697	144 267	156 684	102 131	162 070	7,6%	2,4%
Dalarnas	86 744	91 152	101 388	109 415	45 443	1,2%	-13,0%
Gävleborgs	72 670	51 785	59 633	30 356	74 271	-8,1%	7,5%
Västernorrlands	111 225	111 264	86 940	67 346	96 794	0,0%	-2,7%
Jämtlands	48 795	37 263	42 119	33 494	35 879	-6,5%	-0,8%
Västerbottens	131 892	105 640	113 208	113 193	134 956	-5,4%	5,0%
Norrbottnens	66 188	61 275	60 077	49 946	31 288	-1,9%	-12,6%
Summa riket	11 313 112	12 566 837	12 728 315	12 689 579	13 709 120	2,7%	1,8%

1) Uppgifter för 1998 redovisas inte eftersom de regionala uppskattningarna avseende detta år är mycket osäkra

2) Fr.o.m. 1998 ingår Habo och Mullsjö kommuner i Jönköpings län. Antalet djur i dessa kommuner uppgick 1999 till 692 st.

Tabell 4.39-4.41 Antal företag med fjäderfä efter besättningsstorlek

Besättningsstorlek	Antal företag med fjäderfä					Genomsnittlig årlig förändring		Antal fjäderfä 1999
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99	
1-49	10 174	8 690	7 989	5 652	5428	-3,9%	-9,0%	91 367
50-199	1 915	1 431	1 193	675	577	-7,0%	-16,6%	47 167
200-999	523	255	227	112	114	-16,4%	-14,9%	48 720
1000-4999	322	250	222	184	150	-6,1%	-9,7%	387 713
över 4999	421	404	405	387	381	-1,0%	-1,2%	13 134 153
Totalt	13 355	11 030	10 036	7 010	6 650	-4,7%	-9,6%	13 709 120

Tabell 4.42 Antal fjäderfä per stödområde

Stödområde	Antal fjäderfä per stödområde					Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1997	1999	90-94	94-99
1	60 949	49 927	53 324	44 794	48 799	-4,9%	-0,5%
2a	200 225	162 480	169 565	157 097	161 332	-5,1%	-0,1%
2b	114 783	113 505	89 831	67 863	101 373	-0,3%	-2,2%
3	28 552	22 435	20 286	18 388	38 682	-5,8%	11,5%
4	264 810	268 434	248 662	272 819	227 078	0,3%	-3,3%
5a	1 496 842	1 684 519	1 632 451	1 838 877	1 455 296	3,0%	-2,9%
5b	1 234 341	1 294 608	1 371 866	1 208 601	1 352 055	1,2%	0,9%
5c	406 631	407 482	669 837	692 634	633 087	0,1%	9,2%
MI	184 301	172 919	219 152	221 456	121 923	-1,6%	-6,8%
9	7 321 678	8 390 528	8 253 341	8 167 050	9 569 495	3,5%	2,7%
Totalt	11 313 112	12 566 837	12 728 315	12 689 579	13 709 120	2,7%	1,8%

Tabell 4.43-4.44 Antal företag med fjäderfä per stödområde

Stödområde	Antal företag med fjäderfä per stödområde					Genomsnittlig årlig förändring	
	1990	1994	1995	1998	1999	90-94	94-99
1	177	200	168	149	102	3,1%	-12,6%
2a	355	381	338	220	223	1,8%	-10,2%
2b	376	349	340	331	225	-1,8%	-8,4%
3	336	356	319	249	228	1,5%	-8,5%
4	564	569	543	475	395	0,2%	-7,0%
5a	3 065	2 391	2 139	1 502	1 419	-6,0%	-9,9%
5b	2 976	2 405	2 195	1 616	1 409	-5,2%	-10,1%
5c	738	605	564	278	383	-4,8%	-8,7%
MI	157	122	118	69	85	-6,1%	-7,0%
9	4 611	3 652	3 312	2 121	2 181	-5,7%	-9,8%
Totalt	13 355	11 030	10 036	7 010	6 650	-4,7%	-9,6%

Tabell 5.2-5.3 Totalskördar 1990-1998 av spannmål, mat- och fabrikspotatis, sockerbeter samt oljeväxter, ton

Gröda	Totalskörd				
	1990	1994	1995	1998	1999
Vete	2 242 900	1 344 900	1 553 800	2 248 700	1 658 900
Råg	334 700	173 400	206 400	160 500	117 400
Korn	2 122 600	1 660 900	1 792 700	1 686 900	1 852 500
Havre	1 584 200	990 600	946 700	1 136 200	1 055 100
Rågvete	:	:	223 900	307 400	154 200
Matpotatis	834 200	762 800	791 500	792 500	675 200
Fabrikspotatis	351 900	317 400	282 300	406 400	315 600
Sockerbeter	2 775 500	2 349 800	2 478 500	2 571 700	2 753 000
Oljeväxter	381200	195 000	196 000	129 900	194 600

Tabell 5.4 Slaktkvantiteter av nöt, kalv, svin och fjäderfä, ton

Köttslag	Slakt				
	1990	1994	1995	1998	1999
Svin	289 100	305 900	308 800	330 400	325 400
Nöt o. kalv	143 800	140 400	143 200	142 500	144 000
Fjäderfä	49 100	75 200	79 800	87 900	92 400

Tabell 5.5 Invägning av mjölk, 1000 ton

	Invägning				
	1990	1994	1995	1998	1999
Mjölk	3 432	3 357	3 243	3 277	3 299